

ՄԵՐ ԱՆԿԻՆԵՆ

Նոր Որակի Հայոց Բանակ

Հայոց Բանակի հիմնադրութեան տարեդարձը ամեն տարի նշելով, ոչ միայն կու գանք վերլուծելու բոլոր անոց, որոնք իրենց արեամբ գրեցին մեր նորագոյն պատմութեան յաղթական փայլուն էջերը, շնորհակալութիւն յայտնելու մեր քաջարի զինուորներուն, որոնք այսօր անառիկ կը պահեն մեր սահմանները, միաժամանակ կու գանք նոր սերունդին ու եկող սերունդներուն փոխանցելու այն պատգամը, որ թշնամիներով շրջապատուած մեր հայրենիքի գոյատեւման միակ երաշխիքը ու գրաւականը ուժեղ ու մարտունակ բանակի գոյութիւնն է:

Վերջին տարիներուն Հայաստանի զինուած ուժերը կ'ենթարկուին որակական հսկայ փոփոխութեան: Նոր ու արդիական, ոչ միայն պաշտպանական նաեւ յարձակողական զինատեսակներ ձեռք ձգելով Հայկական բանակը դարձած է տարածաշրջանի ամենէն մարտունակ ուժը: Պաշտպանութեան նախարար Դաւիթ Տոնոյեան իրաւացիօրէն կը նշէ որ, մեր բանակը այնպիսի պայմաններու մէջ է, որոնք մասին առաջին Բանակի օրուայ կազմակերպիչները երեւի երագել անգամ չէին կարող: Քայլ մըն ալ առաջ երթալով կրնանք ըսել, որ տակաւին երկու տարի առաջ կարելի չէր պատկերացնել Բանակի այսօրուայ բարձունքը:

Այսօր արդէն փակուած է Ապրիլեան քառօրեայ պատերազմի մաշած զէնքերու եւ անբաւարար փամփուռներու տխուր էջը: Առանց մոռնալու սակայն, այն դիւցազնական զոհաբերութիւնն ու սխրանքները, որոնք իրագործեցին առաջին գիծերու վրայ մարտնչող մեր երիտասարդ զինուորները, որոնք իրենց կեանքի գնով կասեցուցին թշնամիի յառաջխաղացքը ու ետ մղեցին նախարարական Ազգերի բանակը:

Ձիմատեսակներու կողքին Հայաստանի իշխանութիւնները սկսած են ուշադրութիւն դարձնել նաեւ զինուորներու եւ սպայական կազմի կեանքի պայմաններուն, որպէսզի զգան անոնք պետութեան հոգածութիւնը եւ ժողովուրդի նեցուկը:

Այս բարեփոխումներուն շնորհիւ զգալիօրէն նուազած է նաեւ սահմանային լարուածութիւնը ու զոհերու թիւը: Թշնամին ինքզինք կ'զգայ շատ ակելի կաշկանդուած եւ զգուշաւոր, գիտակցելով որ, որեւէ արկածախնդրական ու չմտածուած քայլ, այս անգամ կրնայ շատ սուղ արժէք իրեն մարդկային ու տարածքային կորուստներով:

Հայոց Ձիմուած ուժերու 28-րդ տարեդարձի այս օրը ազգովին պարտական ենք ու երախտապարտ Բանակի հիմնադիրներուն եւ ծառայող զինուորներուն ու կը խոնարհիմք մեր հազարաւոր զոհերու յիշատակին առջեւ:

«ՄԱՍԻՍ»

Հայաստանի Եւ Արցախի Մէջ Նշուեցաւ Բանակի Հիմնադրութեան 29-րդ Տարեդարձը

Յունուար 28-ին, պաշտօնական արարողութիւններով նշուեցաւ Հայոց Բանակի հիմնադրութեան 28-ամեակը՝ Երեւանի եւ շրջաններու մէջ:

Բանակի օրուան առթիւ վարչապետ Փաշինեան, նախագահ Արմէն Սարգսեանի, Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդի, բարձրաստիճան այլ պաշտօնեաներու ուղեկցութեամբ առաւօտեան այցելեց զինուորական պանթէոն՝ յարգանքի տուրք մատուցելու զոհուածներու յիշատակին:

Չինուած ուժերու օրուան նուիրուած միջոցառումները տեղի ունեցան Երեւանէն դուրս, Վարդենիսի եւ Արցախի մէջ:

Վարդենիսի մէջ տեղի ունեցած տօնական համերգէն առաջ ելոյթ ունեցաւ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան՝ յայտարարելով, որ վերջին մէկ ու կէս տարուան ընթացքին կառավարութիւնը բազմաթիւ քայլեր ձեռնարկած է Չինուած ուժերու մարտունակութիւնը աւելի բարձրացնելու եւ զինծառայողներու ծառայութեան պայմանները բարելաւելու, ընկերային խնդիրները լուծելու ուղղութեամբ:

«Այո՛, Հայաստանի Հանրապետութիւնը եւ Հայոց բանակը

Հայաստանի ղեկավարութիւնը զինուորական պանթէոնէն ներս յարգանքի տուրք կը մատուցեն զոհուածներու յիշատակին

փակել են 80-ականների զէնքերի էջը: Եւ Հայաստանի կառավարութիւնը եւ ժողովուրդը այսօր ի վիճակի են, եւ ամէն օրուայ հետ աւելի ու աւելի վստահ են լինելու այս հարցում, որ անհրաժեշտ միջոցները տրամադրի սեփական անվտանգութիւնը ապահովելու համար: Մեր ունեցած Հայրենիքը այն տարածքն է, որ գտնուած է սահմա-

նին կանգնած մեր զինուորի թիկունքում: Այսօր ունեցած մեր Հայրենիքի ամէն քառակուսի մեթրը շողախուած է մեր ազատամարտիկ զինուոր նահատակների արիւնով», - նշած է վարչապետը:

Միջոցառման ներկայ էին նաեւ կառավարութեան անդամներ,

Շար.ը էջ 5

Հանդիպում Կլէմտէի Քաղաքապետական Խորհուրդի Թեկնածու Վարդան Կարապետեանի Հետ

ՀԱՄ-ի կազմակերպած հանդիպումը Կլէմտէի քաղաքապետական խորհուրդի թեկնածու՝ Վարդան Կարապետեանի հետ

Հայ Ամերիկեան Խորհուրդի (ACA) կազմակերպութեամբ, Կիրակի, Յունուար 26-ի երեկոյեան տեղի ունեցաւ ծանօթացման հանդիպում՝ Կլէմտէի քաղաքապետական խորհուրդի անդամ եւ վերընտրութեան թեկնածու՝ Վարդան Կարապետեանի հետ:

Ընդունելութիւնը իրենց գեղատեսիլ տան մէջ հիւրընկալած էին Տէր եւ Տիկին Կարօ եւ Անի Պէքարեանները:

Բացման խօսքով հանդէս եկաւ ՀԱՄ-ի ատենապետ Սեւակ Խաչա-

տուրեան, յայտնելով որ, որոշած են զօրակցիլ Վարդան Կարապետեանի վերընտրութեան, նկատի ունենալով նախորդ շրջանին անոր դրական գործունէութիւնը յօգուտ քաղաքին ու անոր Հայ եւ օտար բնակչութեան: Ան կոչ ըրաւ բոլորին՝ մասնակցելու Մարտի 3-ին տեղի ունենալիք ընտրութիւններուն ու քուէարկելու Վարդան Կարապետեանին:

Ապա խօսք առաւ ՍԳՀԿ Կլէմ-

Շար.ը էջ 5

Նախագահ Սարգսեան Իսրայէլի Մէջ Բարձրացուցած Է Քննստի Կողմէ Հայոց Ցեղասպանութեան ճանաչման Հարցը

Աշխատանքային այցով Իսրայէլ գտնուող Հայաստանի նախագահը բարձրացուցած է այդ երկրի խորհրդարանի՝ Քնեսեթի կողմէ Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման հարցը: Արմէն Սարգսեանն ընդգծած է, որ պատմութեան այս ամօթալի էջի ճանաչումն ու դատապարտումը պէտք է պայմանաւորուած ըլլայ այսօրուայ քաղաքական շահերով ու իրողութիւններով:

Հայաստանի նախագահն այդ մասին խօսած է Քնեսեթ այցելութեան ժամանակ, ուր անոր եւ տիկին Նունէ Սարգսեանին հիւրընկալած են Իսրայէլի խորհրդարանի նախագահ Եուլի Էտելշեյնը եւ տիկին Իրինա Նեզլինը:

«Հայոց Ցեղասպանութեան ճանաչումը առաջին հերթին բարոյական պատասխանատուութիւն է եւ յարգանքի տուրք անմեղ զոհերու յիշատակին, միաժամանակ կարեւոր ներդրում է ցեղասպանութիւններու եւ մարդկութեան

Շար.ը էջ 5

ՎԱՅԱՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

Սադրանքներն Իզուր են, «Թաւիշը» «Շուշաթուղթ» Զի Դառնալու

Մի քանի օր առաջ ՀԲԾ-ն Սահմանադրական Դատարանի նախագահ Հրայր Թովմասեանի բնակարանում խուզարկութիւն էր իրականացնում: Բուն խուզարկութիւնն առանձնապէս երկար չտեւեց, ու արդիւնքում որեւէ բան չառգրաւուեց, թէեւ «գործընթացն» առաւօտունից էր սկսուել: Պարզապէս փաստաբանները երկար ժամանակ թոյլ չէին տալիս սկսել խուզարկութիւնը՝ պատճառաբանելով, թէ խուզարկութեան վերաբերեալ դատարանի որոշմանը Հրայր Թովմասեանը ծանօթացուել է ոչ պատշաճ ձեւով: Փոխարէնը՝ այս խուզարկութեան փաստը մի քանի ժամ շարունակ գտնուել էր հասարակութեան ուշադրութեան կեդրոնում, եւ դրա շուրջ քարոզչական մեծ աղմուկ բարձրացաւ: Ըստ երեւոյթին քննչական գործողութիւնը հնարաւորինս ձգձգելու նպատակները մէկն էլ չենց դա էր, հակառակ դէպքում անհասկանալի է, թէ ի՞նչ կարիք կար ձգձգել մի խուզարկութիւն, որի արդիւնքում ոչինչ չէր յայտնաբերուելու եւ առգրաւուելու (եւ

Հրայր Թովմասեանն ու իր փաստաբանական թիւմը, վստահաբար, գիտէին դա):

Մտաւորապէս նոյն բանն էլ, ի դէպ, տեղի է ունենում աղմուկաւոր ղապարութիւնների ժամանակ: Այդ գործերով անցնող նախկին բարձրաստիճան պաշտօնեաների փաստաբանական թիւմերը ցանկացած առիթ օգտագործում են գործընթացները ձգձգելու համար՝ միաժամանակ յայտարարելով, թէ «բուն դատարկութիւնը ցոյց կը տայ, որ այս ամէնը փուշիկ է, իսկ մեղադրանքները՝ շինծու»: Հարց է ծագում՝ բա որ ցոյց կը տայ, ինչո՞ւ են յետաձգում: Տրամաբանօրէն՝ հակառակը պիտի անէին, որ օր առաջ բացառապէս այդ գործերի «փուշիկ լինելը»:

Իրականում այս ամէնը ձգձգելն ու քարոզչական աղմուկ ստեղծելը շատ կոնկրետ նպատակ է հետապնդում: Ամեն ինչ արեւում է օրէնքի տառին համապատասխան (յամենայն դէպս՝ իրաւապահներն այդպէս են պնդում, թէեւ այդ պնդումները նոյնպէս վիճարկուել են), բայց արդիւնքում՝ հասարակու-

թեան որոշակի հատուածի մօտ իշխանութիւնների նկատմամբ դժգոհութիւն է հասունանում: Դժգոհութիւն՝ ոչ թէ այն պատճառով, որ «իշխանութիւնները ռեպրեսիաներ են իրականացնում իրենց քաղաքական հակառակորդների նկատմամբ», այլ հակառակը՝ որ «իշխանութիւններն աւելորդ ձեւակախութիւնների ետեւից են ընկել», «փոխանակ չորով դրանց հարցերը լուծեն՝ հետեւը տունտունիկ են խաղում», եւ այլն: Հասկանալի է, որ իրաւական երկրում ոչ քաղաքական իշխանութիւնները պիտի միջամտեն այդ գործերին, ոչ էլ դատաիրաւական համակարգն իրաւունք ունի «չորով» հարցեր լուծել: Բայց միւս կողմից էլ՝ հանրութեան քուէներով իշխանութեան եկած ուժը պարտաւոր է հաշուի նստել հանրային կարծիքի հետ, ու այս ձգձգումների հեղինակների հաշուարկը հենց դրա վրայ է հիմնուած: Ըստ այդ հաշուարկի՝ հանրային կարծիքը կարեւորող իշխանութիւնները վաղ թէ ուշ հաշուի կ'առնեն այդ կարծիքը, կը

տրուեն գայթակղութեանը, կուպիտ սխալ կը գործեն եւ կը փորձեն հարցերը լուծել «չորով»: Իրենք էլ կ'օգտուեն իրենց սադրանքի արդիւնքում արուած այդ կուպիտ սխալից, ամբողջ աշխարհում Փաշինեանին կը ներկայացնեն որպէս չտեսնուած-չլսուած բռնապետ եւ արտաքին ուժերի քաջալերող հայեացքի ներքոյ «ազատագրական պայքար» կը սկսեն:

Սա, նկատենք, բաւականին յաջողուած մարտավարութիւն է, որովհետեւ ցանկացած ելքի դէպքում իրենք շահած են դուրս գալիս: Իշխանութիւնները կը տրուեն գայթակղութեանը եւ ոչ իրաւական մեթոտներ կը կիրառեն՝ իրենց դիմադրութիւնը կը դառնայ «պայքար բռնապետութեան դէմ», իշխանութիւններն ամէն ինչ կ'անեն բացառապէս օրէնքի շրջանակներում՝ կ'արժանանան հասարակութեան առնուազն մի մասի դժգոհութեանը, իշխանութիւնների վարկանիշը կը նուազի, եւ «քաղաքական ընդդիմութիւնը» կը փորձի օգտուել դրանից: Իշխանութիւնները (ի դէպ՝ միանգամայն կանխատեսելիօրէն) ընտրել են երկրորդ տարբերակը, ու «քաղաքական ընդդիմութիւնը» դրանից դիւրեւաններ է քաղում:

Բայց հասարակութիւնը պէտք է մէկառմիշտ ընդունի, որ այլ ձանապարհ պարզապէս չկայ, ու որքան էլ գայթակղի թուայ, բայց «թաւիշը» «շուշաթղթով» փոխարինելը կարող է շատ ծանր հետեւանքներ ունենալ: Հետեւաբար՝ պարզապէս չի կարելի նման բան պահանջել իշխանութիւններից:

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ»

Մի Շփոթէք, Ալիւնը Զի Հեռանայ

ՎԱՐՐԱՍ ԱԹԱՆԵՍԵԱՆ

Լրագրողական եւ փորձագիտական որոշակի շրջանակներ տպաւորուած են Ատրպէյճանում փոփոխութիւններով եւ համարում են, որ Փետրուարի 9-ի խորհրդարանական արտահերթ ընտրութիւններով «կը ձեւաւորուի նոր իշխանութեան կմախքը»: Արեւում են դիտարկումներ, որ ամէն ինչ կապուած է Մեհրիբան Ալիեւայի Մոսկուա կատարած այցի, բարձր ընդունելութեան հետ: Սրանք, կարելի է անվարան ասել, խիստ մակերեսային կամ, որ աւելի անցանկալի է, մանիպուլիատիւ գնահատականներ են:

Ատրպէյճանի Միլլի մեջլիսը բաղկացած է 125 պատգամաւորից, ընտրակարգը միայն մեծամասնական է: Այսինքն, հանրապետութիւնը բաժանուած է 125 ընտրատարածքի: Դրանցից 123-ում իշխանութիւնն առաջադրել է իր թեկնածուներին: Արմատական ընդդիմութիւնը բոլորով է ընտրութիւնները: Պատգամաւորի 81 թեկնածու առաջադրել է «Մուսաւաթը» եւ 31-ը՝ ReAl շարժումը: Ուժերի այս յարաբերակցութեամբ գրեթէ 100 տոկոսի վստահութեամբ կարելի է իշխող կուսակցութեան յաղթանակը երաշխաւորուած համարել: Միլլի մեջլիսում Ալիւնը կ'ունենայ, թերեւս, որակեալ մեծամասնութիւն: Իհարկէ, կը ձեւաւորուի նաեւ «կառուցողական ընդդիմութիւն»:

Նրան, ամենայն հաւանականութեամբ, կը հասնի 20-25 պատգամաւորական մանդատ: Ատրպէյճանի սահմանադրութեամբ, սակայն, խորհրդարանի ընտրութիւնը որեւէ ազդեցութիւն չունի իշխանութեան ձեւաւորման վրայ: Նախագահն է նշանակում վարչապետին եւ կառավարութեան անդամներին, գործադիր իշխանութեան շրջանային եւ քաղաքային ղեկավարներին՝ ներառեալ Նախիջեւանի ինքնավարութիւնը, դատաւորներին, դատախազներին, յատուկ ծառայութիւնների տնօրէններին, նոյնիսկ՝ համալսարանների ղեկ-

տորներին: Այս հսկայական թիւից Ալիւնը հեռացրել է հազիւ մէկ տասնեակ պաշտօնեաների, հիմնականում՝ 70-ը բոլորած կամ առաւել զառամեալ տարիքի մարդկանց:

Ատրպէյճանական քաղաքական վտարանդիութեան աղբիւրները, վկայակոչելով Պաքուից ունեցած հաւաստի տեղեկութիւններ, սոցիալական ցանցերում վստահաբար պնդում են, որ իշխանութիւնը Մեհրիբան Ալիեւային փոխանցելու ծրագիրը տապալուած է: Դրանում վճռական դերակատարութիւն է ունեցել Հեյդար Ալիեւի լոնդոնաբնակ դուստրը՝ Սելիլ Ալիեւան, որն օգտագործել է BP նավթագազին հսկայի հետ կապերը եւ ճնշում գործադրել իլհամ Ալիեւի վրա, որպէսզի «իր հոր ստեղծած պետութիւնը եւ կուսակաճ կապիտալը չանցնի Փաշաեւների ընտանիքին»:

Ըստ երեւոյթին, դա ճշմարտութեանը բաւական մօտ է, որովհետեւ Միլլի մեջլիսի արտահերթ ընտրութիւնները յայտարարելուց չետոյ ատրպէյճանական լրահոսից գրեթէ իսպառ բացակայում է առաջին փոխնախագահ Մեհրիբան Ալիեւայի անունը: Տպաւորութիւն է, որ իլհամ Ալիւնը նրան մեկուսացրել է քաղաքական կեանքից: Խիստ յատկանշական է, որ խորհրդարանական ընտրութիւնների քարոզարշաւը նոյնպէս մամուլում չի լուսաբանուում, իսկ նախագահի աշ-

խատակագմի նախկին ղեկավար, Գիտութիւնների ակադեմիայի նախագահ կարգուած եւ «գործ կարգիւնալի» համարում ունեցող Ռամիլ Մեհրիբեյ պետական Ազերթաջ գործակալութեան խոզովակներով յօդուած է հրապարակել՝ «Նախագահ Տրից»՝ նախագահ որդուն» խորհրդանշական վերնագրով, որտեղ զարգացնում է այն գաղափարը, որ իլհամ Ալիւնը պէտք է իշխանութիւնը փոխանցի որդուն՝ ինչպէս որ ժառանգութիւն է ստացել Տրից: Այս նշանային ազդակները վկայում են, որ իլհամ Ալիւնը չի պատրաստուում թողնել իշխանութիւնը: Նրան կարող են միայն հեռացնել:

Սոցիալական ցանցերում տարածուել է տեսահոլովակ, որտեղ խօսուում է Հեյդար Ալիեւին Մեհրիբան Ալիեւայի կողմից թունաւորելու մասին: Ո՞վ է այդ տեղեկատուութեան հեղինակը կամ ու՞մ նախաձեռնութեամբ է այն լաջն տարածում գտել, երբ հայտնի է, որ Ատրպէյճանում ամբողջ համացանցը գտնուում է յատուկ ծառայութիւնների աշխուրջ վերահսկողութեան տակ: Դա չի՞ վկայում, որ իլհամ Ալիւնը նախապէս զգուշացնում է, որ Փաշաեւներն իր հետ «խաղեր տալ» չեն կարող: Այդ ստորջրեայ պայքարն, ինչ խօսք, Ատրպէյճանի ներքին գործն է: Մեզ համար էական է կողմնորոշուել, որ տեսանելի ապագայում իլհամ Ալիւնը մնալու է իշխանութիւն, եւ մենք գործ ենք ունենլու նրա հետ:

«ՀՐԱՊԱՐԱԿ»

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Կոնդակով Ստեղծուած Է Պալթեան Երկիրներու Հայոց Թեմը

Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդի Հայրապետական կոնդակով Լաթվիայի, Լիթվիայի եւ էսթոնիայի հայկական եկեղեցական համայնքներու՝ Ռուսաստանի եւ Նոր Նախիջեւանի հայոց թեմէն առանձնացումով ստեղծուած է Պալթեան երկիրներու հայոց թեմը:

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի տեղեկատուութեան ծառայութիւնը կը յայտնէ, որ նորաստեղծ թեմի առաջնորդ նշանակուած է վարդան եպիսկոպոս Նաւասարդեանը:

ՄԱՍԻՍ
 ԱՄԵՆԱՎՍՏԱՅԵԼԻ ԱՂԲԻՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻ ԼՈՒԵՐՈՒ

Մաւաիա
 ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
 ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ԳՆԱԿԵԱՆ
 ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
 Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻՐ
 ԳՐԻԳՈՐ ԽՈՏԱՆԵԱՆ

ՎԱՐԻՉ ՏՆՕՐԵՆ
 ՎԱՅԵ ԱՏԱՊԱՅԵԱՆ

MASSIS Weekly
 Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
 1060 N. Allen Ave.
 Pasadena, CA 91104
 Phone: (626) 797-7680
 Fax: (626) 797-6863
 E-Mail: massis2@earthlink.net
 http://www.massisweekly.com

(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
 Published Weekly
 Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
 USA \$50.00, \$100.00 (First Class)
 Canada \$125.00 (Air Mail)
 Overseas \$250.00 (Air Mail).
 All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.

Periodicals Postage Paid
 at Pasadena CA.
 Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

ՎԱՅԱՏԱՆԵԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պարոն Վանեցեանին Կառաջարկեմ Դուրս Գալ Փողոց Եւ Այդ Առաջարկը Ընել Ալեւն Սիմոնեան

ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահի տեղակալ Ալեւն Սիմոնեանը լուրջ չի վերաբերիր «Քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցութեան շարքերէն վարչապետի նոր թեկնածու փնտռելու մասին ՀՀ Ազգային անվտանգութեան ծառայութեան նախկին տնօրէն Արթուր Վանեցեանի առաջարկին: Այս մասին Սիմոնեանն ըսած է «Ազատութիւն» ռատիոկայանի եթերին:

«Անլուրջ եմ վերաբերում առաջարկին, որովհետեւ վարչապետը ոչ միայն կուսակցութեան, այլեւ ամբողջ ժողովրդի թեկնածուն է, որովհետեւ ընտրուել է հարիւր հազարաւոր մարդկանց կողմից: Պարոն Վանեցեանին առաջարկում եմ դուրս գալ փողոց, Օփերայի յարակից հրապարակում այդ առաջարկը անել, եւ տեսնել, թէ քաղաքացիներն ինչպէս կ'արձագանգեն», - ըսած է Սիմոնեանը:

Անդրադառնալով ԱԱԾ տնօրէնի պաշտօնին Վանեցեանի նշանակման, Ալեւն Սիմոնեանը նշած է որ Վանեցեանի թեկնածութիւնը ինք առաջարկած է վարչապետին, եւ այսօր կը ցաւի, որ նման իրավիճակ ստեղծուած է:

Ալեւն Սիմոնեանը Ազատութիւն ռատիոկայանի եթերին պատմած է, որ 2019 թուականի սկիզբը Հրայր Թովմասեանը Վանեցեանի

ՀՀ Ազգային ժողովի փոխնախագահի Ալեւն Սիմոնեան

միջոցով յայտնած է, որ պատրաստ է ամէն ձեւով աշխատիլ իշխանութիւններու համար: Սիմոնեանը կասկած ունի, որ այդ պահին, երբ Վանեցեանը կը խօսէր իր հետ, միացուած էր նաեւ բարձրախօսը, եւ հնարաւոր է, Վանեցեանի մօտ էր նաեւ Թովմասեանը: Սիմոնեանի խօսքով, քանի մը օր անց անսպասելի գրկախառնութեան արժանացած է Հրայր Թովմասեանէն, որ ըսած է՝ նորմալ է հիմա ամէն ինչ: Սիմոնեանը նշած է, որ ըսած է՝ «Նորմալ ա, ասացի: Հասկացա՞, որ դա մեր խօսակցութեան շարունակութիւնն էր»:

ՄԴ Նախագահի Խօսքով, Իրաւապահները Իր Տան Մէջ Սեփականութեան Վկայականներ Փնտրած Են, Բայց Ոչինչ Գտած Են

Իր բնակարանին մէջ քանի մը ժամ տեսած խուզարկութենէն ետք Սահմանադրական դատարանի նախագահ Հրայր Թովմասեանը լրագրողներու հետ զրոյցի ժամանակ յայտարարած է, թէ օրուայ իշխանութիւնները խնդիր ունին արագ ձեռքազատուելու իրմէ՝ որպէս Սահմանադրական դատարանի նախագահ, եւ այն, ինչ տեղի կ'ունենայ այս օրերուն Հայաստանի մէջ, իր եւ ՄԴ-ի շուրջ, կը հիմնաւորէ, որ խնդիրներն իրօք խորքային են:

«Ես սրա համար միայն ցաւ եմ ապրում, որովհետեւ իմ համար Հրայր Թովմասեանի խնդիրը այս պարագայում երկրորդական-երրորդական է: Շատ աւելի կարեւոր է ինձ համար երկրի հեղինակութիւնը, երկրի վաղուայ օրը: Չի կարելի տարիներով հաւաքած հեղինակութիւնը այդքան արագ մսխել: Եւ այս ամբողջ գործընթացները, երբ են սկսել, ինչ է սկսուել, իմ հետ ինչ են խօսել... այդ ամբողջը կը դառնայ հանրութեան սեփականութիւնը: Եթէ առայսօր ես դրա մասին լուրս եմ, դա միայն իմ երկրի հեղինակութեամբ է պայմանաւորուած», -

Սահմանադրական դատարանի նախագահ Հրայր Թովմասեան

աւելցուցած է Թովմասեանը: Իրաւապահները խուզարկութիւնը իրականացուցած էին այն գործի շրջաններէն, որով Հրայր Թովմասեանը մեղադրեալ է: Անոր մեղադրանք առաջադրուած է «պաշտօնէական լիազօրութիւնները չարաշահելու» յօդուածով: Թովմասեանն ըսած է, որ իրաւապահներն իր տան մէջ կը փնտռէին սեփականութեան վկայականներ, սակայն ոչինչ գտած են:

Քննիչը Կը Վստահեցնէ՝ Սերժ Սարգսեանը Քաղաքական Հետապնդման Չենթարկուիր

Հայաստանի երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսեանի քրէական գործը քննող քննիչ Արտաշես Մալիբեանն «Ազատութեան» հետ զրոյցի ժամանակ պնդած է՝ նախկին նախագահն այս գործով քաղաքական հետապնդման չենթարկուիր:

«Քաղաքական հետապնդման մասին իրենց դիրքորոշումը եւս ընդունում եմ պաշտպանական խումբի մարտավարութեան սահմաններում: Մինչեւ էս պահը ոչ հրապարակային ելոյթներ չեմ հարցազրոյցներ չեմ Էլ գործի քննութեան ընթացքում ես չեմ ստացել որեւէ պարզաբանում, թէ էս մա ինչով է դա քաղաքական, այ եթէ քաղաքական՝ ինչի՞ց էլնելով են այս քրէիկ պնդում, որ քաղաքական է այս մեղադրանքը, կամ քրէական հետապնդումը քաղաքական բնոյթ է կրում», - ըսած է քննիչը:

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Եւ Քաղաքացիական Պայմանագիր Կուսակցութիւններու Հանդիպում

ՍԴՀԿ-ի եւ Քաղաքացիական Պայմանագրի ներկայացուցիչները հանդիպումի ընթացքին

Յունուար 24-ին, Երեւանի մէջ կայացած է ՍԴՀԿ վարչութեան ներկայացուցիչներու եւ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի գլխաւորած՝ Քաղաքացիական Պայմանագիր կուսակցութեան վերահսկող Յանձնաժողովի ներկայացուցիչներու միջեւ հանդիպում:

ՍԴՀԿ-ի կողմէ ժողովին մասնակցած են Ռ. Կարապետեան (ատենադպիր), Դ. Մարտիրոսեան (քաղաքական դիւանի ղեկավար), Ռ. Սերոբեան (կազմակերպչական պատասխանատու), Ռ. Ստեփանեան (Տիրուհի Ուսանողական-Երիտասարդական պատասխանատու): ՔՊԿ-ի կողմէ ներկայ եղած են՝ Ա. Փամբուխչեան (ԱԺ պատգամաւոր, վարչութեան անդամ), Ռ. Պետրոսեան (Կոտայքի մարզպետ, վարչութեան անդամ), Ս. Ղազարեան (ԱԺ պատգամաւոր, ՔՊ վերահսկիչ խմբի անդամ):

Մօտ երկու ժամ տեւողութեամբ քննարկուած են հետեւեալ հիմնական հարցերը.

- Արցախի հիմնախնդիրը
- Քաղաքական դաշտի վրայ զաղափարական ընդդիմութեան բացակայութիւնը եւ անոր վտանգ-

ները

- Հայոց պատմութեան անցելի եւ ներկայի վերաբերեւորման խնդիրը եւ անոնց արտացոլումը դասագրքերու մէջ
- Զինուած Ուժերու արդիականացման եւ սոցիալական խնդիրները
- Հայաստան-սփիւռք յարաբերութիւնները եւ մէկ տասնեակէ աւելի այլ հարցեր:

Կողմերը եկած են փոխըմբռնման շարք մը պետական ազգանպաստ հարցերու շուրջ:

ՍԴՀԿ ներկայացուցիչներուն առաջարկուած է առաւել յաճախ մասնակցութիւն ունենալ իշխանութեան կողմէ կազմակերպուող քննարկումներուն եւ ծրագրային նախագիծերուն:

ՍԴՀԿ վարչութեան ներկայացուցիչները դրական գնահատած են հանդիպման ընթացքը եւ արդիւնքը:

ՍԴՀԿ-ն կը յայտնէ, որ ակտիւօրէն պիտի շարունակ հետեւիլ իշխանութեան գործունէութեան, պարբերաբար հանդէս գալով գնահատականներով, առաջարկութիւններով եւ առարկութիւններով:

Կուտոյեանի Ինքնասպանութիւնը Կատարուած Է Նեղ Անձնական Շարժառիթով

Ազգային անվտանգութեան ծառայութեան նախկին տնօրէն Կէորկի Կուտոյեանի մահուան հանգամանքները մասին 1in.am-ի հետ զրոյցի ժամանակ Քննչական կոմիտէի նախագահ Հայկ Գրիգորեանը որոշ մանրամասներ ներկայացուցած է:

Քննչական կոմիտէի նախագահը նշած է, որ Կէորկի Կուտոյեանի մահուան հանգամանքները պարզելու համար նշանակուած է շուրջ 10 փորձաքննութիւն: Այս պահի դրութեամբ հարցաքննուած է 90-էն աւելի վկայ, պահանջուած են մուտքային եւ ելքային հեռախօսազանգերու վերծանումները, հարցումներ ուղարկուած են տարբեր միջազգային կազմակերպութիւններ եւ այլն:

«Կէորկի Կուտոյեանի կիներ՝ Յասմիկ Բիշարեանը դիմում է ներկայացրել վարոյթին իրականացնող մարմնին, որպէսզի մենք առանց իրենց համաձայնութեան ինքնասպանութեան շարժառիթի մասին որեւէ տեղեկութիւն չյայտնենք: Այս պահին սպանութեան վարկածը չի քննարկուած: Այս

Քննչական կոմիտէի նախագահ Հայկ Գրիգորեան

պահին ուղղութիւնը տարւում է ինքնասպանութեան վարկածով: Հաշուի առնելով Յասմիկ Բիշարեանի դիմումը, ես կարող եմ ասել, որ ինքնասպանութիւնը կատարուել է նեղ անձնական շարժառիթով: Թոյլ տուէք չբացայայտել չակերտներ, որովհետեւ կայ տուժողի իրաւահաշտորդի դիմում», - ըսած է Գրիգորեանը:

ԼՈՒՐԵՐ

Նիկոլ Փաշինեանի Մամլոյ Ասուլիսը Կապանի Մէջ

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան Կապանի մէջ կայացած մամուլի ասուլիսի ընթացքին

Շաբաթ, Յունուար 25-ին Կապանի մէջ կայացած մամուլի ասուլիսի ընթացքին վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան՝ անդրադառնալ ներքին քաղաքական բազմաթիւ հարցերու եւ Ղարաբաղեան բանակցութիւններուն:

Սահմանադրական Դատարանի նախագահի մասին խօսելով Փաշինեան յայտնեց որ, Հրաջր թովմասեանը գրաւած է Սահմանադրական Դատարանը, իսկ յեղափոխութենէն յետոյ ան իր ծառայութիւնները առաջարկած է իրեն եւ մերժուած:

«2018 թուականից սկսած, Մալխից սկսած, Մալխից, սկզբից ամէնօրեայ ռեժիմով, յետոյ՝ ամէնշաբաթեայ ռեժիմով, յետոյ՝ ամէնամսեայ ռեժիմով Հրաջր թովմասեանը իր ծառայութիւններն է առաջարկել ինձ, ասելով՝ «որքան ես եմ Սահմանադրութեան էս տեքստի հեղինակը, ես ես Ձեզ կարող եմ պատմել բոլոր խութերի մասին, եւ մենք կարող ենք իրար հետ անել չզիտեմ ինչեր, ինչեր, ինչեր»: Եւ նա այդ առաջարկութիւնների ֆոնին ուղարկուել ա համապատասխան տեղը, որովհետեւ ես կողմնապաշտած ռեժիմի ներկայացուցիչներին հետ համագործակցելու ցանկութիւն ոչ ունեցել եմ, ոչ ունեմ, ոչ էլ կ'ունենամ: Իսկ Հայաստանի Հանրապետութիւնը պէտք է ունենայ Սահմանադրական դատարան», - յայտարարեց Փաշինեան:

Վարչապետն անդրադարձաւ նաեւ Հայաստանի երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսեանին առաջադրուած մեղադրանքին՝ տարակուսանք յայտնելով, թէ ինչու միայն այդ յօդուածը: «Ես կ'իստեմ եմ ձեր եւ «168 ժամ» լրատուամիջոցի գարմանքը, թէ ինչու այդ կողմնապաշտած պաշտօնեաները մինչեւ հիմա ազատութեան մէջ են: Կ'իստեմ եմ եւ խոստովանում եմ, որ հրատեղ մենք ունենք պրոբլեմներ, եւ հրատեղ մենք մասին ես պարբերաբար գրոյցներ եմ ունենում մեր իրաւապահ համակարգի ներկայացուցիչների հետ՝ ասելով, որ ես գոհ չեմ կողմնապաշտի դէմ պայքարի ծաւալներից եւ որակից», - լրագրողի հարցին ի պատասխան ըսաւ Նիկոլ Փաշինեանը:

Վարչապետը հաստատեց «Հայկական ժամանակ» օրաթերթի հրատարակումը, որ յեղաշրջման փորձ նախապատրաստուած է: Թէեւ յօդուածին մէջ կը նշուէր Ազգային անվտանգութեան ծառայութեան նախկին տնօրէն Արթուր Վանեցեանի անունը, Փաշինեան յատակ անուններ չտուաւ միայն նշելով, որ գործընթացին մէջ ներգրաւուած էին դատական համա-

կարգի՝ որոնց շարքին Սահմանադրական դատարանի պաշտօնեաներ, կրիմինալ շրջանակներ: Նիկոլ Փաշինեան վստահեցուց, որ ամիսներ առաջ Ազգային անվտանգութեան ծառայութիւնը եւ ոստիկանութիւնը ամբողջութեամբ չհզոքացուցած են սպառնալիքը:

«Կայ պատերազմ, հիբրիդային պատերազմ, էդպէս էլ դա՛ յեղաշրջում եւ հիբրիդային յեղաշրջում, եւ մենք էդ յեղաշրջման ողնաշարը ջարդել ենք, եւ Հայաստանի Հանրապետութիւնում էդպիսի բան լինել ուղղակի չի կարող: Ովքեր ուզում են էլի փորձել իրենց հոտառութիւնը, դուք գիտէք՝ նրանց հետ ինչ ա տեղի ունենալու, էլ չասեմ», - յայտարարեց վարչապետը եւ շարունակեց. - «Հայաստանի շատ քաղաքացիներ, կամ քաղաքացիների 90 տոկոսը, ակելի տոկոսը, էդ վտանգը ո՛չ տեսել է, ո՛չ նկատել է, եւ դա է ամենակարեւորը»:

Միաժամանակ, ըստ Փաշինեանի, նոյն շրջանակները հիմա ալ կը փորձեն Լեւոնային Ղարաբաղի մէջ վերարտադրուել. - «Հիմա էլ տեսնց ջախջախուած վիճակից, ոմանք յոյս ունեն, որ այ «մեր վերջին շանը»՝ Արցախի նախագահական ընտրութիւնները, որ բոլորի կողմից եւ ժողովրդի կողմից մերժուած ինչ-որ մէկին ինչ-որ մանիպուլյացիայի արդիւնքում դարձնել Արցախի նախագահ: Բայց էդ էլ չի ստացուելու, որովհետեւ Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Արցախի Հանրապետութեան դեկավարների եւ կառավարութիւնների, իշխանութիւնների համար այս սցենարը պարզ ա, այդ սցենարի սպառնալիքները ազգային անվտանգութեան համար պարզ ա, ու այդ սցենարը պարզ ա նաեւ Արցախի ժողովրդի համար»:

Լեւոնային Ղարաբաղի հակամարտութեան մասին խօսելով Փաշինեան մամուլէն հրապարակում մէջբերեց, ուր կը նշուի այն ժառանգութիւնը, որ ինքը ստացած է Սերժ Սարգսեանէն. մինչեւ յեղափոխութիւնը բանակցութիւններ ընթացած են տարածքներ վերադարձնելու շուրջ: «Առաջարկում եմ եւ պնդում եմ, որ Արցախի նախագահի բոլոր թեկնածուները ասեն՝ սա իրենց համար ընդունելի է, թէ՛ ընդունելի չէ: Սակարեւոր, չափազանց կարեւոր շեշտադրում ա, որպէսզի շահարկումները վերանան: Որովհետեւ երբ որ ես դարձել եմ վարչապետ, առաջարկ եւ եղել, որ ես նոյն կէտից շարունակեմ բանակցային պրոցեսը, ինչ կէտում ընդհատուել է Սերժ Սարգսեանի հեռանալով», -

ԱԳՆ Խօսնակ. Հայ Ժողովուրդի Որեւէ Հատուածի Անվտանգութիւնը Չի Կրնար Կատախուիլ Ատրպէյճանին

ԱԳՆ մամլոյ խօսնակ Աննա Նաղդալեանը պատասխանած է Պաքուի հակահայկական ջարդերու 30-րդ տարելիցի վերաբերեալ հարցին:

Հարց. Այս տարի լրացաւ Պաքուի հակահայկական ջարդերու 30-րդ տարելիցը, որու ծիրէն ներս Հայաստանի մէջ կայացած միջոցառումները ջղային արձագանգներու արժանացան Ատրպէյճանի իշխանութիւններու, մասնաւորապէս՝ Արտաքին գործոց նախարարութեան եւ նախագահի օգնականի կողմէ: Ինչպէ՞ս կը գնահատէք այն:

Պատասխան. Նախ կ'ուզենայի ընդգծել, որ Պաքուի հակահայկական ջարդերի 30-րդ տարելիցի կապակցութեամբ Երեւանում անցկացուեցին յիշատակի մի շարք կարեւոր միջոցառումներ, իսկ միջազգային մամուլում եղան եւ մինչօրս շարունակուում են բազմաթիւ հրատարակումներ, որոնք անդրադառնում են Պաքուի հայկական համայնքի բարբարոսական ոչնչացմանը:

Յաւաք, այս տարի եւս Ատրպէյճանի իշխանութիւնները շարունակեցին ուղղակի կամ անուղղակի կերպով Պաքուում 30 տարի առաջ իրականացուած հակահայկական ջարդերի կազմակերպիչներին եւ այդ ջարդերն իրականացնողների գործողութիւնների արդարացումը: Աւելին, Ատրպէյճանի նախագահի օգնական Հիքմետ Հաճիբեկի կողմից անօգնական մարդկանց հանդէպ հաշուեյարդար տեսած ջարդարարները հերոսացուեցին՝ որպէս «շահիտներ», իսկ Ատրպէյճանի ԱԳՆ-ն մեղադրեց հայե-

ԱԳՆ մամլոյ խօսնակ Աննա Նաղդալեան

րին Սուսականիթեան եղեռնագործութեան իրականացման մէջ:

Ատրպէյճանական կողմը բանեցնում է բոլոր ոճրագործներին բնորոշ գործելակերպ՝ գոհերին մեղադրելով ոճրագործութեան մէջ եւ ժխտելով խղաղ պայմաններում անգն մարդկանց հրապարակային եւ համակարգուած ոչնչացման իր պատասխանատուութիւնը:

Սա եւս մէկ անգամ աներկբայ ընդգծում է, որ որեւէ պարագայում հայ ժողովրդի որեւէ հատուածի անվտանգութեան պատասխանատուութիւնը չի կարող վստահուել Ատրպէյճանական իշխանութիւններին: Ակնյայտ է, որ Արցախը որեւէ պարագայում չի կարող լինել Ատրպէյճանի կազմում եւ Արցախի ժողովուրդը չի կարող մնալ առանց պաշտպանութեան համար անհրաժեշտ անվտանգութեան գծերի:

Թուրքիոյ Հետ Յարաբերութիւններու Բացակայութիւնը Մարտահրաւեր է ՀՀ-ի Համար. ԱԳ Նախարար

ՀՀ արտաքին գործոց նախարար Զոհրապ Մնացականեանը կը կարծէ, որ Թուրքիոյ Հանրապետութեան հետ յարաբերութիւններու բացակայութիւնը այսօր լայն իմաստով մարտահրաւեր է Հայաստանի համար: Այս մասին Մնացականեանը ըսած է Ազգային ժողովին ներս կառավարութեան հետ հարցուպատասխանի ընթացքին՝ պատասխանելով «Լուսաւոր Հայաստան» խմբակցութեան անդամ Տարօս Սիմոնեանի դիտարկման, թէ միջազգային իրաւունքը կը պարտաւորեցնէ, որ Թուրքիան չխոչընդոտէ Հայաստանի մուտքը դէպի ծով:

«Սա չափազանց սուր հարց է մեր արտաքին քաղաքականութեան օրակարգում: ՄԱԿ-ի շրջանակներում

գոյութիւն ունի յատուկ խումբ դէպի ծով ելք չունեցող երկրների, եւ մենք այդ շրջանակներում եւս աշխատում ենք: Ձեր բարձրացրած հարցը վերաբերում է Հայաստան-Թուրքիա յարաբերութիւններին, եւ այդ յարաբերութիւնների բացակայութիւնն այսօր ակելի լայն իմաստով մարտահրաւեր է Հայաստանի համար, Հայաստանի անվտանգութեան համար: Մենք այս հարցը դիտարկում ենք, որպէս ազգային անվտանգութեան ամենասուր մարտահրաւերներից մէկը: Մեզ անհրաժեշտ է ակելի մանրամասն հաշուարկ, թէ ինչպէս ենք մենք այս գործընթացը շարունակում իրաւական դաշտում», - ըսած է նախարարը:

յայտարարեց Հայաստանի դեկավարը:

Նիկոլ Փաշինեան բացառեց կառավարման համակարգի փոփոխութիւնը եւ վերադարձ կ'իսաւնախագահական համակարգին, ինչպէս առաջարկած է Հայաստանի անվտանգութեան համակարգը անպատասխանատու կառավարման համակարգ է: Ես կարծում եմ, ընդհանրապէս եթէ... էս տարբերակը Հայաստանի համար պէտք ա բացառել: Եթէ գնում ենք տեսակաւորէն, պէտք է էս «կիսա»՝ որեւէ բան մենք պէտք է չունենանք՝ մենք պէտք է ունենանք ամբողջական

խորհրդարանական կառավարման համակարգ, կամ ամբողջական նախագահական կառավարման համակարգ, երբ որ նախագահը նաեւ կառավարութեան ղեկավարն է: Իմ կարծիքը հետեւեալն է, որ մենք կառավարման համակարգ չպէտք է փոխենք առնուազն էնքան ժամանակ, մինչեւ չենք համոզուել, որ էս կառավարական համակարգը մեզ համար պրոբլեմ է», - շեշտեց Փաշինեան:

Աւելի քան հինգ ժամ տեւած ասուլիսի ժամանակ վարչապետը ներկայացուց իր կառավարման շրջանին հերթական 100 փաստերը, նշեց, որ 80-ականներու զէնքերու ամօթալի էջը փակուած է:

ՀԱՍ-ի Կազմակերպած Հանդիպումը Գոնկրեսական Ծիւտի Չուի Հետ

Հայ Ամերիկեան Խորհուրդի (ACA) հրաւերով Յունուար 23-ին, ՀԿԲՄ-ի Փաստախնայի կեդրոնէն ներս ելոյթ ունեցաւ Միացեալ Նահանգներու Ներկայացուցիչներու Տան անդամ, գոնկրեսական ծիւտի Չու, որ վերջերս այցելած էր Հայաստան եւ Արցախ:

Հանդիպումին ներկայ էին համայնքի մեծ թիւով անդամներ, ՄԴԶԿ ղեկավար մարմինի եւ քաղաքային ներկայացուցիչներ:

Հանդիպումը համադրեց ՀԱԽ-ի վարչութեան անդամ, իրաւաբան Գրիգոր Մոլոյեան: Ան նախ ներկայացուց գոնկրեսական Չուի երկարամեայ հասարակական գործունէութիւնը՝ վեր առնելով անոր կեցուածքը Ամերիկահայ համայնքը յուզող հարցերու շուրջ:

Հետաքրքիր գրոյցի ընթացքին խօսուեցաւ Ամերիկեան Ծերակոյտի եւ Ներկայացուցիչներու Տան կողմէ Հայկական Յեղասպանութեան բանաձեւերու հաստատման, ԱՄՆ-Հայաստան փոխյարաբերութիւններուն եւ Գոնկրեսի պատուիրակութեան Հայաստան եւ Արցախ այցելութեան մասին:

Թեկնածու Վարդան Կարապետեան

Շարունակուած էջ 1-էն

տէլի «Արսէն Կիտուր» մասնաձիւղի վարչութեան անդամ եւ «Մասիս» շաբաթաթերթի խմբագիր Գրիգոր Խոտանեան: Ան անդրադարձաւ քաղաքացեայ տեղափոխութեան խորհուրդի անդամի եւ քաղաքացեայ պաշտօնը վարելու ընթացքին վարդան Կարապետեանի մօտեցումներուն ու վերաբերմունքին, յայտնելով որ, ան միշտ սերտ գործակցութիւն ունեցած է համայնքէն ներս գործող բոլոր հայկական կազմակերպութիւններուն հետ անխտիր, ու նաեւ տարբեր առիթներով խորհրդակցած է ու նկատի առած է ՄԴԶԿ-ի տեսակէտները տարբեր հարցերու շուրջ:

Վարդան Կարապետեան իր շնորհակալական խօսքին մէջ ներկայացուց անցնող չորս տարուայ ընթացքին իր իրագործումները եւ արձանագրած արդիւնքները, որոնց շնորհիւ Կլէնտէլը դարձած է աւելի ապահով ու կենսունակ քաղաք մը շրջանի բնակչութեան համար: Ան անդրադարձաւ նաեւ իր ապագայ ծրագիրներուն՝ յատկապէս կարիքաւոր խաւին եւ երէցներուն մատչելի գիներով բնակարաններ ապահովելու աշխատանքներուն: Պր. Կարապետեան նաեւ յայտնեց որ, ունի մէկ այլ կարեւոր ծրագիր, որ կը վերաբերի երիտասարդական

ծիւտի Չու վերահաստատեց իր գորակցութիւնը եւ նեցուկը Ամերիկահայ համայնքին եւ խօսեցաւ յատկապէս Արցախի բնական գեղեցկութեան եւ իր ստացած տպաւորութիւններուն: Ան ըսաւ որ, ինքզինք շատ ապահով զգացած է Արցախի մէջ, հակառակ Ազերի շրջանակներու կողմէ իրեն ուղղուած զուշացումներուն եւ այցելութիւնը չեղեալ ընելու պահանջներուն:

Գոնկրեսականը յայտնեց որ, ամենէն տպաւորիչը եղած է Յեղասպանութեան թանգարան եւ Յուշահամալիր այցելութիւնը:

Ծիւտի Չու խօսեցաւ նաեւ Halo կազմակերպութեան կողմէ կատարուող ականագերծման աշխատանքներուն, որոնք մնացած են պատերազմի տարիներէն եւ կը շարունակեն մարդկային զոհեր խլել: Ան յայտնեց որ, աշխատանք պիտի տանի, որպէսզի Արցախ-Ատրպէյճան սահմանին դիտորդական կէտեր հաստատուին, զինադադարի պահանջները վրայ հակելու համար:

Երեկոյի ընթացքին ներկաները առիթը կ'ունենային հեռատեսիլի պատատի վրայ տեսնելու տեսարաններ այցելութեան վայրերէն:

հսկայ կեդրոնի կառուցման վերաբերեալ՝ տարբեր մարզաձեւերու խաղաղաշտերով եւ լողաւազաններով:

Վարդան Կարապետեան վերահաստատեց իր ընդդիմութիւնը Կլէնտէլին ներս «մարիուանա» թմրանիւթի վաճառքը արտօնելու առաջարկներուն:

Փակման խօսքով հանդէս եկաւ իրանահայ Միութեան երկարամեայ ղեկավար եւ համայնքի ծանօթ ազգային գործիչ, Թոմիկ Ալեքսանեան: Ան յայտնեց, որ Վարդան Կարապետեանին ճանչցած է երկար տարիներ երբ ան երիտասարդ տարիքին գործուն մասնակցութիւն ունեցած է իրանահայ Միութեան աշխատանքներուն մէջ, եղած է անոր ղեկավարութեան մէջ եւ միշտ սատարած է հայապահպանման աշխատանքներուն: Ան կոչ ըրաւ բոլոր միջոցներով գորակցելու Վարդան Կարապետեանի թեկնածութեան ու յաջողութեան:

Յայտնեց որ, հանդիպումին ներկայ էր նաեւ Վարդան Կարապետեանի տիկինը՝ Տօքթ. Արմինէ Կարապետեան, որ ինք եւս ընտրուած անդամ է Կլէնտէլի Ուսումնական Խորհուրդին:

Երեկոյի պաշտօնական բաժնի աւարտին ներկաները առիթ ունեցան գրուցելու թեկնածուին հետ ու հարցեր ուղղելու քաղաքի հետ կապուած տարբեր խնդիրներու շուրջ:

Բանակի Հիմնադրութեան 29-րդ Տարեդարձը

Շարունակուած էջ 1-էն

պատգամաւորներ, Ամենայն հայոց կաթողիկոսը, Հայաստանի մէջ դիւանագիտական ներկայացուցիչներ:

Ելոյթ ունեցաւ նաեւ Պաշտպանութեան նախարար Դաւիթ Տօնոյեանը. «Այսօր մենք Բանակի օրը նշում ենք այնպիսի պայմաններում, որոնց մասին առաջին Բանակի օրուայ կազմակերպիչները երեւի պատկերացնել կամ երագել անգամ չէին կարող: Այսօր մենք նշում ենք օրը մի բանակի, որը, բազմաթիւ փորձագէտների գնահատմամբ, ոչ միայն տարածաշրջանում, այլեւ ամբողջ աշխարհում համարուած է առաւել մարտունակ ու պատրաստ զինուած ուժերից՝ ունակ իւրաքանչիւր պահի ռազմական գործողութիւններ վարելու: Մենք նշում ենք օրը մի բանակի, որը արդէն համալրուած ժամանակակից զինատեսակներով ու չորրորդ սերնդի օդուժով՝ վերջնականապէս բռնել է նախաձեռնող դիրք եւ առաջ է շարժուած ոչ թէ միայն համարժէք հակահարուած հասցնելու, այլ նաեւ իրավիճակը թելադրելու, մեծամասամբ կանխարգելիչ հարուած հասցնելու, անհրաժեշտութեան դէպքում գործողութիւնները հակառակորդի տարածք տեղափոխելու սկզբունքով: Հետեւողականորէն շարունակուած է խրախուսել ու առաջ մղել կիրթ զինծառայողի կողմից կարեւոր որոշումների կայացման, դրանց յաջող իրականացման համար պատասխանատուութեան ստանձնման մշակոյթը,

եւ ապացուցելով զինուորի հանդէպ պետութեան վերաբերմունքը՝ առաւելագոյն ջանք է գործադրում նրան ըստ արժանուոյն հանդերձաւորելու եւ անդով ապահովելու համար»:

Վարդենիսի մէջ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանը նաեւ ծաղկեպսակ դրած է Երկրորդ համաշխարհային եւ Արցախեան պատերազմի ժամանակ գոհուած հայորդիներու յիշատակը յաւերժացնող յուշարձանին:

Մինչեւ Վարդենիս ժամանելը Նիկոլ Փաշինեան այցելեց Արցախ: Ծահուճեանի շրջանին Հայաստանի վարչապետը Արցախի նախագահ Բակօ Սահակեանի, ՀՀ պաշտպանութեան նախարար Դաւիթ Տօնոյեանի եւ այլ պաշտօնեաներու հետ միասին մասնակցեցաւ 32 սպաներու նոր բնակարաններու բանալիները յանձնելու արարողութեան:

Նախագահ Սարգսեան Իսրայէլի Մէջ

Շարունակուած էջ 1-էն

դէմ յանցագործութիւններու կանխարգիլման միջազգային ջանքերուն մէջ», - շեշտած է Հայաստանի նախագահը:

Նշելով, որ պատմութեան շատ էջեր ողբերգական են հայ եւ հրեայ ժողովուրդի համար՝ նախագահ Սարգսեան ըսած է, որ պէտք է համատեղել ջանքերը, որպէսզի նման մարդկային աղէտներ այլեւս երբեք չըլլան եւ երբեւէ չկրկնուին:

Եռւլի էտեղլթեյնը մասնաւորապէս ըսած է. «Մեզի համար մեծ պատիւ է ձեզ ընդունել մեր երկրին մէջ: Ուրախ ենք ձեր այցելութեան համար՝ նոյնիսկ եթէ այն տեղի կ'ունենայ ոչ այդքան ուրախ իրադարձութեան մը ծիրէն ներս»:

Քննաթիւի նախագահը վստահութիւն յայտնած է, որ նախագահ Սարգսեանի այցը, ինչպէս նաեւ Իսրայէլի մէջ դեսպանութիւն բանալու Հայաստանի որոշումը կարեւոր անկիւնաքար պիտի ըլլան երկկողմ յարաբերութիւններու յետագայ զարգացման համար:

«Կը կարծեմ, որ այս այցը շատ դրական փոփոխութիւն պիտի բերէ մեր յարաբերութիւններուն մէջ: Մեր գործակցութեան ներուժը շատ աւելին է, քան մենք ներկայիս կ'օգտագործենք», - ըսած է էտըլլթեյն:

Նախագահ Սարգսեան, իր հերթին, նշած է, որ եղած է Իսրայէլի հետ դիւանագիտական յարաբերութիւններու հաստատման ակունքներուն մէջ: «Անկեղծ ըսեմ, տարիներ շարունակ կ'ուզէի վերա-

դառնալ Իսրայէլ, քանի որ յիշողութիւններ ունիմ այս երկրի հետ կապուած», - ըսած է Հայաստանի նախագահը՝ կարեւոր համարելով Իսրայէլի փորձը տարբեր, ինչպէս՝ բարձր ճարտարարուեստներու, նորարարութիւններու ոլորտներուն մէջ, ինչպէս նաեւ փորձի փոխանակումը:

Անդրադառնալով պատմութեան նման էջերուն՝ նախագահ Սարգսեան ըսած է, որ երկու ժողովուրդներու ճակատագրերու նմանութիւնները տպաւորիչ են, եւ անոնք կը յուշեն, որ պէտք է մտածել ապագայի մասին. «Կրնանք համատեղ ստեղծել այդ ապագան եւ իբրեւ երկու պետութիւն, ե՛ւ իբրեւ երկու ժողովուրդ: Հայաստանը փոքր երկիր է, բայց համաշխարհային ազգ, նոյնն է նաեւ Իսրայէլը: Ես այստեղ եմ նաեւ համագործակցութեան ոլորտներու նախանշման համար: Հայաստանը կարեւոր կը համարէ շատ ոլորտներու զարգացումը՝ կրթութիւն, գիտութիւն, անվտանգութիւն, գիւղատնտեսութիւն, նորագոյն ճարտարագիտութիւններ: Ես, իբրեւ նախագահ, նախաձեռնութիւն ունիմ Հայաստանը դարձնելու նոր ճարտարագիտական հանգույց, քանի որ մենք ունինք շարք մը առաւելութիւններ ատիկա ընելու համար: Մեր երկրին մէջ կան բարձրակարգ բնագէտներ, մաթեմատիկոսներ, ծրագրաւորման ոլորտէն ներս ունինք լաւ կրթական ծրագիրներ»:

Նախագահ Սարգսեանը Իսրայէլի մէջ մասնակցած է Հոլոքոսթի յիշատակին նուիրուած 5-րդ միջազգային համաժողովին:

Կը Տողանցէ Բանակը. Կը Տողանցէ Պատմութիւնը

Այսօր, Հայաստանի Հանրապետութեան զինուած ուժերուն հիմնադրութեան տօնն է: Համահայկական հպարտութեան շքեղ առիթ մը՝ անգամ մը եւս ընդգծելու հայոց մարտունակութեան անհրաժեշտութիւնը եւ խոնարհելու այն հերոսներու յիշատակին առջեւ, որոնք փառքով պատկեցին իրենց անունները եւ պատուով պաշտպանեցին հայրենիքի սահմաններն ու ազգային արժանապատուութիւնը:

Հասկնալիօրէն, հայ մարդը սրտառուչ հոգիով եւ սրտի զգայուն թրթիռներով կը մօտենայ հայոց ռազմական անցեալին եւ ներկային, անոր թուլութեան օրերուն վերագրելով իր ողբերգութեանց դրուագները եւ հզօրութեան օրերուն՝ յաղթանակներու ոսկէ շղթան: Հակասական անմեկնաբանելի ապրում մը, որ ընկալելու համար՝ պէտք է վերաբաղել մեր պատմութեան վերլուծողներուն ու յաջորդական իրադարձութիւնները: Անկասկած, բանակ-պատմութիւն-ազգ եռեակը իրարու զօղուած է այնքան ամօրօրէն, որ կարելի չէ լիովին հասկնալ մին՝ անտեսելով միւսը:

Երրորդ հանրապետութեան օրով չէ որ ծնաւ ան: Հայկական ռազմարուեստի պատմութեան ակունքները կը հասնին խոր անցեալը, երբ Հայաստան տիրող ներկայութիւն էր տարածաշրջանէն ներս՝ հաշուի նստող հզօրներու հետ՝ Հռոմի եւ պարթեւներու: Բանակը այդ օրերէն ունեցաւ իր մարտունակութեան, մարտավարութեան եւ բարոյական վարքականոնը: Բոլոր ժամանակներու հայկական պետականութեանց համար բանակը ունէր զգալի դեր եւ ոգեկան եւ կարգապահութեան առումներով: Ան հարկադրուած էր ճակատին տարատեսակ հակառակորդներու դէմ՝ որոնք մշտակայ սպառնալիքներ էին շուրջըլորը հաւաքուած:

Դէպքերու բերումով, պետականութեան բացակայութեան, երբ գրկուած էինք պաշտօնական բանակ ունենալու իրաւունքէն, ռազմական միաւորումներ իրենց գոյութեամբ չէին դադրեր հակահարուած տալու գաւթիչ ուժերու: Նախարարական տուններ, ապստամբական խլրտումներով մարտական ոգին կը պահէին բարձր: Հայաստանի լեռներն ու կիրճերը բնական ամրոցներ հանդիսացան հայ ռազմիկներուն համար: Բերդաշինութեանց, ամրոցներու գոյութիւնն ու ռազմարուեստի բառապաշարը կը վկայեն թէ հայորդիք մնացած են կառչած ռազմական ոճին՝ հետապնդելով անկախ հայրենիքի մը ստեղծումը: Մամիկոնեան տոհմին մարտական առինքնող եւ բերկրաւոր սխրանքները կրնային գօտեպնդել սերունդները եւ հայրենասիրութեան սերմեր ցանել նորափթիթ երիտա-

սարդութեան մէջ: Բազմաթիւ ճակատամարտերու, զինեալ ընդհարումներու փաստերը շառաչուն վկայութիւններ են հայոց անվիճարկելի արիութեան: Հայկական այրուձիհին կերտած յաղթանակները, արի առանց հերոսներու անընկճելի կամքն ու կորովը խօսուն էջեր են ազգային գիտակցութիւնը բորբոքող: Անկասկած, ռազմարուեստի հայր Հայաստանի բնական սահմաններէն դուրս Կիլիկիոյ մէջ հայկական պետութեան գոյառումը, որուն հետ օրուան միջազգային ուժերը կը

ցանկային ունենալ սիրալիւր շարաբերութիւններ՝ հաշուի առնելով անոր ռազմաքաղաքական հեղինակութիւնը: Այդ օրերու բանակային համակարգը խարսխուած էր արեւմտեան բնօրինակով, կռուկառուցուած քով: Կիլիկիոյ մէջ բուռն կերպով զարգացած բերդաշինութեան վերելքը կրնայ հաստատել, որ բանակը հանդիսացած էր էական առաջնահերթութիւն մը օրուան թագաւորներուն համար:

Պետականութեան բացակայութեան, հայ մարդու ենթագիտակցութեան մէջ միշտ վա՛ռ կը մնար օրինակելի բանակ մը ունենալու երազը: Հայը կը հաւատար, որ իր անհափեյի կորուստներուն պատճառը հատու բազուկի մը բացակայութիւնն էր: Կը հաւատար նաեւ, որ թշնամի խաժամուժին սանձարձակութեան արժանի դաս մը կրնայ տալ հայոց ռազմական հակադրոհները: Ո՞վ կրնայ ուրանալ, որ երկրի մը ապահովութեան, բարգաւաճման եւ ամրութեան նախապայմանը բանակն է ու անոր հայրենապաշտութեան վեհ ոգին: Եւ անա՛ Արցախի մէջ իրամայի Մելիքութիւններէն մինչեւ Սիւնիքի մէջ Դաւիթ Բէկ ու Միխիթար Սպարապետ սուր ճօճեցին օրուան մեծամիտ տիրակալներու դէմ:

Ազատագրական պայքարը եւ անկէ բղիճ հայրուկային շարժումը,

թէեւ փոքր տարողութեամբ, բանակը փոխարինող գործօն մըն էր: Ան իր մարտական ժառանգութիւնը կը ստանար պատմութենէն՝ կերտելու համար հերոսամարտերու եւ ինքնապաշտպանական կռիւներու դիւցազնաշունչ պատմութիւնը: Զէյթուն, Սասուն ու Վանէն Մուսա Լեռ ու Շապին Գարահիսար, Ուրֆայէն մինչեւ աւելի ուշ՝ Այնթապ ու Հաճըն բանակայինի վայել կարգապահութեամբ եւ նպատակաւորութեամբ հայ ռազմիկներ ցոյց տուին սեփական ուժին փարելու անկոտորում արիութիւնը: Ի՞նչքան արցունքներ խլած են այն մարտիկները, որոնք զինուորական միատեսակ համագրգեստով եւ սպայական կազմով կը մտնէին Ռոտոսթօ, Կարին, Վան՝ կամաւորական գունդերով: Հայկական լեզուին նուաճումները Արարայէն Կիլիկիա եւ մուտքը Ատանա՛ յոյս ու լոյս կը բաշխէին սեփական բանակի կարօտ հայ ժողովուրդի գաւազներուն: Պատմութեան դաժան դասը կը յուշէր եւ կը պարտաւորեցնէր՝ ըլլալ պատրաստակամ ու ինքնաջօժար՝ գէնքի ծառայութեան, իսկ հայութեան փոխանցուած պատգամը հետեւեալն էր՝ եթէ չկերակրես եւ չզուրգուրաս քու ազգային բանակիդ,

Շար.ը էջ 18

Serata Romantica in
Un'Atmosfera Italiana

Կազմակերպութեամբ ՀՄՄ Տիկնաց Միութեան
 և
 Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան

Ռոմանթիք Խանդոյքի Իտալական Երեկոյ

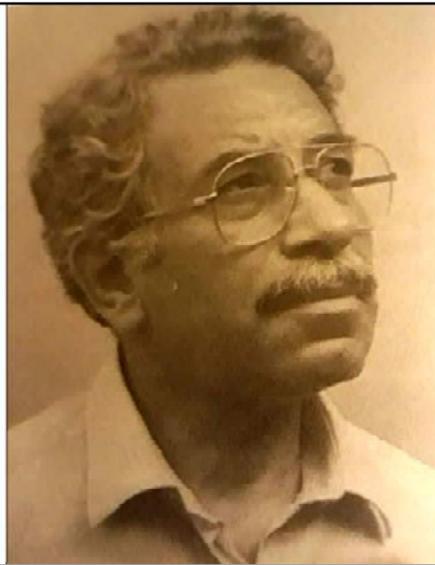
Տեղի կ'ունենայ Ուրբաթ 14 Փետրուար, 2020
 երեկոյեան ժամը 8:00-էն սկսեալ
 Մուտքի նուէր՝ \$75

Տեղերը ապահովելու համար՝
 Հեռ. 626-485-6434, կամ 818-324-0574

Վայր՝ 1060 N. ALLEN AVE,
 PASADENA, CA 91104

An unforgettable candlelight dinner

Երկու Հրանդ. Մէ'կ Աղաղակ

ԱԽԵՏԻՍ ՈԱԶՄԻԿ

2007 Յունուար 19-ին «Ակօս» թերթի հիմնադիր-խմբագիր Հրանդ Տինքի առաջնորդած ամօթի խաւան պիտի մնայ ժամանակակից Թուրքիոյ տարեգրութեան մէջ: Օր ցերեկով, Կ. Պոլսոյ գլխաւոր մէկ պողոտային վրայ կատարուած ոճի-րը կը քողագործէր պետութեան մը իսկական, բայց տգեղ դիմագիծը: Համարձակախօս խմբագիրը կը նահատակուէր միջավայրի մը մէջ, որ միշտ կը ճգնէր կրել ժողովրդավարական արժէքներ, ինքզինք ցոյց տալ քաղաքակիրթ եւ յուսալից: Սակայն, Հրանդ Տինքի անշնչացած մարմինը, անկէ ետք թաւալած իրաւա-քաղաքական գարգացումները, տակաւին արդար վճիռի պահանջատէր մարդոց յուսախաբութիւնները կը հաստատեն ճշմարտութիւն մը, թէ՛ ինչ որ էր օսմանցին անցեալին՝ մերօրեայ թուրքը քր հարազատ յետնորդն է անոր:

Առաջին հայեացքով նահատակին ազգային պատկանէ լիութեան կը վերագրուի անոր թիրախաւորումը: Երկրորդ՝ արի եւ ջղուտ գրչին: Երրորդ՝ իր արծարծած այն նիւթերուն, որոնք ջղագրգիւ կը դարձնէին պետական եւ ազգայնամոլական շրջա նակները: Սակայն, աւելի ընդգրկուն եւ զնական աչքերով մօտենալով հարցին, կը յատկանայ երեւոյթին տարողութիւնն ու ծանրակշիւ լրջութիւնը: Չմոռնանք, որ ան ոչ յեղափոխութեան կոչնակ էր, ոչ ատելութեան որոմացան, ոչ արհեստագործական պոռնոտախօս եւ ոչ ալ կծու ազգամոլ: Այլ՝ խաղաղութեան եւ երկխօսութեան ջատագով, գիրար ճանչնալու եւ հանդուրժելու հաստատու մարտիկ, հակադիր կողմերէ յարգուած մտաւորական եւ Թուրքիոյ քաղաքացիութեան հանդէպ պարտականութեանց գիտակից եւ յանձնառու: Անոր տիպարը խորհրդանշորէն գուգակցուեցաւ աղանձի հետ, որպէս խաղաղասիրութեան առաջին աւետարներ, բայց նաեւ իր անկեղծ արտայայտութեան՝ որ ինքզինք կը նմանցնէր վախուորած եւ անհանգիստ աղանձի՝ հաւանական զո՛ւ մը չարագոյժ գնդակի... աւաղ, ինչպէս որ ալ պատահեցաւ հետագային:

Երեւոյթը՝ թրքահայատակ հայ Հրանդին անդին՝ բոլոր այն քաղաքացիներուն կը վերաբերի, որոնք ինքնուրոյն, յանգուզն եւ ոչ-դասական միտքեր կ'որոճան իշխանութեանց հաստատած ուղեգիծէն անկախ: Խոտոր է ամէն քայլ, որ կը շեղի անոր ուղիէն, չէզոքացման ենթակայ է ան՝ որ ոչ-տիրահաճոյ միտքեր կ'ունենայ, նշաւակ է ան՝

որ հլու չէ օրուան իշխանաւորին, առանց ազգային զանազանութեան:

Եւ ահա թուրք, քիւրտ, յոյն, ասորի ազատամիտներ կ'իջնան այս ցանցին ներս՝ իբրեւ ան ըն դունելի տարրեր Թուրքիոյ սահմաններէն ներս: Անոնք ըլլան քաղաքական, մտաւորական թէ հոգեւորական գործիչներ, ու նին անխուսափելի հասցնէր՝ կամ դատարան, կամ բանտ, կամ աքսոր եւ ծայրայեղ պարագային՝ մարմնական չէզոքացում:

Այս հեղձուցիչ երեւոյթը մեզի ակամայից կը յիշեցնէ Թուրքիոյ վերջին 150-ամեայ պատմութիւնը՝ օսմանեանէն քեմալական, գինուորական իշխանութիւններէն մինչեւ մերօրեայ, որ իրենց դաժան ու կամայական օրէնքներով իրենց սաղմին մէջ խեղդած էին ազատ խօսքի եւ միտքի դոյզն նախաձեռնութիւն:

Եւ ասոնց հետեւանք՝ միաձեւ, ճնշեալ եւ ստրկամիտ հասարակութեան մը կազմաւորումը՝ ի հեճուկա դարաշրջաններու փոփոխութեանց:

Հ. Տինքի անմարսելի նախաձեռնութիւնը այն էր, որ ինքնաձեռնա ճկուն քայլով մը մատչելի լեզուով երկխօսութեան, փոխ-ճանաչողութեան ակօս բացաւ թրքալեզու հայոց եւ Թուրքիոյ հասարակութեան հետ: Մտեցաւ պատմութեան, փորփրեց մօտիկ անցեալը, ահագանգեց թաքնուած, իսլամացած եւ քրտացած հայոց գոյութեան իրողութեան մասին: Փաստօրէն, մեկնով եւ թուղթով յեղաշրջեց թրքական հասարակութեան մէկ կարեւոր շերտը: Չգաստութեան, սթափութեան եւ ինքնաճանաչումի մղեց անոնց՝ որոնք իրենք գիրենք թուրք կը կարծէին, սակայն բռնի կերպով օտարացած հայու խլեակներ էին: Խաղաղ պատերազմ մը՝ որ ճեղքելով Թուրքիոյ ներքին կեանքը՝ զօրաշարժեց մեծ զանգուած մը՝ ի նպաստ հայուն եւ հայոց ազգային ինքնագիտակցութեան: Չներեցին այս մտածուած եւ հեռատես մարտավարութիւնը: Չգետնեցին՝ առաւելաբար իրենց վախէն եւ զայրոյթէն, քան՝ ազատելու համար բարի, աղանձի եւ խաղաղիկ, ծակ կոշիկով Տինք երեւոյթէն: Նահատակ արդէն կատարած էր իր պատմական առաքելութիւնը:

Սակայն, ուրկէ՞ ծնաւ այս գաղափարը: Ո՛ւր կը գտնուին ակունքները այս իմաստուն մտայնողացման:

Արդարեւ, Հրանդ Տինք երեւոյթը լիովին ըմբռնելու համար, պէտք է ճանչնալ միւս Հրանդը, աւելի տարեց Հրանդը՝ Կիւզէլեանը:

Իսկական առաքել մը, 20-րդ

դարուն, որ կամաց-կամաց քանդելով Թուրքիոյ հաստատած լուութեան եւ ուրացման պարիսպը՝ լուրիկ մնջիկ ուղղուեցաւ Թուրքիոյ խուլ անկիւնները հայու գաւակներ որոնելու, քրտացած ու թրքացած հայ որբուկներ քրիստոնէական հաստքին եւ հայութեան վերադարձնելու: Թուրքատ, Սեբաստիա, Ամասիա, Տէրիք, Կիւրին, Կեսարիա եւ այլ վայրեր այցելելով, ակնատես կ'ըլլայ ինչ հոգեւոր իրականութեանց, ականջալուր կ'ըլլայ սրտածմլիկ եւ աղեխարշ դրուագներու. ան՝ հետամուտ որբացած պատանիներ փրկելու գործին, իրեն հետ գործակից ունենալով գուրեցերիացի հայասէր Թէոտոր Վիզըր, Աստուածաշունչը ձեռքին, առանց յուսահատութեան աստիճանաբար կը հասնի շօշափելի յաջողութիւններու: Նախ՝ կրնայ իրականութիւն դարձնել Պոլսոյ Պատանեկան Տունը (ան կը խորշըր որբ բառէն): Արտաքին ուժեր՝ հայասէր հայորդիք ջանք չեն խնայեր նիւթակալով զօրավիզ կանգնելու անոր՝ հաւատարմով որ անպայմանօրէն արդիւնաւէտ, ազգային եւ ապագայատեսիլ առաքելութիւն մըն է որ ի գործ կը դրուէր յանուն ազգին:

Աստիճանաբար կը շատնան պատանիները (բոլորը տղաք):

Նախկին քրտախօս եւ թրքախօս պարմանիները կը հայանան:

Կը ստրվին քրիստոնէութեան մասին: Բայց... ի գուր պիտի ըլլար այս՝ եթէ անոնց չմիանային փոքրիկ հայուհիներ եւս՝ որոնք ապագային միանաբար պիտի կազմէին հայաշունչ եւ քրիստոնէական ընտանիքներ: Ահա կը սկսի հաւաքը այս անգամ հայուհիներու: Հրանդ Կիւզէլեան կը հասնի մինչեւ Իրաքի սահման՝ միջնադարեան խաւարի օրերը ապրող Սիլոփիի շրջանը:

Կը ջոկէ հայուհիներ՝ փրկելով զանոնք նողկալի պայմաններէ:

Մնացորդացի բոլոր բեկորները մէկ երդիքի տակ էին: Այս առաքելութեան ճամբով հայացած էին Մալաթիայէն Հրանդ Տինք՝ Խոսրով եւ Երուսաղէմ եղբայրներուն հետ: Սիլոփիէն հոն հասած էր Ռաքէլ՝ Տինքին ապագայի կողակիցը:

Յաջորդ քայլը կ'ըլլայ ծովափնեայ ամարանոցի մը հաստատումը: Թուրքալի ափին կը կառուցուի Քամփ Արմէնը, ուր իրարու հետ կը հանգստանային պատանիները՝ սորվելով լեզու, կրօնք, երգեր եւ աւելի շողկապուելով մէկգմէկու: Քամփ Արմէնի մուտքին մեծ պաստառի վրայ գրուած էր. «Արմենական Արմենուհիներ Բարի Եկաք Քամփ Արմէն»:

Աւետարանական յարանուանութեան անդամ, ողջ էութեամբ հայու առաքել Կիւզէլեան ապահոված էր իր անմահ անունը այդ ծանրածանր պայմաններուն մէջ՝ հերոսավայել ոգիով եւ ազգային-մարդկային վեհագոյն համոզումներով:

Բայց... այս բոլորը Թուրքիոյ մէջ... Կարելի՞ է հաւատալ:

Պոլսոյ Պատանեկան Տունը սկսած էր կեանքի կոչուիլ 1957-ին: Տարուէ տարի գործը կ'ընթանար անաղմուկ կերպով: Բայց, 1976-ին, Քամփ Արմէնի մէջ մահափորձի կ'ենթարկուի Կիւզէլեան, որ հրաշքով կը փրկուի ստոյգ մահէն: Ապա, 25 Փետրուար 1981-ին, հինգ գաղտնի ոստիկաններ կը մտնեն Պոլսոյ Պատանեկան Տուն: Հարցաքննութիւններ. «- Այս տղաքը հոս ի՞նչ կ'ընեն: Ինչո՞ւ Անատոլուի կանաչ դաշտերուն մէջ անմեղութեամբ իրարու հետ խաղացող հայ եւ թուրք տղաքը իրարմէ բաժնեցիր: Թուրքերու դէմ նոր թշնամիներ՝ կը պատրաստես, որ ԱՄԱՆԻ-ի շարքերը մտնեն. 1915-

Շար.ը էջ 18

Now serving Glendale, Burbank, and Pasadena

Այժմ բաց է

Helping seniors live more independently in their own homes

Օգնել տարեցներին ապրել ավելի անկախ իրենց սեփական տներում

Pacific PACE
Program of All-Inclusive Care for the Elderly

Call to learn more
Ավելի իմանալու համար զանգահարեք

(800) 851-0966 | TTY (800) 735-2922 | pacificpace.org

«Դիլիջան»ի Համերգաշարին Կոմիտասի Երգերը Հնչեցին UCLA-ի Երգչախումբի Կատարմամբ

Լարք երաժշտանոցի «Դիլիջան» համերգաշարի ունկնդիրներուն համար հաճիլի անակնկալ մըն էր, որ պատահեցաւ անցեալ Կիրակի, Յունուար 26, 2020, Լոս Անճելոսի Զիբբըր Հոլ համերգասրահին մէջ:

Աւելի քան 250 երաժշտասէրներու ներկայութեան, բացման խօսքով հանդէս եկաւ գաղութիս հանրածանօթ Լարք երաժշտանոցի «Դիլիջան» համերգաշարի կազմակերպիչ մարմնի խօսնակ՝ տաղանդաւոր ջութակահար Մովսէս Պողոսեան: Ան «Դիլիջան»ի համերգաշարերու փառաւոր ուղիին մասին անդրադառնալէ ետք՝ արտայայտուեցաւ նաեւ օրուան գեղարուեստական ինքնուրոյն յայտագրին մասին: Արդարեւ ներկաներուն պիտի հրամցուէր գողարիկ ծաղկեփունջ մը, որուն մէջ ընդգրկուած էին ստոեղածգործուիւններ Դաւիթ Հալաճեանէն, Կոմիտասէն, Պարխէն եւ Պեթհովենէն:

Համերգն սկսաւ Դաւիթ Հալաճեանի (ծնեալ 1962) հոգեւոր երաժշտութեամբ, որուն բառերն առնուած են հետեւողութեամբ Ղուկասու աւետարանի բնագրէն, որ գլխաւորաբար սուրբ հոգիի փառաբանութիւնն է, գոր ընդգրկուած է լատինական ծէսով պատարագի մէջ: Այս գործը գեղարուեստական բարձր կատարումով ներկաներուն փոխանցուեցաւ Գալիֆորնիոյ համալսարանի (UCLA) երաժշտական հաստատութեան երգչախումբին կողմէ, խմբավարութեամբ ձէյմս Պասի:

Յայտագրի յաջորդ մասը նուիրուած էր հայ մեծ երգահան անմահ Կոմիտասին, որուն ծննդեան 150-ամեակը նշուեցաւ համաշխարհային մակարդակով: Այս առթիւ UCLA-ի երիտասարդ շնորհալի կատարողներու երգչախումբը (Seraphie Fire Singers) իւրայատուկ եւ բարձրորակ մեկնաբանութեամբ ներկաներուն հրամցուց Կոմիտասի գործերէն երեք հոգեւոր երգեր:

Նախքան Կոմիտասի երգերու

մեկնաբանումը երաժշտասէր հասարակութեան առջեւ կարճ ելոյթով մը հանդէս եկաւ երգչախումբի աշխույժ եւ շնորհալի խմբավար՝ Grammy երաժշտական մրցանակին առաջադրուած թեկնածու ձէյմս Պասի: Ան իր գոհունակութիւնը յայտնեց ըսելով որ այսօր՝ մեր երգչախումբի պատմութեան մէջ առաջին անգամն է որ կը մեկնաբանուի հայ հանճարեղ երգահան Կոմիտասի ստեղծագործութիւններն ու մշակումները: Այդնուհետեւ յաջորդաբար ունկնդրեցին քառաձայն եղնակով Կոմիտասի «Սուրբ, սուրբ»ը, «Մարմին Տէրունական»ն ու «Խորհուրդ Խորին»ը: Արդարեւ, օտարագրի երգիչ երգչուհիներէ (բացի 1 հոգիէ) բաղկացած ըրգչախումբը, անթերի հայերէնով մը ու բարձրորակ կատարումով մեկնաբանուած մեր հոգեւոր երգերն արժանացան ներկայ հանդիսականներու անվերապահ գնահատանքին ու յոտնկայս որոտընդոտ ծառահարութիւններուն:

Միեւնոյն երգչախումբը կատարեց նաեւ Պասի «Jesu Meine Freude» 11 երգերէ բաղկացած հոգեւոր երգերու շարքը, գեղարուեստական բարձրորակ մակարդակով ու մեկնաբանութեամբ:

Կարճատեւ դադարէ մը ետք ներկաներն ունկնդրեցին Լուիսիանա Պեթհովենի համար 16 լարային քառեակը, կատարողութեամբ տաղանդաւոր արուեստագէտներ Մովսէս Պողոսեանի եւ Վարդի Մանուէլեանի (ջութակ), Փոլ Գօլթթիի (մեծ ջութակ) եւ Փիթըր Սթամփի (թաւ ջութակ): Այս գործը եւս իր բարձրորակ մեկնաբանութեամբ, երաժշտասէր հասարակութեան պարգեւեց գեղարուեստական յագեցումի վերապայց պահեր:

Մեր շնորհաւորութիւնները Լարքին եւ «Դիլիջան»ին բարձրորակ եւ եզակի համերգաշարին համար:

Գ. ՄՈՂՈՅԵԱՆ

Քոպի Պրայանթի Կթարի Ենթարկուած Ուղղաթիռի Օդաչուն Հայ է

Ամերիկեան պասքեթպոլի ասոյ Քոպի Պրայանթի վթարի ենթարկուած ուղղաթիռի օդաչուն եղած է Արա Զապոյեանը, որ եւս մահացած է: Այս մասին կը գրէ CBS Los Angeles-ը: Ուղղաթիռին մէջ եղած է 8 ուղեւորներ, որոնք բոլորը մահացած են:

Յիշեցնենք, որ NBA ասոյ պասքեթպոլիստ Քոպի Պրայանթը մահացած է ուղղաթիռի վթարի պատճառով: Ուղղաթիռին մէջ Պրայանթի հետ եղած է նաեւ իր դուստրը, որ 13 տարեկան էր:

Քոպի Պրայանթը 41 տարեկան էր: Ան հինգ անգամ «Լոս Անճելըս Լեյքըրս»-ի կազմին մէջ դարձած է NBA ախոյեան, 2008 ճանչցուած էր NBA-ի ամենաարժէքաւոր պասքեթպոլիստ: ԱՄՆ հաւաքականի հետ երկու անգամ դարձած էր Ողիմպիական խաղերու ախոյեան:

NBA-ի պատմութեան մէջ բոլոր ժամանակներու պասքեթպոլիստներու շարքին ան 33643 միաւորով ամենաարդիւնաւէտ չորրորդ պասքեթպոլիստն էր: 2018 թուականին արժանացած է «Օսքար»-ի լաւագոյն կարճամեթրած ֆիլմի համար:

Լիստներու շարքին ան 33643 միաւորով ամենաարդիւնաւէտ չորրորդ պասքեթպոլիստն էր: 2018 թուականին արժանացած է «Օսքար»-ի լաւագոյն կարճամեթրած ֆիլմի համար:

Սարգի Մուրատեանի Պաղտասար Աղբար Շարժապատկեր Ցուցադրուիւնը

Sarky Mouradian's **Baghdasar Aghpar** Պաղտասար Աղբար

FEBRUARY 7 7:30pm **ABRIL** BOOKSTORE

Presented by Armenian Film Society & Abril Bookstore

Յակոբ Պարոնեանի Պաղտասար Աղբար երգիծական թատերախաղը կարգ մը փոփոխութիւններով շարժապատկերի վերածած է հանրածանօթ բեմագրիչ Սարգի Մուրատեան: Նկարահանուած է 1965-ին:

Ըստ Սարգի Մուրատեանի, եթէ լաւ ուսումնասիրենք պատմութիւնը պիտի տեսնենք որ աւելի ողբերգութիւն է քան քոմեդիա: Յակոբ Պարոնեանի ժամանակին (իր օրերուն) ներկայացուցած է գիւղացի անուս բայց հարուստ Պաղտասար աղբարը իր անհաւատարիմ եւ շփացած երի-

տասարդ կինը, կեղծաւոր ու պատենհապաշտ բարեկամը, դրամապաշտ փաստաբանը. Կաշառակեր թաղականները, որոնք ինչպէս էին այն օրերուն, կան նա- այսօր եւ հաւանաբար կը շարունակուի վաղը:

Գլխաւոր դերակատարներ՝ Յակոբ Տէր Պողոսեան, Սոնիկ Տիւլկերեան, Ռազմիկ Լիպարիտեան, Վիգէն Արվանի եւ ուրիշներ:

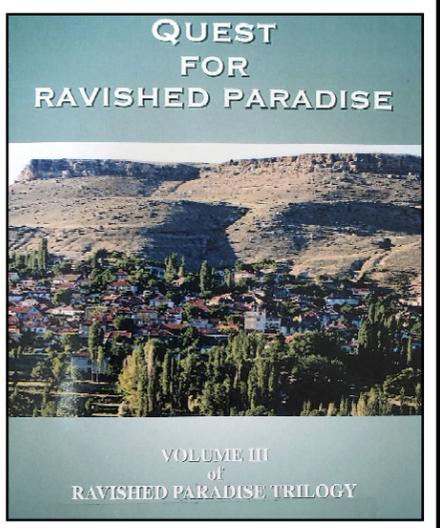
Շարժապատկերի ցուցադրութիւնը տեղի կունենայ Ուրբաթ Փետրուար 7 երեկոյեան ժամը 7:30-ին Կլենտէյլի Ապրիլ գրատան մէջ (415 E Broadway, Glendale).

Նոր Գիրքեր «Այցելուիւն Բռնագրաւուած Դրախտին»

Հեղինակ՝ Մարտիկ Մատենցեան

Շուրջ 300 էջերէ բաղկացած գիրքը գրուած է անգլերէն լեզուով եւ հեղինակի երրորդ հատորն է:

2020 թուականին լոյս տեսան այս հրատարակութեան մէջ պատմական հակիրճ տեղեկութիւններ կան Ուրֆայի, Մարաշի, Զէյթունի, Անագարբայի, Սիսի, Հաճընի, Կեսարիոյ այլ վայրերու մասին եւ յագեցուած ճանապարհորդական տպաւորութիւններով:

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ
ԱՄԲՈՂՋՈՒԹԵԱՄԲ ԲԱՐԵՉԱՐԴՈՒԱԾ
 ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՉ (200 ՀՈԳԻ ԸԱՍԱՐ)
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ԸԱՍԱՐ
 1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104
 (626) 797-7680

Massis Weekly

Volume 40, No. 3

Saturday, February 1, 2020

Armenia Marks 28th Anniversary of Armed Forces Day

YEREVAN -- President Armen Sarkissian, Prime Minister Nikol Pashinyan and Speaker of Parliament Ararat Mirzoyan, joined by Cabinet members, other officials and Catholicos Karekin II, visited on Tuesday, the Yerablur Military Pantheon on the occasion of Army Day to pay homage to the memory of those who sacrificed their lives for the independence of their country.

The officials laid flowers at the graves of Sparapet Vazgen Sargsyan, General Andranik Ozanian and at the

memorial dedicated to fallen soldiers.

Prime Minister Pashinyan addressed a congratulatory message on the 28th anniversary of the formation of the Armed Forces during an event in Vardenis town.

In his remarks Pashinyan said January 28 has a special meaning in our calendar because it symbolizes the Armenian people's right to live.

"We, as a nation who survived

Continued on page 3

No Reason for Israeli Parliament Not to Recognize the Armenian Genocide – President Sarkissian

JERUSALEM (Armradio) — There is no reason why the Israeli Parliament will not recognize the Armenian Genocide, Armenian President Armen Sarkissian said in an interview with Israel's public broadcaster.

"There is one simple thing. If the reason is the current political interests, current political relations, then I'm very sad, because the lessons of Holocaust and Genocide are teaching us that there is nothing that you can compromise in allowing things like that happen," President Sarkissian said.

Asked whether he is disappointed by the fact that Israel is yet to recognize the Armenian Genocide, the Presi-

dent said "I am one of those politicians, who never lose optimism."

"I'm looking forward to the deepening of relations with Israel. There is so much we can share. We are both small states, but big nations, nations that have a huge culture. History of humanity, especially the history of the 20th century, has so many pessimistic events like the Armenian genocide and the Holocaust. I think enough is enough. We should be more optimistic. We should work together and I'm waiting for the day when not only all of my Jewish friends, but also the Jewish Government will recognize the Genocide," President Sarkissian stated.

ACA Event With Rep. Judy Chu Draws Large Audience

PASADENA, CA – Community members, activists and leaders welcomed Rep. Judy Chu (CA-27) at a meet and greet hosted by the Armenian Council of America (ACA) on Jan. 23rd at the AEBU Center.

ACA Board Member Krikor Moloyan served as the moderator of the event introducing Congresswoman Chu to the audience and noting her longstanding record of advocating for the Armenian American community.

The evening continued with a thought-provoking discussion on issues related to the Armenian Genocide resolutions in the House and Senate, U.S.-Armenia diplomatic ties and the Congresswoman's recent trip to Armenia and Artsakh.

Congresswoman Chu reiterated her support for the Armenian Ameri-

can community and shared with the audience how she was amazed by the sheer beauty of Artsakh and how safe she felt there despite intimidation tactics from the Azeri government demanding her to cancel the trip.

When asked about the most notable experience of her trip, the Congresswoman revealed that she was very emotional visiting the Armenian Genocide Museum at the Tsitsernakabert Memorial in Yerevan, seeing maps of death marches and deportations and imagining the magnitude of suffering the Genocide victims had to endure.

During the discussion, photos of the Congresswoman's trip were displayed in the background showcasing her visit to the Halo Trust facility and

Continued on page 3

Prince Charles Visits Armenian Church in Bethlehem

BETHLEHEM — Prince Charles of the Great Britain on Friday visited the Armenian Church of the Nativity in Bethlehem, Chancellor of the Armenian Patriarchate of Jerusalem Hovnan Baghdasryan said in a post on Facebook.

Prince Charles was welcomed by His Eminence Abp. Sevan Gharibian, the Canon Sacrist of the Armenian Patriarchate of Jerusalem and presented him the history of the Armenian

presence in the Holy Land and the mission carried out by the Armenian Patriarchate.

On behalf of the Armenian Patriarchate of Jerusalem His Eminence gifted the prince an Armenian ceramic handmade plate.

Sevan Gharibian also remembered the famous sentence of Hitler, "Who after all remembers the Armenian Genocide?" He expressed hope that instead of might the justice will become right.

Garo Paylan Nominated for Nobel Peace Prize

ISTANBUL — International women's union of Hamshen has nominated Turkish Armenian lawmaker Garo Paylan for a Nobel peace Prize.

Saida Ohanyan, Head of Hamshenian Union said that the organization sent a letter to the Nobel Committee with a proposal to nominate Paylan, who devoted his whole life to protecting the rights of Armenians and other indigenous people of the region.

He is one of the few individuals who took responsibility for protecting humanitarian rights, the rights of indigenous peoples, religious and national minorities, the statement said adding that his efforts continue despite constant threats and pressure on his activities by nationalist and extremist forces supported by the authorities.

The Association urges all people and organizations defending the rights of women and, in general, human rights to support and join the initiative.

"He strongly condemns Turkey's aggressive policy and its military intervention in neighboring sovereign states particularly full-scale military actions in Iraq and Syria," stated Saida Ohanyan, Head of Hamshenian Union.

"The seeds of peace, tolerance

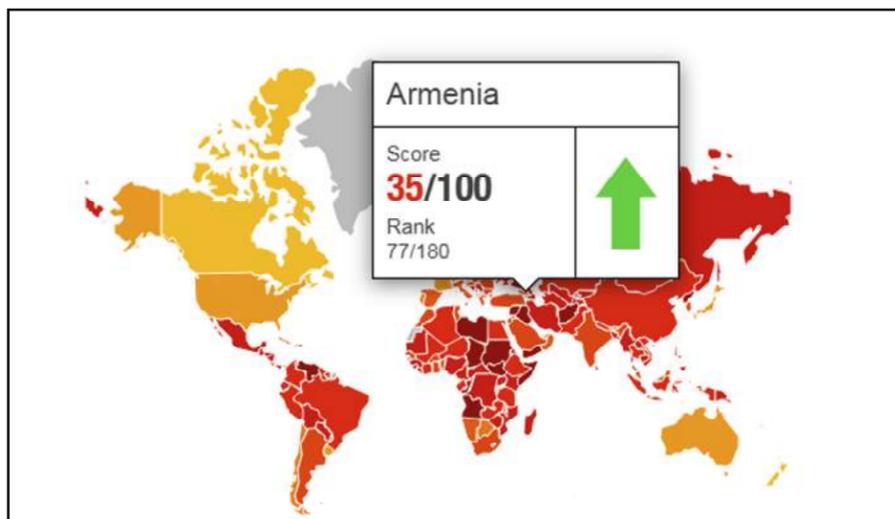

and mutual understanding between people of different nationalities and faiths sown by Paylan are already giving positive results even in Turkish society. And this takes place despite the ongoing pressure and real threats against the deputy from pro-government nationalist and extremist forces, adherents of the tyrannical regime of Erdogan, more than once requiring the cessation of his political and humanistic activities," she continues.

The time of application is limited. January 31, 2020 is the deadline.

He was previously nominated for the Nobel Peace Prize in 2018.

Armenia Advances in Global Corruption Perceptions Index

BERLIN — Armenia's has considerably improved its position in an annual survey of corruption perceptions around the world conducted by Transparency International.

It ranked, together with Bahrain and the Solomon Islands, 77th out of 180 countries and territories evaluated in the Berlin-based watchdog's 2019 Corruption Perceptions Index (CPI) released on Thursday.

Armenia and seven other countries shared 105th place in the previous CPI released a year ago. Transparency International assigned the South Caucasus state a CPI "score" of 35 out of 100 at the time. The watchdog raised the score to 42 in the latest survey.

Armenia continues to trail neighboring Georgia but is ahead of its three other neighbors, Azerbaijan, Iran and Turkey, in the global rankings. Georgia occupies 44th place in the 2019 CPI.

"Following the revolution in 2018 and the formation of a new parliament, [Armenia] has demonstrated promising developments in advancing anti-corruption policy reforms," Transpar-

ency International said in the report.

But it also cautioned: "Despite these improvements, conflicts of interests and nontransparent and unaccountable public operations remain impediments to ending corruption in the country. While improving political integrity will take time and resources, increasing public trust in law enforcement and the judiciary are critical first steps in ensuring appropriate checks and balances and improving anti-corruption efforts."

Prime Minister Nikol Pashinyan cited the findings out the latest Transparency International report during a cabinet meeting in Yerevan. "We have progressed by 28 points," he said.

Pashinyan has repeatedly claimed to have eliminated "systemic corruption" in Armenia since he swept to power in the 2018 "Velvet Revolution."

The number of corruption investigations launched by Armenian law enforcement authorities has risen significantly since the dramatic change of government. The most high-profile of these cases have involved former top government officials and individuals linked to them.

Pilot of Kobe Bryant's Doomed Helicopter Identified as Ara Zobayan

CALABASAS — The pilot of the doomed helicopter that crashed and killed Kobe Bryant, his teenage daughter and several others was identified as Ara Zobayan, who, according to records was an instrument-rated pilot — meaning he was qualified to fly in fog. Friends were mourning him on social media Sunday night, saying that he taught aspiring helicopter pilots to fly and that he was loved within the aviation community.

He was also confirmed as the pilot in a series of tweets by a friend in the business, using the Twitter name Bella.

"Rest In Peace Ara. One of the sweetest pilots I've ever have had the pleasure to meet and converse with while working in the aviation business," she tweeted, calling him "the sweetest, the funniest... he was purely amazing."

"Working for the aviation business has allowed me to meet some pretty amazing people and pilots. Ara was definitely one of them," she wrote in another tweet. "Always so nice, talkative and especially attentive when it came to Kobe and his family. I'm heart broken."

Ara Zobayan was flying the helicopter when it crashed amidst foggy conditions around 9:45 a.m. local time.

The helicopter took off from John Wayne Airport in Orange County at 9:06 a.m., records show. The helicop-

ter burst into flames once it hit the ground, killing Ara and all eight passengers, which included Kobe Bryant and his 13-year-old daughter, Gianna Bryant. Details of what caused the crash are still being fleshed out, but there's no doubt that the accident is beyond devastating. Social media has been flooded with tributes, not only for Kobe, but for all nine victims of this terrible tragedy.

Zobayan was an instrument-certified pilot who earned his commercial license in 2007, according to the Federal Aviation Administration's pilot certification database.

The database also shows Zobayan was up to date on FAA-required annual medical exams, according to news reports.

"Under No Circumstances Artsakh Can Become a Part of Azerbaijan"

YEREVAN — Armenian foreign ministry spokeswoman Anna Naghdalyan commented on the question relating to the nervous reactions of Azerbaijani authorities to the events held in Armenia on the occasion of the 30th anniversary of the anti-Armenian pogroms in Baku.

Question: This year marks the 30th anniversary of the anti-Armenian pogroms in Baku and the commemorative events held in Armenia caused nervous reactions of the Azerbaijani authorities, particularly voiced by the Foreign Ministry and Assistant to the President of Azerbaijan. How would you comment on that?

Answer: First of all, I would like to emphasize that a number of important commemorative events were held on the 30th anniversary of the anti-Armenian pogroms in Baku, numerous articles about the barbaric annihilation of the Armenian community in Baku have been and continue to be published in the international media on the occasion of the 30th anniversary of the anti-Armenian pogroms in Baku.

Unfortunately, this year as well the authorities of Azerbaijan, explicitly or implicitly continued the policy of justifying the actions of the masterminders of the anti-Armenian massacres in Baku 30 years ago and the perpetrators of those massacres. Moreover, the perpetrators of the massacres against defenseless people were glorified as «shahids» (martyrs) by

Hikmet Hajiyev, the Assistant to the President, while the Foreign Ministry of Azerbaijan accused Armenians themselves of perpetrating the anti-Armenian massacres in Sumgait.

The Azerbaijani side employs a behavior which is common among perpetrators: that is blaming victims for their crimes and denying any responsibility for public and systematic extermination of unarmed people in peacetime.

This vividly illustrates once again that under no circumstances Azerbaijani authorities can be entrusted with the responsibility of providing security to any part of the Armenian people. Apparently, under no circumstances Artsakh can become a part of Azerbaijan, and the people of Artsakh cannot be left without secure lines of defense.

Soprano Ruzan Mantashyan “Re-Invited” to Perform at SemperOpernball Azeri Singers Sabotage Fails

YEREVAN — Armenian soprano Ruzan Mantashyan will eventually perform at the SemperOpernball February 7 theater concert in Dresden as scheduled initially.

“I was offered to perform at the concert. After lengthy deliberations I accepted the offer. That itself will be a victory”, Mantashyan told ARMENPRESS.

On January 13th, media reports said Azerbaijani singer Yusif Eyvazov has refused to perform with Mantashyan due to “political concerns”. The two singers were scheduled to perform together on February 7 at Semper Opernball.

Afterwards, the Azerbaijani singer claimed on his social media account that the reports are fake news.

He published a news release by Semper Opernball which reportedly showed that the festival didn’t even have a contract with Mantashyan regarding her performance.

However, a December 2019 news release included Mantashyan in the list of performers and the final contract wasn’t technically yet signed because the negotiations weren’t yet completed. But organizers and Mantashyan had agreed around her performance.

The Armenian soprano then publicly said she expects an apology from the organizers.

Even Armenian lawmakers reacted to the developments, and addressed a letter to the German Bundestag over the Azerbaijani tenor’s xenophobic actions.

Armenia Marks 28th Anniversary

Continued from page 1

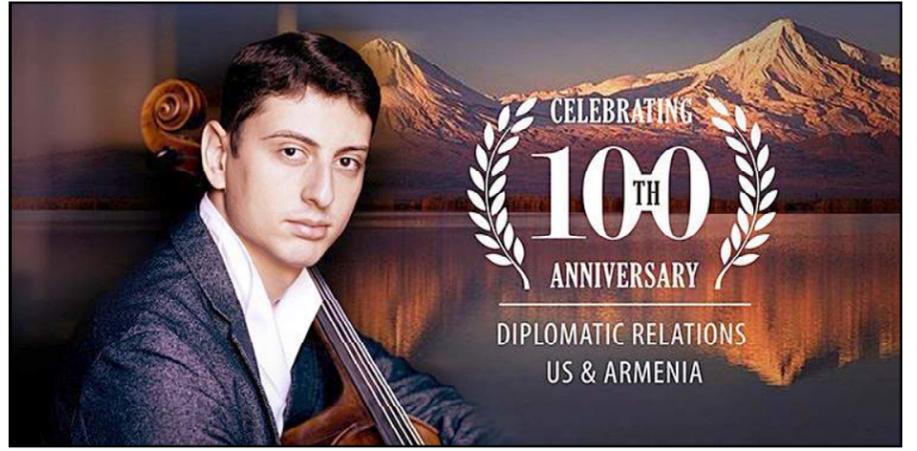
the first Genocide of the 20th century, should clearly record that we have gained the right to live in our homeland thanks to the Armenian Army and the Armenian liberation fight. What is our homeland today? Our homeland is the territory behind our soldier who stands on the border. In the past 100 years this is the psychological change that has taken place in the consciousness of our people. The whole territory of our homeland was plunged into the blood of innocent, unarmed victims of the Genocide, in the late 20s the Armenian people decided that they will no longer be a victim of a genocide, and if we are going to be killed, that will only happen by holding our weapons in our hands, defending the right of our generations to live and exist”, the PM said.

He added that in the past 1.5 years they have taken many actions to further raise and improve the combat preparedness and service conditions of the servicemen. “I don’t want to repeat what I said in my message on the New Year regarding the purchase of new weapons, but I want to state that yes, the Republic of Armenia and the Armenian Army have closed the pages of weapons of the 80s, and today both the government and people are able and would be more confident on this issue each day in order to provide the necessary measures for ensuring their own security”, he said. “And I am happy that in the past 1.5

years the Armenian government and citizens managed to increase the state revenues by more than 1 billion USD. Large part of these sums has been used and is used for improving the service conditions of soldiers, starting from the service conditions in the military positions up to the new military diet system in military units. We have created new conditions for servicemen so that they can purchase apartment with affordable mortgage loans. We have provided over 8 billion AMD to meet the household needs of military pensioners. The talk is about the servicemen towards whom the state duty is recorded de jure. Today the parents of soldiers use the opportunity of getting state-funded healthcare services. And this policy, the combat preparedness of the armed forces, armament, improvement of service conditions are going to be an integral part of our policy”, PM Nikol Pashinyan said.

He reminded that starting from June 1, 2019 the salaries of military servicemen have increased greatly. “I want to praise the fact that in the 21st century, today, in 2020, the Armenian Army is more and more confident on its powers with each day, and the Armenian people are more and more confident on the powers of the Armenian Army with each day. There is no doubt that the Homeland is proud of its soldier, its army, but I also want to add that every soldier, every officer should be more and more proud of their Homeland every day, be proud of the devel-

Celebrating Centennial of US-Armenia Diplomatic Relations in Washington, DC

WASHINGTON, DC — The year 2020 marks the centennial of the establishment of the diplomatic relations between the US and the Armenian Republic, the only South Caucasian state recognized and supported by the United States at the time.

On April 23, 1920, the US Secretary of State Bainbridge Colby delivered a note to Armenia’s representative in Washington, Armen Garo, that stated: “I am pleased to inform you, and through you, your Government, that, by direction of the President [Woodrow Wilson], the Government of the United States recognizes, as of this date, the de facto Government of the Armenian Republic.”

The recognition (by the executive branch) was confirmed by the US Senate on May 13, 1920, upon the unanimous recommendation of its Committee on Foreign Relations.

Held in a renowned Washington institution, this concert will be dedicated to this momentous occasion in the shared history between American and Armenian people and feature one of the world’s most acclaimed cellists, Narek Hakhnazaryan.

Since winning the Cello First Prize and Gold Medal at the XIV International Tchaikovsky Competition in 2011 at the age of 22, Hakhnazaryan has inspired audiences around the world with his artistry. His prior awards included the 1st Prize in the 2006 Khachaturian International Competition in Armenia, the 1st Place in the 2006 Johansen International Competition for Young String Players in Wash-

ington, and the 1st Prize in the 2008 Young Concert Artists International Auditions in New York. A distinguished international orchestral soloist, he has appeared with the Baltimore, St. Louis, Seattle, Toronto, London, WDR, Frankfurt Radio, Sydney, New Zealand, and NHK Symphony Orchestras; the Royal Stockholm, Czech, Seoul, Netherlands, and Rotterdam Philharmonics; the Utah Symphony; Los Angeles Chamber Orchestra; Orchestre de Paris; and the Teatro dell’Opera in Rome, and collaborated with celebrated conductors, such as, Alsop, Belohlávek, Gergiev, Guerrero, Koopman, Hannu Lintu, Neeme Järvi, Pletnev, Robertson, Sarasate, Slatkin, and Sokhiev. Hakhnazaryan plays on a 1707 Joseph Guarneri cello.

For the program that will include works of Armenian, American, and European composers, Hakhnazaryan will be joined by an American pianist Noreen Cassidy-Polera, who is among the most highly regarded and diverse chamber artists performing today. She maintains a career that has taken her to every major American music center and to Europe, Russia, and Asia, with performances at Alice Tully Hall, Zankel Hall and Weill Recital Hall at Carnegie Hall, 92nd Street Y, Jordan Hall, Isabella Stewart Gardner Museum, Kennedy Center, and Salle Cortot.

Event info: Friday, March 6, 2020 at The National Press Club 529 14th St NW Washington, DC 20045, 7:30 – 9:30 pm. Tickets: \$45

ACA Event With Rep. Judy Chu

Continued from page 1

learning more about demining work in Artsakh.

Congresswoman Chu shared with the audience the vast importance of the program, adding that Artsakh has the highest number of land mines in the world emphasizing Halo’s unrelenting efforts in combating fatalities and injuries caused by the mines. She added that she will work to have more observers at the border between Azerbaijan and Artsakh in an effort to stop Azerbaijan’s rampant cease fire violations.

When asked about the general atmosphere in the Capitol when H. Res. 296 was passed, the Congresswoman stated that there was a mo-

opments that are taking place in the Homeland, because the Armenian Army has achieved this Homeland not for us

ment of loud applause and cheer on the House floor once the Resolution officially recognizing the Armenian Genocide was passed by a landslide victory of 97 percent.

“Since she was first elected to her seat, Congresswoman Chu has been a strong ally of our community and an avid supporter and champion of Armenian American issues in Washington DC,” said ACA Chairman Sevak Khatchadorian.

“We are immensely grateful and commend her and her hardworking staff for having the courage to stand up to the Azeri government to fight for truth and justice and the self determination and sovereignty for the Republics of Armenia and Artsakh,” he added.

to lose it, but to transfer a safe, developed, strong and self-confident Homeland to our future generations”.

Consul General Baibourtian Received High-Ranking Glendale Police Officers

GLENDALÉ – On January 16, Ambassador Armen Baibourtian, Consul General of Armenia in Los Angeles received high-ranking representatives of the Glendale Police Department led by Police Chief Carl Povilaitis.

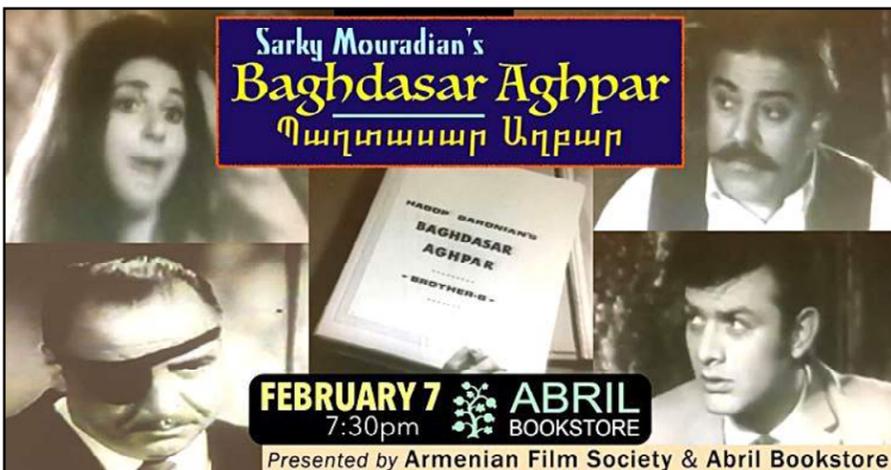
Ambassador Baibourtian discussed the upcoming events planned by the Consulate General, including the project of the May Armenian festival in Glendale as well as initiatives aimed at improving inter-community bonding. It was agreed during the meeting to organize a lecture-presentation for the Glendale Police Department on Armenian culture, its history,

Armenia as a country, highlighting significant contributions of the Armenian-American community in the United States.

Ambassador Baibourtian expressed his appreciation for the work of the Glendale Police in maintaining high standard of safety and security in the city.

In their turn, Chief Povilaitis and Captain Tim Feeley expressed their readiness to work closely with the Consulate General of Armenia. The Consulate's General Counselors Edgar Grigoryan and Varazdat Pahlavuni participated in the meeting.

Armenian Film Society to Screen "Baghdasar Aghpar" with Filmmaker Sarky Mouradian

GLENDALÉ – Abril Bookstore's Armenian Film Society will screen, for the first time in over 50 years, Sarky Mouradian's classic black and white film from 1965, *Baghdasar Aghpar* starring Hagop Der Boghossian, Sonig Dulgerian, and Razmig Libaridian on Friday, February 7, 2020 at 7:30pm at Abril Bookstore – 415 E. Broadway, Glendale, CA. The screening and presentation will both be in Armenian (no subtitles). Admission is free for Armenian Film Society members. Temporary passes available for the general public. Call (818) 243-4112 for more information.

Baghdasar Aghpar is a classic Armenian theatrical parody written by Hagop Baronian and adapted to film for the first time by director Sarky Mouradian. In his days, Baronian had presented the uneducated yet wealthy villager, his adulterous and spoiled wife, his fake and opportunist friend, and his greedy lawyer. The corruption of those

days is alive and well today and will definitely continue on tomorrow.

Sarky Mouradian is a filmmaker, television host, and music composer. He was born in Beirut in 1931. Performing music since age 16, he moved to Boston, Massachusetts in 1955 to continue his education in music. However, his main passion had always been in film. In 1960, he moved to Los Angeles where he attended "Theater of Arts" and began working in the film industry as an actor and director. His films include, *Baghdasar Aghpar* (1965), *Sons of Sassoun* (1973), *Tears of Happiness* (1975), *Promise of Love* (1978), and *The Forty Days of Musa Dagh* (1982). Mouradian established one of the first Armenian television shows in Los Angeles in 1978 titled, *Armenian Teletime*, where he hosted various Armenian celebrity performers and politicians. In 2016, he was awarded a gold medal by the Ministry of Culture of the Republic of Armenia.

AIWA Global Women's Conference to be Held in Armenia

BOSTON — Armenian International Women's Association (AIWA) has announced its Armenian women's global conference, "AIWA 2020 Connect" in Tsaghkadzor, Armenia from June 19 – 22, 2020. Hundreds of Armenian women from around the world will convene to engage in new conversations and interactions which will empower them to bring positive change to their own lives and in their respective communities.

It's been too long that Armenian women have lacked solidarity across barriers and differences — we are ready for a new conversation and a fresh narrative. Our ability to recognize our individual power to create a more open and inclusive global community is what will lead to real and positive change," states Rachel Onanian Nadjarian, AIWA's Executive Director. "We intend to create a different environment for women at our conference this year — a new platform for the ways in which women can connect, interact and collaborate.

Armenian women from anywhere in the world, aged 21 and above, are encouraged to register for AIWA 2020 Connect by the Early Bird deadline of March 1, 2020. AIWA member rate is \$595 and non-member rate is \$645 and includes the 3-nights hotel stay, all meals, transportation, and all activities/excursions.

To ensure diversity and inclusiveness, under-resourced women residing in Armenia are being offered a subsidized rate of \$150 and numerous women from the regions around Armenia and Artsakh will be invited to attend at full scholarship. A maxi-

mum of 250 women will be allowed to attend the 3.5 day retreat, which will take place at the picturesque Marriott Tsaghkadzor, about 40 minutes outside of the capital city of Yerevan.

In the spirit of sisterhood, registrants are being encouraged to room with at least one other participant, though a limited number of single rooms will be available. Whether it's your first visit to Armenia or you've been numerous times, 2020 Connect is a great opportunity to expand your network and leave inspired!

Established in 1991 in Boston, MA, AIWA is focused on connecting, inspiring and empowering Armenian women throughout the world to bring about positive change in their lives and in their communities. As a member organization, AIWA provides both an online and offline engagement platform for Armenian women to access each other as well as resources and information to support their own growth— in their local communities and across borders.

To register for AIWA 2020 Connect visit www.aiwainternational.org/2020-connect/ or email 2020Connect@aiwainternational.org.

The Baghdasaryans Instill Philanthropic Values in their Children

Dr. Karen Baghdasaryan (MBA '98), a proud AUA alumnus, with his wife Dr. Gohar Hovsepyan, has established the Karen Baghdasaryan and Gohar Hovsepyan Scholarship Endowment Fund with a gift of \$50,000 that will provide financial assistance to qualifying students studying at AUA annually, in perpetuity. Thanks to AUA's partnership with the University of California (UC), AUA's endowments are managed by UC and the University benefits from the economies of scale of UC's large endowment pool, world-class investment expertise, balanced investment strategies, and stable annual returns.

As an alumnus, Dr. Baghdasaryan understands the impact that an AUA education holds by providing young Armenian students with new perspectives and critical thinking skills which help shape the future of the country, the region, and the world. "We both knew that we needed a new perspective in life and were not content with the knowledge acquired before AUA," Dr. Baghdasaryan reflects. "The one place that could give us that new perspective was AUA. That was the secret ingredient that would give me the power to overcome any obstacle or challenge in life and conquer any summit I could put my mind up to."

Dr. Baghdasaryan was born and raised in the city of Vayk, in the Vayots Dzor region of Armenia. He earned his MBA at AUA after studying dentistry at Yerevan State Medical University where he met his future wife. Now, using the skills earned at AUA, Drs. Baghdasaryan and Hovsepyan run two successful private dental practices in Los Angeles, Cyber Dentistry and Viva Smile.

Scholarship gifts help the University to maintain its need-blind admission policy and empower Armenian students to have access to Western-style education in their homeland. Today the couple is raising three children and is teaching them the value of education and giving back to support their homeland. These values are strong in the Baghdasaryan household, and recently their son, Hayk Saryan, set out to raise scholarship funding to support young students like himself, in Armenia. Saryan, a senior student at UC Irvine, was inspired to raise money to establish a scholarship for the 2019-2020 academic year after his father's classmates came together to establish the Southern California Alumni Scholarship Fund. Saryan's efforts empowered two AUA computer science students from the rural regions of Armenia to study at AUA – Emin Ter-Mkrtchyan and Alen Adamyan.

Յեղափոխութիւնից Յետոյ Վարչապետի Յազր Բուժած Ֆրանսիացի Բժիշկը Տեղափոխուում Է Հայաստան՝ Մշտական Բնակութեան

ԱՆՆԱ ԶԱՒԱՐԵԱՆ

Ֆրանսիացի հայագիտի բժիշկ Գէորգ Աբգարեանը պատրաստուում է ամուսնան ընտանիքի հետ միասին մշտական բնակութիւն հաստատել Հայաստանում: Փարիզից Երեւան տեղափոխուելու որոշումը նրանք կայացրել են թաւաշէն յեղափոխութիւնից յետոյ: Բժիշկը, ի դէպ, հետեղափոխական շրջանում բուժել է վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի հազր, որին «յաղթել» մասնագէտները տեւական ժամանակ չէին կարողանում:

Գէորգ Աբգարեանն առաջին անգամ Հայաստան է եկել 88-ի երկրաշարժից յետոյ եւ այդ առիթով՝ մասնագիտութեան բերումով: Բայց, ասում է, հայրենիքին միանգամից է սիրահարուել: Ու մինչեւ այժմ սերտորէն համագործակցում է տեղի բժիշկների հետ, նաեւ Երեւանի «նայիրի» բժշկական կենտրոնում ուսուցչաբանութեան բաժանմունք է հիմնել, որը կրում է վաղամեծիկ կնոջ անունը:

Բժիշկի հետ զրուցել ենք ոչ միայն Երեւանում հաստատուելու որոշման պատճառների, այլեւ առողջապահութեան ոլորտում իրականացող մի շարք ծրագրերի շուրջ:

- Պարոն Աբգարեան, ինչպէս եղաւ, որ որոշեցիք մշտական բնակութեան տեղափոխուել Հայաստան:

- Հետաքրքիր է, չէ, Փարիզը թողնել ու գալ Հայաստան՝ մշտական ապրելու... Ում ասում եմ՝ ասում են՝ դու գիժ ես: Սա իմ երազանքն էր, որը երկար ժամանակ ի վեր ուզում էի իրականացնել, բայց վախենում էի, որ սխալ քայլ լինի: Ու առիթը յեղափոխութիւնը եղաւ: Մտածեցի, որ ճիշտ ժամանակն է՝ ամէն ինչ պատրաստեմ, թողնեմ ու գամ Հայաստան, որովհետեւ նոր իշխանութիւններին վստահեցի՝ մանաւանդ պարոն Փաշինեանի հետ շփուելով: Դէ, ինքը հազում էր, չիշում էք այդ պատմութիւնը: Ես իր հազը կարծես բուժեցի: Այդ ժամանակ էլ ճանաչեցի: Կնոջս առաջարկեցի՝ ուզում էս գնանք, մեր երեխային մեծացնենք Հայաստանում: Ասացի՝ սա իմ երազանքն է: Կինս ասաց՝ լաւ: Ու որոշեցինք, որ ճիշտ ժամանակն է եւ տեղափոխուում ենք: 86 օր մնաց մեր տեղափոխուելուն:

- Շատ բժիշկներ էին փորձել վարչապետի հազը բուժել: Նոյնիսկ արդէն բազմաթիւ քաղաքացիներ էին, անհանգստաբալով, իրենց դեղատոմսերն առաջարկում: Ձեզ ինչ միջոցով յաջողուեց դա անել:

- Մի բան եմ նկատում Հայաստանում. երբ որ իշխանութիւններ

րի բժիշկն էս, վախենում ես շատ բաներ անել: Այսինքն՝ արդեօք անտիբիոտիկը երկու օր տամ, թէ տամներու: Իսկ մենք չենք վախենում դրանից: Եթէ բուժում ես մի հիւանդի, չես նայում՝ վարչապետն է, նախագահ է, սա է կամ նա է: Իմ արածը միայն այն էր, որ երկարատեւ բուժեցի: Սակայն ես մի լաւ ընկեր ունեմ Փարիզում, իրեն գանգեցի, խորհուրդ հարցրի, յետոյ այստեղի բժիշկների հետ հաւաքուեցինք, մեր առաջարկը ասացի իրենց, ընդունեցին՝ յանձին պարոն Քուչկեանի, որը դեկավարում էր այդ խորհրդակցութիւնը: Պարոն Քուչկեանը միշտ ինձ թիկունք է կանգնում, որ բուժումներս անվախ անեմ: Այդպիսով ստացուեց, վարչապետը բուժուեց, տեսաք: Բուժումը սկսեցինք, երկու օր յետոյ երկու ժամանոց մի ելուցիթ ունեցաւ խորհրդարանի առաջ, ու շատ լաւ ստացուեց՝ առանց հազալու: Անշուշտ, ես շատ ուրախացայ, որ կարողացանք բուժել:

- Դեռ տարիներ առաջ դուք խօսում էիք ծխելու դէմ պայքարի պետական ծրագրերի անհրաժեշտութեան մասին՝ նշելով, որ ծխելը քաղկեդի առաջացման հիմնական պատճառներից է: Այսօր արդէն առողջապահութեան նախարար Արսէն Թորոսեանը պատերազմ է յայտարարել ծխելուն: Շատերը նրա մտեցումները համարում են ծայրայեղական ու ազդեցիկ: Դու՞ք ինչ եք կարծում:

- Ես կարծում եմ, որ միանշանակ այդ որոշումը, այդ կանոնը պէտք է մտնի մեր կեանքի մէջ: 2019 թ. մենք այստեղ բուժել ենք քաղցկեղով 300 հիւանդ: Սրա 30 տոկոսը թոքի քաղցկեղ է: 30 տոկոսը՝ Դա մեծ թիւ է: Մենք տեսնում ենք, որ սա ծխախոտի հետ ուղիղ կապ ունի: Ու հայ ժողովուրդը պէտք է հասկանայ՝ մեզ թուրքերը կոտորել են, սակայն մենք իրար չկոտորենք: Գնում էք, մի ռեստորանում նստում էք, կողքի մարդը գալիս է, մէկը միւսի հետեւից սկսում է ծխել: Ու մեր այդ ընթրիքը փչացաւ: Մենք դառնում ենք պասիւ ծխող: Երեկ եկայ Դուբայից, այստեղ սկսեց կոկորդոս աչրուել: Այդ պայքարը պէտք է տանել: Ով արեց դա, նա յաջողեց: Ֆրանսիայում թոքի քաղցկեղի քանակը հսկայական չափով նուազել է, որովհետեւ մեծ պայքար գնաց: Ոչ մէկը չէր հաւատում, որ այդ կանոնը կ'անցնի, ռեստորանների մէջ ծխելը կարգելու: Նայում եմ, անգամ թուրքիայում կայ այդ կանոնը: Հայաստանում անպայման պէտք է արգելել հանրային վայրերում ծխելը: Պէտք է բոլոր հայերն

իմանան, որ սա շատ վտանգաւոր բան է: ... Ծխում էք:

- Չէ:
- Զծխէք:
- Չարորակ նորագոյացութիւնների վիրահատութիւնն ամբողջութեամբ պետական պատուէրով իրականացնելու ծրագիրը բողոքի ալիք բարձրացրեց (հիմնականում պետական բուժօգնականներում աշխատող բժիշկների շրջանում): Ձեր դիտարկումներով ծրագիրն իսկապէ՞ս խնդրայարոյց է:

- Ես կարծում եմ, որ շատ լաւ ծրագիր է: Միայն դա չպիտի լինի: Յուսով եմ, որ քիմիաթերապիան, ճառագայթային բուժումն էլ մի օր ամբողջութեամբ անվճար կը դառնան: Ֆրանսիայում առաջին կինս հիւանդացաւ, այդ բոլորից սկսեալ: Հնարաւորութիւնը ունէի, սակայն ապահովագրութիւնը 100 տոկոս վերցնում է իր վրայ: Դրա համար նորից շնորհաւորում եմ ու շնորհակալ եմ Արսէն Թորոսեանին, որ այսպիսի քայլ արեց: Անշուշտ, մի քանի բժիշկ գոհ չպիտի մնայ, որովհետեւ ինքը մի քիչ փող էր աշխատում: Էլի մեր ժողովուրդը իր բժշկին միշտ լաւ կը պահի: Մեր ժողովուրդը այդպէս եկել է, այդպէս էլ կգնայ: Ես գնահատում եմ այդ ծրագիրը եւ ցանկանում եմ, որ շարունակութիւնը լինի:

Ուրիշ մի լաւ բան արեց կառավարութիւնը ինսուլտների դէպքում: Երեկ 35 տարեկան մի աղջկայ ինսուլտից փրկեցին: Այդ նոր դեղը որ սրսկում են, իսկապէս շատ լաւ արդիւնք տուեց, աղջիկը փրկուեց: Նախկինում գալիս էին, ամբողջ ծախսերը մնում էին հիւանդանոցի, իրենց ընտանիքների վրայ: Հիմա անվճար այդ թանկարժէք դեղը սրսկում են եւ վերջ: Հսկայ քայլ է դա: Ոչ մէկը չի խօսում այդ մասին: Պէտք է խօսել, պէտք է

շնորհաւորել կառավարութեանը, վարչապետին, նախարարին, որովհետեւ այս հիւանդութեան պատճառով Հայաստանում շատ մարդկանց տների ծուխը մարում էր:
- Նախարարութիւնն առողջութեան համապարփակ ապահովագրութիւն է առաջարկում վեց տոկոս հարկի դիմաց: Դա եւս որոշակի դիմադրութեան է հանդիպում: Դուք ինչպէս էք գնահատում, կը յաջողու՞ի ներդրել այդ ծրագիրը կամ ներդրուց յետոյ կ'աշխատուի:

- Մեծ յոյսեր եմ կապում Հայաստանի նոր իշխանութիւններին հետ: Նախկինում դա էլ չկար: Ոչ մի բան չկար: Պետպատուէր ունէինք, երկու ամիս յետոյ փողը պրծնում էր, ու վերջ: Հիւանդը ամէն քայլին վճարում էր: Եթէ նա իմանայ, որ իր աշխատավարձի վեց տոկոսը պիտի տայ, ու այն իրեն պիտի վերադարձնեն, երբ որ հիւանդանայ, դա մեծ քայլ է: Այսինքն՝ եթէ դուք հարցնէք ինձ՝ սփիւռքահային, որ Փարիզում է բնակում, ապահովագրութեան համար ես մուծում եմ իմ աշխատավարձի 10-12 տոկոսը, ինձ համար վեց տոկոսը շատ քիչ է: Ես շատ սիրով տալիս եմ դա, որովհետեւ գիտեմ՝ երբ հիւանդանամ, ոչ մի կոպեկ չպիտի մուծեմ: Այսինքն՝ դա պէտք է ունայ լինի: Հիմա ապահովագրական մասնաւոր ընկերութիւններ կան, չէ, այստեղ: Երբ մարդը քաղցկեղով հիւանդանում է, քիմիաթերապիայի կարիք է ունենում, ապահովագրութիւնը ասում է՝ չէ, դա չի փոխատուցում...

- Շատերը ոչ այնքան կասկածում են, թէ այդ ծառայութիւնները չեն ստանայ, այլեւ ասում են, որ իրենց սոցիալական բեռն է ծանրանալու: Մարդիկ առանց այդ էլ

Շար.ը էջ 18

Summer Trip to Armenia with Norayr Daduryan

13-28 July, 2020

Highlights:

All major Yerevan art and history museums, Sardarabad war memorial, Holy city of Etchmiadzin and surrounding historic sites, Garni temple, Lake Sevan, Tsaghkadzor ski-lift, express train trip to Gyumri, Amberd castle, sacred sites of Khor Virap and Oshakan, medieval monasteries of Haghartsin, Kecharis, Geghard, Noravank and Hovhannavank, charming cities of Dilijan and Goris, winery tours, ancient Vardavar celebration, and two days in mountainous Artsakh.

Cost per person (double occupancy): \$3395 + tax

Trip includes:

Round-trip air fare from LAX, full transportation and transfers in air-conditioned buses, breakfasts, select lunches and dinners as specified in the itinerary, 4-star accommodation (double occupancy), entrance fees for all sightseeing destinations, museum tour guides (Armenian and English), farewell dinner with live music and dance.

Space is limited. For more information, contact:
NorayrDaduryan@gmail.com
or (800) 826-7960- Carlo

Delve deeper and discover more with an award-winning Armenian teacher as your guide in Armenia.

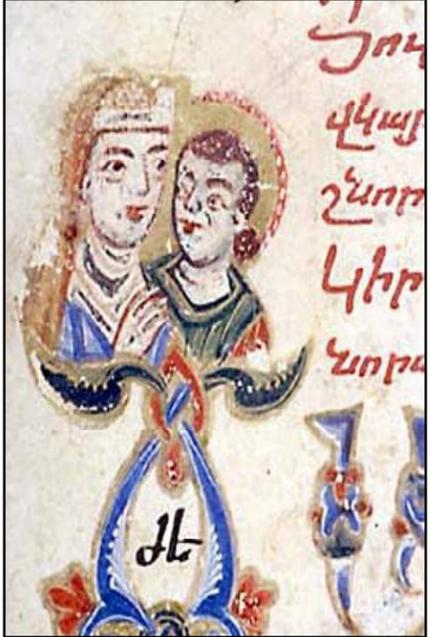
Հայկական Տաղասացուժին Ե. Ազնուլափայլ Մրմունջներ

ՆՈՐԱՅՐ ՏԱՏՈՒԻՒԵԱՆ

Հայկական տաղասացութեան նուիրուած քառամասն յօդուածաշարս անցեալ շաբաթ յայտարարած էի աւարտած: Սակայն, անկատար պիտի մնար ան, եթէ մեր ականջէն բացակայէր հայկական տաղասացութեան կարեւոր մէկ ձայնը, շնորհալի երաժիշտ-բանաստեղծ հայուհիներու ստեղծած մեղեդիները: Այսօր, յարգելի ընթերցող, իրենց ձայնով՝ միջնադարեան մագաղաթներէն հայկական ժամանակակից մամուլի էջերը կ'ուզեմ փոխադրել չորս հայուհիներու մրմունջը, պատմական անհրաժեշտ բացատրութիւններով եւ կենսագրական հակիրճ տուեալներով:

Խոսրովիդուխտ Գողթնացիի պատմութիւնը, 8րդ դար
Քսան հինգ տարի առաջ, 706 թուականին հարաւայինները յարձակեցան հօրս տիրութիւններու վրայ: Ասպատակութիւն էր արիւ-

նալի: Նահատակուեցաւ հայրս, Գողթն գաւառի խոսրով մեծ իշխանը: Իսկ մանուկ եղբայրս, Վահանը գերեկալուեցաւ: Ձայն տարեր են Ասորիք, պարտադրեր են կրօնադարձ ըլլալ: Վերանուաներ են Վահագ: Եղբայրս իր հօգիով եւ սրտով երբեք չզաւաճանեցաւ իր նախնիներու հաւատքին, մնաց բարեպաշտ՝ հայրենի հող վերադառնալու եւ իր իրաւունքին վերատիրանալու ուխտը իր մէջ լուռ պահելով: Իսկ այժմ, ինչ երջանկութիւն ինծի համար, կը դիտեմ անոր քնացող դէմքը քաղցր: Եղբայր իմ, ինչպէ՞ս դիմացար աննկարագրելի վարկաբեկումներու, ինչպէ՞ս վերականգնեցիր քու ազատութիւնդ ու վերադարձար տուն,

իսկոյն ծնրադրելով սուրբ խաչի առջեւ, վերադարձաւ նաեւ քրիստոնէական հաւատքը:

Դարձեալ եկան, ժանտ ու ժպիրհ հարաւայինները եկան ու Վահանին տարին: «Դուն եկեղեցի մտար, հնարամիտ ու խորամանկ քայլ, որպէսզի հարկադրուած ըլլանք կոտորել քեզ ու խաչատուակութիւնք աշխարհի առջեւ որպէս մարդասպաններ, ասիկա էր քու յետին նպատակդ», ըսին ու ձեռքակալեցին:

Դիմադրութիւն ցոյց չտուաւ եղբայրս, երբ կրկին գերեկալեցին իրեն... Ճակատը լուսաւոր էր ու վեհ: Ապա խուժք մը քաջարի ասպետներ ապահովութեանս համար գիս հեռացուցին հայրենիքէն շատ հեռու, Անի-Կամախ: Իսկ Վահանը... Պահանջեր են, որ հրաժարի քրիստոնէութենէ: Մերժեր է: Ծանրագոյն չարչարանքներու ենթարկեր են եղբորս եւ սպաներ են: Վահան, երանելի եղբայր իմ, ահա շարականս, որ յօրինեցի քու ողբերուդ ձայնը հեռուէն լսելով: Այդ հնչիւններդ աւելի հրաշալի էին ինծի համար, քան հրեշտակներու երգը:

«Ձարմանալի է ինձ, քան գերգու երաժշտականաց, Ձայնս ողբոց քոց հնչումը, Ո՛վ երանելի տէր Վահան, ընտրեալ յաստուծոյ...»

Վահան պիտի չգրեմ ողբագին երգեր, այլ՝ ուրախարար եւ հոգեւոր մեղեդիներ եւ ներբողականներ: Քու նահատակութիւնդ այդպէս կը թելադրէ հոգեւոյս մասունքներուն:

«Առաւել յորդորէ այս զհոգւոյս մասունքս, Յօրինել քեզ երգս ո՛չ զղջակաւնըս, Այլ հոգեւորըս, եւ ուրախարարըս,

Յորդորականքս, ներբողեանքս, Ո՛վ երանելի տէր Վահան, ծառայ քրիստոսի...»:

Արիաբար դուն պատրաստուեցար պատերազմիլ հարաւայիններու դէմ եւ նահատակուիլ ու դասուիլ անմարմնականներու հետ. «Որպէս քաջ նահատակ, Պատրաստեալ ի պատերազմ, Կատարեցեր զընթացքս քոյ, Արիաբար՝ յազգացն հարաւայնոյ,

Դասաւորեալ ընդ անմարմնականսն. Ո՛վ երանելի տէր Վահան, Գողթնեացն իշխեցող»:

Սահակուլխտ Սիւնցիի պատմութիւնը, 8րդ դար Մեր ծննդավայր Դուինէն

տարբեր աշխարհ է Գառնին: Անոր ուղղահայեաց ժայռապատերը եւ ատրաշէկ կիրճը կը հոգեշնչեն գիս ու կը մղեն շարականներ, մեղեդիներ յօրինել: Ես գանոնք կը ձօնեմ Մարիամ Աստուածածնին: Եղբայրս, Ստեփանոս Սիւնցին, որ ինծի նման երաժիշտ է եւ բազմաթիւ շարականներու հեղինակ, կը քաջալերէ, որ այդ արուեստը ուսուցանեմ տաղանդաւոր աշակերտներուն: Սիրով կը կատարեմ այդ ծառայութիւնը, քարանձաւիս մէջ, վարագոյրի ետեւէն, քանզի մանուկ հասակէս ընդունած եմ կուսութեան ուխտը եւ որոշած եմ ցմահ ձգնիլ այս խորհրդաւոր կիրճի մէջ: Իսկ այժմ, քաղցրեղանակ մեղեդի մը երկնատուր՝ գիս կը մղէ Ծննդեան կցուրդ մը յօրինելու ու կրկին փառաբանելու Աստուածամօր: Ծայրակապ կառուցուածք ունենայ ան՝ տուներու սկզբնատու-

«Ով ոք որ սմա նմանեցնէ, նա է իմ տեսոյն արժանի»:
Ահա եկաւ երկու թեկնածու: Չհաւնեցայ. «Ծայրն Ձա-ին, ծակն Ծա-ին՝ չի նմանիր գիրն Ալիծին»:
Դարձեալ յայտարարեցի ուզողներուն. «Ով որ գրէ գծայրն Ձա-ին, գծակն Ծա-ին՝ նա կու լինայ փեսայ Ալիծին»:
Ահա եկաւ մէկ այլը: Ինչ շնորհալի ձեւով կը բռնէ փետրագրիչը: Հաւնեցայ. «Ծայրն Ձա-ին, ծակն Ծա-ին՝ կու նմանի գիրն Ալիծին»:
*****
Անանուց տաղասացի պատմութիւնը, 15րդ դար
Անունս այնքան չէ կարեւոր, ոչ ալ ծննդեան թուականս եւ կեանքի պարագաներս: Այդ բոլորը իմաստագործի դարձան, երբ սիրելիս գիս լքեց ու որոշեց ըլլալ... արեղայ: Որոշեր է վալայ հագնիլ

ըր կազմեն անունս, ահա այսպէս. «Մ-բուհի Մարիամ, Ա-նդաստան հոգեւոր, Հ-աստատութիւն երկնի, Ա-ստանօր երկնիք, Կ-ենացն փայտիւն, Դ-ո՛ւուն երկնից, Ո-ւրա՛խ լեր, Ի-իւթական, եղական, Խ-որհուրդ կենաց, Տ-ո՛ւք գիտաս»:
*****

Ալիծ Տարսոնացիի պատմութիւնը, 14րդ դար

«Մքանչելի գեղագրուհի», «գրագիր յոյժ հմուտ»:
Այդպէս կը կոչեն գիս պալատին մէջ...: Իրաւունք ունիք, հագուադէպ է, որ 1288 թուականին ծնած միջնադարեան աղջնակ մը ուսեալ ըլլայ: Սակայն, ես ունիմ արքունի ուսուցիչներ: Սիրելի հայրս, Լեւոն երրորդը, միշտ կը փափաքէր, որ ես բազմաթիւ արուեստներու տիրանամ, ընդ որում գեղագրութեան: Այժմ, այդ «սքանչելի» գրիչով կը յօրինեմ վեց տող հրաւէր մը՝ փեսացուներուն: Իսկ ի՞նչ պէտք է, որ ունենայ թեկնածուն, որպէսզի արժանանայ իմ տեսոյն...: Գեղեցիկ ձեռագիր, ինչպէս՝ իմ հրաւէրս:

ու վարդապետի բակլայ ուտել: Ձարմանքը գիս պատեց: Ան չէ՞ր որ իմ մեղրս կը խմէր, իմ լուսին երեսիս կը գմայլէր ու վարդի վրայ թառած սոխակի նման գիշեր ու ցերեկ կը դայլայլէր: Պատեմ ձեզի պատմութիւնս, քոյրե՛ր ու եղբայրներ՛, կարդացէք, ինծի իրաւունք տուէք ու վշտակից եղէք:

Եկի՛ն ու խաբար բերի՛ն, թէ «Բո եարն եղեր հաբեղայ»: Փուշ արմատցքն գիս պատեց, թէ նա ո՞նց եղաւ հաբեղայ: Բերնիկն էր շաքար սովոր, աճապ ո՞նց կերաւ նա բակլայ, Անձիկն էր շապկի սովոր, աճապ ո՞նց հագաւ նա վալայ:

Ահա հայկական տաղասացութեան իզական ձայնը: Յոյժ սակաւ էին այդ փափկասուն բանաստեղծներա՛շտուհիներու կենսագրական տուեալները: Յաւօք սրտի, մեր պատմիչները այսքանն են մեզի աւանդած: Բայց աւելի կարեւոր չէ՞ր անոնց պատմութիւնն ու երգը լսել, անոնց քաղցր ձայնով հարստանալ:

Logo for SYRIAN ARMENIAN RELIEF FUND with text: Զօրացիւք Օժանդակե՛նք Փրկե՛նք www.syrianarmenianreliefund.org

Վաթուհանակ Ար Կիլիկեան Աթոռին Վիճակը Ս. Գրիգոր Լուսավորչի Աջն Ու Մասունքները Թեմերու Ունձգութիւն

ԴՈԿՏ. ԶԱԻԵՆ Ա. ՔՅՆՅ. ԱՐՁՈՒՄԱՆԵԱՆ

Կիլիկիոյ Ս. Աջն ու Մասունքները

Այս տարուան շաբաթ Մարտ 28, 2020 թուին Հայ Եկեղեցին պիտի յիշատակէ Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի Մուտն ի Վիրապն տօնը որ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան աւանդական Ուխտի Օրն է, որուն վեց տարիներ ականատեսն ու մասնակիցը եղած եմ 1950-1955: Այդ օր ամէն տարի Ս. Լուսավորչի Աջը կ'առաջնորդէ սրբազաններու, միաբաններու, քահանայից եւ դպրաց թափօրը, նախագահութեամբ Վեհափառ Կաթողիկոսին, օրհներով բազմահարիւր հաւատացեալները որոնցմէ շատեր գիշերն ամբողջ անցուցած կ'ըլլան Մայր Տաճարին մէջ:

Սակայն տարբեր եղաւ 1956 տարուան Ուխտի Օրը, երբ «բացակայ» էր Ս. Աջն ու յարակից մասունքները: Միայն երկու տարի առաջ երեք երիտասարդ միաբաններս նոր ձեռնադրուած էինք, Հայր Գէորգը, Հայր Ներսէսն ու Հայր Զաւէնը, երբ սկանաւորներն եղանք Կիլիկիոյ Աթոռին նոյն տարուան Փետրուար 20 թուի կաթողիկոսական ընտրութեան: Ընտրութիւնը հազիւ կատարուած, Սիսի պատմական Աթոռէն ազատագրուած եւ Անթիլիաս բերուած Սուրբ Լուսավորչի Աջն ու Սրբոց Մասունքները պարփակող արծաթեայ արկղը յանկարծ կ'անյայտանար 1956 Մարտ 13-ին, գայթակղութիւն, շփոթ եւ գայրոյթ պատճառներով եկեղեցիին ու ազգին:

Կատարուածը անտարակոյս հոգեւորականի մը մուտք եւ ապաշնորհ ձեռքերով ահաբեկչութիւն մըն էր արդէն իսկ տազնապալից պարագաներու ներքեւ Տ.Տ. Զարեհ Ա. Վեհափառ Կաթողիկոսի ընտրութեան առիթով, կացութեան վրայ աւելցնելով ծանրակշիռ եւ դատապարտելի արարք մը: Այդ դժբախտ արարքով նոյն տարուան Ուխտի Օրը կ'անցնէր առանց Ս. Գրիգոր Լուսավորչի եւ Սրբոց մասունքներուն, երբ լման տարի մը անյայտ կը մնար անոնց թաքստոցը մինչեւ Մարտ 31, 1957, ներառեալ նորընտիր Կաթողիկոսին օծումը:

Առաջին հերթին, եթէ նոյնիսկ կաթողիկոսական ընտրութեան ընդդիմադիր տարրին հաշուոյն կատարուած ըլլար, ինչպէս բնականօրէն պիտի ենթադրուէր, ան երբեք չէր դադրեր գազրելի եւ դատապարտելի արարք մը ըլլալէ: Սրբազան Արկղը նախկին Տեղապահ Աջապահեան խառնուրդի պահ կը մնար, երբ Տեղապահ Խորէն Եպիսկոպոս Բարոյեան խառնուրդի գիտութեամբն ու անկէ խնդրուած բանալիով վերջնոյս սենեակը մտնելով հոն չէր գտներ Արծաթեայ ծանրագին Արկղը որ անհրաժեշտ էր յաջորդ Կիրակիի Ուխտի Օրուան հանդիսաւոր թափօրին, երբ տակաւին ընտրեալ Տ.Տ. Զարեհ Կաթողիկոս օծում չէր ստացած: Հայրապետը օծուեցաւ շատ ուշ՝ 1956 Սեպտեմբեր 2-ին «Թերի եւ անընդունելի» պայմաններու տակ, ինչպէս Գահիրէի Եպիսկոպոսական Ժողովը կը բնորոշէր:

Խաղ Արքեպիսկոպոս Այլայլած

Սուրբերու մասունքներու Արկղին անյայտացման վրայ այլայլած, խաղ Արքեպիսկոպոս Աջապահեան Գահիրէէն շուտով Անթիլիաս կը վերադառնար ուր գացած էր Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսական Ժողովին մասնակցելու՝ նախագահութեամբ Ամենայն Հայոց Տ.Տ. Վազգէն Ա Կաթողիկոսին: Նախկին Տեղապահ Խաղ Սրբազան, Տեղապահ Խորէն Եպիսկոպոսն ու Աթոռին եպիսկոպոսները իսկոյն միաբանութեան բոլոր անդամներուն, ներառեալ սողերս գրողին, հաստատագիր մը ստորագրել կուտային թէ սրբազան մասունքներուն Արկղի անյայտացումէն տեղեկութիւն չունէին:

Լման տարի մը Կիլիկեան Աթոռը մղձականջի եւ մտահոգութեան մէջ կը մնար մինչեւ 1957 Մարտ 23, երբ Երուսաղէմի Պատրիարքութեան Տեղապահ Եղիշէ Արքեպիսկոպոս Տէրտէրեան, արդէն Երուսաղէմի միաբանութեան ղուրս եկած եւ իր պաշտօնէն պատուազրկուած, նոյն թուականին Կիլիկիոյ Զարեհ Ա. Կաթողիկոսին ուղղեալ կարճ նամակով մը կը տեղեկացնէր թէ սրբազան Արկղը իր մօտ Յորդանանի մայրաքաղաք Ամման կը գտնուէր, առաջարկելով որ Խորէն Եպիսկոպոս Բարոյեան անձամբ երթար «իրեն յանձնելու համար իմ քովս եղած աւանդները»:

Այս քանը լաւ, եւ սակայն Եղիշէ Արքեպիսկոպոս սուտ մեղադրանք պիտի փաթթէր Տիրան Արքեպիսկոպոս Ներսոյեանի եւ Կ. Պոլսոյ Ամենապատիւ Գարեգին Պատրիարք Խաչատուրեանի գլխուներուն, երկուքին վերագրելով «մասունքներու վերցուելուն գաղափարի յղացումը», գաւելտախառն աւելցնելով թէ «տեղեակ չեմ թէ մասունքները ինչպէս գողցուել էին», եւ թէ Երուսաղէմ վերադարձին «երկու աշխարհականներ ինծի ծրար մը յանձնեցին որ առժամաբար Երուսաղէմ տանիմ»: Որքան բառ այնքան յերիւրանք: Որքան միամիտ եւ անխոհեմ ըլլալու էր մէկը որ «ծրար» կոչեցեալ ծանրագին սնտուկը կ'առնէր առանց գիտնալ ձեւացնելու թէ ինչ կը պարունակէր ան: Կարեւորն այն էր որ նոյն թուի Մարտ 31-ին Մասունքներու Արկղը ապահով վերադարձաւ Կիլիկեան Աթոռ:

Գրաւեալ Սի Քանի Թեմերը

Անկախաբար կատարուած դատապարտելի արարքէն, Կիլիկիոյ Աթոռին սկզբնական տազնապարտան-

միջապէս սկսաւ իր անկանոն հետեւանքները դրսեւորել վաթսուներեակ մը առաջի երբ առաջին պատեհութեամբ 1957-ին Աթոռը ձեռք երկարեց Հիւսի-սային Ամերիկայի եւ Գանատայի միացեալ թեմէն անջատեալ մի քանի հայ եկեղեցիներուն եւ հովանաւորեց զանոնք որուն համար նախապատրաստութիւններ տեսնելու համար Խորէն Եպիսկոպոս Բարոյեան հասաւ Խաղաղականի ափերը: Ամերիկահայ թեմէն ներս երկու նախկին Առաջնորդներ՝ Գարեգին Արքեպո Յովսէփեան եւ Տիրան Արքեպո Ներսոյեան շատ աշխատանք տարած էին զանոնք ետ միացնելու թեմին եւ սակայն ապարդիւն մնացած էր իրենց տարիներու ճիգը:

1957 Փետրուար 23-ին, Ամերիկահայ թեմի Առաջնորդ Մամբրէ Արքեպիսկոպոս Գալ-Ֆայեանէն եւ թեմական խորհուրդէն գաղտնի, անջատեալները ժողով մը գումարելով կը դիմէին Անթիլիաս Զարեհ Ա. Կաթողիկոսին խնդրելով որ այդ մի քանի եկեղեցիները Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան կազմին մէջ մտնելով «Կիլիկեան թեմ» դառնային: Զարեհ Կաթողիկոս իր 1957 Սեպտեմբեր 17 թուակիր հեռագիրով կը կատարէր աննախընթաց ու Մայր Աթոռի եւ Հայ Եկեղեցւոյ կանոններուն հակառակ յայտարարութիւնը, թէ «Ձեզի կ'առնենք մեր Կաթողիկոսութեան իշխանութեան ներքեւ», որուն կը յաջորդէր Հոկտեմբեր 12-ի կոնդակը:

Կատարուածը կատարեալ կանոնազանցութիւն մըն էր, նկատի առած գուտ քաղաքական դիրքերէ եկած ու եկեղեցական պառակտումը յառաջացնող առաջին ազդանշանը ընդդէմ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի որուն ենթակայ է եւ կը մնայ Ամերիկահայ Հայրապետահաստատ թեմը Խորիմեան Հայրիկ Կաթողիկոսի 1898 թուի կոնդակով: Դժբախտ քայլ մը որ ահաւասիկ անջատեալ թեմը կը ստեղծէր Ամերիկահայ թեմէն ներս:

Վարակիչ Քայլեր

Մինչ Մայր Աթոռ իսկոյն իր

սաստն ու բողոքը կը բարձրացնէր այս յանկարծական եւ հակահանունական արարքին դէմ, անդին Անթիլիաս առանց ժամանակ կորսնցնելու եւ համաձայն գինք հովանաւորող կուսակցութեան ծրագրին, նոյն 1957 թուին իր հովանիին տակ կ'առնէր Մայր Աթոռին ենթակայ Յունահայ թեմը եւս, դարձեալ առանց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի գիտութեան եւ արտօնութեան: Զարեհ Կաթողիկոս շուտով երկու եպիսկոպոսներ ձեռնադրելով, Հրանդ Խաչատուրեան ու Սահակ Այվազեան վարդապետները, մին Ամերիկա եւ միւսը Յունաստան կ'ուղարկէր անջատեալ թեմեր հաստատելով: Պարսկաստանի Մայր Աթոռի երեք թեմերն ալ պիտի իյնային նոյն ծուղակին մէջ, ուր մեկնած էր Խորէն Եպո. Բարոյեան նոյն ոտնձգութեան նպատակով՝ Թեհրանի, Ատրպատականի եւ Նոր Զուղայի թեմերուն առնչութեամբ:

Այս կերպ սրբութեան թեմական ոտնձգութիւններ ընդլայնեցին անշուշտ Մայր Աթոռն ու համայն Հայ Եկեղեցին անոնց նուիրապետութիւնն ու հեղինակութիւնը պաշտպանելու նախանձախնդրութեամբ, նախ Հայրապետական Կոնդակով եւ ապա մամուլով դատապարտելով կատարուած կանոնազանցութիւնները: Ամենայն Հայոց Վազգէն Հայրապետը ի կարգ հրաւիրեց Անթիլիասի իշխանութիւնները, անվաւեր նկատեց կատարուած պառակտիչ արարքը եւ անոր յետս կոչուած պահանջեց:

Պատկառանք Սօտաւոր Անցեալէն

Չմոռնանք որ Աթոռներու նկատմամբ մօտաւոր անցեալը վկան է եւ գործադրողը կանոնին եւ եղբայրութեան: Անշուշտ աչքաթող ընելու չենք այն ժամանակաւոր քաղաքական տուեալներն ու վերապահումները որոնք քաջալերեցին թեմական խախտումները ցուրտ պատերազմի քամիին ներքեւ, որուն անունով դիւրաւ եւ անվերջ կրկնաբանութեամբ մտահոգութիւններ կը

Շար.ը էջ 19

ARMENIAN EDUCATIONAL BENEVOLENT UNION

SAVE THE DATE

Spring Brunch

Benefiting the
AEBU Scholarship Fund

Sunday
March 22, 2020
AEBU Center - Pasadena

«Կանաչ» Իրաւունքներ

ԱՆՈՒՇ ԹՐՈՒԱՅ

Վերջապէս Հայաստանի մէջ ձիւն տեղաց. մարդիկ երջանիկ էին տաք Յունուարով, մինչ հողը խոնաւութիւն կը տենչար... Ճիշդ է, որ տաք չունուարը մէկ կողմէն հաճելի էր, բայց բնութեան հանդէպ սրտցաւութիւնը ուրիշ զգացումներ կը պարգեւէր: Գիւղատնտեսները երաշտի վտանգէն տագնապած էին, քանի որ յայտնի է, թէ անձիւն ձմեռը չոր ու հրդեհավտանգ ամառ մը կը խոստանայ:

Աւստրալիոյ հրդեհներուն սարսափը, զոր կ'ապրինք այս ամիսներուն, տակաւին թարմ է եւ երկար ժամանակ պիտի շարունակէ տագնապեցնել... Խելքէ դուրս բան մըն էր՝ չորս ամիս զարգացած երկրի մը անտառածածկ տարածքին զգալի մասը կեղեքուեցաւ կրակի լեզուակներով, որոնք լափեցին հրաշագող բնութիւնը, կործանեցին շինութիւններ, երեք տասնեակի մօտ մարդ զոհուեցաւ, իսկ միլիոնաւոր կենդանիներ տանջահար եղան կրակածածկ անտառներու բռնկումներուն ընթացքին... Հրդեհը անցեալ չէ եւ վտանգները տեղ-տեղ առկայ են: Մարդը անգործ գտնուեցաւ կրակին դէմ, հակառակ որ ամէն ջանք գործադրուեցաւ կրակի ընթացքին առաջը առնելու:

Երկրագունդն ու բնութիւնը սիրող ամէն մարդ տխուր էր տեղի ունեցածին պատճառով: Երբ Հայաստանի մէջ առաջին ձիւնը կը տեղար, Աւստրալիոյ մէջ չորդառատ անձրեւներ սկիզբ առած էին՝ մեծ ուրախութիւն պատճառելով ամէն մարդու: Նոյնը՝ Հայաստանի մէջ, հողն ու երկիրը սիրող ոչ ոք ուրախ էր ձիւնի բացակայութենէն: Երբ հայրենի բնապահպանները կ'աղաղակէին, որ մեծ ջրամբարները կ'իսադատարկ են, գետերը ցամքած, իսկ հողին խոնաւութեան մակարդակը սպասուածէն շատ քիչ է, մարդուն սիրտը ցաւեցաւ...

Յունուարի կէսին եկաւ այս տարուան սպասուած ձիւնը, բայց մասնագէտները այս ձիւնը բաւարար չեն նկատեր՝ հողերու խոնաւութեան, ջրամբարներու լեցուելուն համար. այս ձիւնը շատ քիչ է երկրին ջրային կարօններուն համար: Զիւնին խոտութիւնը սպասուածէն նօսր է, իսկ ծածկոյթը՝ ցած: Հայ գիտնականները Արագածի մէջ գիտական փորձեր կը կատարեն՝ ձիւնը անմիջապէս հողին վրայ պահպանելու կամ ամբարելու տեղ մը, որ սակաւաշուր

եղանակներուն հնարաւոր ըլլայ զայն գործածել ջուրին տեղ: Առայժմ պարզ չէ, թէ կը յաջողի՞ն գիտնականները այս փորձը կատարել, թէ՞ ոչ... Երբեմնի ջրառատ Հայաստանը՝ ջուրերու եւ լեռնային աղբիւրներու բնօրրան դիտուած մեր բիբլիական հայրենիքը, այսօր ջուրի կարօտ մնացած է...

Աւստրալիոյ մէջ եւս, հակառակ անձրեւներուն, հրդեհները ամբողջութեամբ չեն շիջանա՞ծ: Այդ հրդեհները քաղաքակիրթ մարդկութիւնը տասնեակ հարցերու առջեւ կեցուցած են: Նախ միլիոնաւոր տղարներ ուղղուեցան հոն՝ բնութեան եւ շինութիւններու վերականգնման համար: Կենդանական եւ բուսական աշխարհի վերականգնումը կը դիտուի որպէս առաջին քայլ: Առանց կենդանիի, առանց բոյսի եւ առանց ծառի անտառը անապատի կը նմանի... Մինչ մէկ կողմէն այս մասին կը մտածեն, միւս կողմէն ալ պարզ դարձած է, որ հազարաւոր ուղտեր Աւստրալիոյ մէջ պարզապէս աղէտ կրնան ըլլալ երկրին համար: Խօսակցութիւններ կան, որ ուղտերու մեծ խումբեր մարդոց կողմէ ոչնչացման թիրախի տակ են:

Յայտարարուած է, որ ուղտերը սպառնալիք ստեղծած են այն բնակավայրերուն, ուր այսօր կը բնակին Աւստրալիոյ բնիկ ժողովուրդներու ներկայացուցիչները, այդ պատճառով, իշխանութիւնները իրենց թիրախին տակ առած են տասն հազար առանձնեակ ուղտ, որոնց վրայ պիտի կրակեն: Գործի պիտի լծուին դիպուկահարներ, որոնք ուղտերուն պիտի կրակեն ուղղաթիւներէն: Մանաւանդ աշխատանք կը տարուի Աւստրալիոյ բնիկներու բնակավայրերուն ուղղութեամբ: Ուղտերը այդ հեռաւոր բնակավայրերը հասած են սնունդ գտնելու, որոնց հետեւանքով խմելու ջուրի ակունքները աղտոտած են: Ուղտերուն կրակելու որոշումը առնողներուն արդարացումը այն է, որ ուղտերու ոչնչացումը կը պաշտպանէ ոչ միայն տեղւոյն բնակչութիւնը, այլեւ նոյնիսկ՝ կենդանիները, քանի որ ուղտերը արդէն սկսած են ոչնչանալ ծարաւէն:

Միասապատ այս ուղտերը Աւստրալիոյ մայրցամաք տարուած են 19-20-րդ դարուն, եւ տեղեկութիւններ կան, որ աւստրալական անապատներուն մէջ կրնայ գոյութիւն ունենալ ուղտերու աւելի քան մէկ միլիոն վայրիացած առանձնեակ:

Այս որոշումը մտահոգութիւն

պատճառած է կենդանիներու պաշտպաններուն: Անոնք Աւստրալիոյ իշխանութիւններուն կը չորդորեն չսպաննել ուղտերը: Սոմալիէն, օրինակ, ցանկութիւն յայտնած են պատասպարել ուղտերը իրենց երկրի տարածքին, ուրիշ երկիրներ նոյնպէս կենդանիները փրկելու ծրագիրներ առաջարկած են: Կան երկիրներ, որոնց անտեսութեան ականդական ճիւղերէն է ուղտաբուծութիւնը, որմէ շահութ կը ստանան, բայց հարց է հազարաւոր ուղտերու փոխադրութիւնը երկրէ երկիր...

Մէկ ուղղութեամբ չէ, որ խախտած է բնութիւնը... Այս խախտումներուն հիմնական պատճառը, անշուշտ, համաշխարհային ջերմացումն է, որ կը նկատուի դարի աղէտ եւ որու մասին կը խօսուի ամէն օր: Մարդուն գործունէութեան հետեւանքով ստեղծուած ջերմացումը փրկելու լծուած է նոյնիսկ մարդը: Աշխարհը կեցած է այսպիսի տարաբանութեան առջեւ...

Անցած տարին՝ 2019 թուականը երկրագունդի տաքացումը հսկող դիտարկումներուն պատմութեան մէջ նկատուած է երկրորդ ամենատաք տարին: Անցնող տարուէն աւելի տաք եղած է միայն 2016 թուականը: Համաշխարհային օթերեւութաբանական կազմակերպութեան այս յայտարարութիւնը նոր վախերու ճամբայ բացած է, մարդիկ կը սպասեն, թէ արդեօք ինչպէ՞ս կ'ըլլայ 2020 թուականը, քանի որ միջնորոտին մէջ ջերմոցային կազմերու համակերտնացումը կը շարունակուի: Անցեալ տարի միջին ջերմաստիճանը 1.1 աստիճանով բարձր եղած է 1850-1900 թուականներէն: Այսինքն, 2020 թուականը արդէն իսկ ժառանգած է նախորդ տարիներուն ախտերը եւ կարելի չէ, որ մէկ տարուան ընթացքին այդ խնդիրները մեղմանան:

Վերլուծելով հինգ աղբիւրներէն ստացուած տուեալները, ներառեալ Ամերիկեան Օդագնացութեան եւ տիեզերական տարածութեան հետազոտութիւններու ազգային գործակալութեան՝ ՆԱՍԱ-էն ստացուած շատ կարեւոր տեղեկութիւններ, համաշխարհային օթերեւութաբանական կազմակերպութեան փորձագէտները եկած են այն եզրակացութեան, թէ վերջին հինգ տարիներու եւ տասնամեակի միջին ջերմաստիճանները հասած են ցուցանշային մակարդակի:

1980-ականներուն սկիզբէն իւրաքանչիւր յաջորդ տասնամեակ աւելի տաք եղած է, քան նախորդը: Մասնագէտները հաստատած են, որ այս ընթացքով եթէ շարունակուի, մինչեւ դարավերջ ջերմաստիճանը կրնայ 3-5 աստիճան բարձրանալ: Իսկ Միացեալ ազգերու կազմակերպութիւնը (ՄԱԿ), իր կարգին, կը չի շեղնէ, որ Փարիզեան կլիմայական համաձայնագրով պետութիւնները պարտաւորուած են պահպանել միջին ջերմաստիճանի բարձրացումը 1.5 աստիճանի սահմաններուն մէջ: Եթէ այդպէս չըլլայ եւ եթէ բոլոր քայլերը չտանին կանխելու համաշխարհային ջերմացումը, ապա մարդկութեան աղիտալի ապագայ մը կը սպասուի եւ մոլորակին վրայ շատ հատուածներ կը դառնան անմարդաբնակ:

Միայն ջերմաստիճանի բարձրանալուն առաջը առնելը բաւարար չէ, մեծ գոլմարներ պէտք է ուղղուին նաեւ ովկիանոսներու մաքրումին, ծովի մակարդակները պատշաճ սանդղակներու վրայ պա-

հելուն, սառույցի հալքը դանդաղեցնելուն եւ ուրիշ այլ ուղղութիւններով: Անթարքթիքայի սառույցներու հալելու հետեւանքը կրնայ ըլլալ, որ հոնկէ դուրս գան քիմիական նիւթերը, մանաւանդ՝ թոյնի տեսակ մը, զոր բազմաթիւ երկիրներ գործածելէ հրաժարած են երեսուն տարի առաջ: Շատ մեծ աշխատանքներ կը տարուին ովկիանոսներու ջերմացման առաջը առնելու համար, բան մը, որ այս պահուն տակաւին անկարելի կը թուի: Ովկիանոսները կը կլանեն ահռելի քանակութեամբ տաքութիւն: Գիտնականները վստահ են, որ եթէ նոյնիսկ մարդկութիւնը կարենայ ձերբագատիլ ջերմոցային կազերու քանակէն, համաշխարհային ովկիանոսի փոփոխման հոլովոյթը պիտի շարունակուի եւ ատոր հետեւանքներէն մէկն ալ այն պիտի ըլլայ, որ արեւադարձային հիւանդութիւնները տարածուին նոր շրջաններու մէջ:

Արտասովոր տաքը կրնայ հազարաւոր մարդոց մահուան պատճառ դառնալ: Մասնագէտները կը չի շեղնեն, որ 2003 թուականին տաքէն մահացած է 70 հազար եւրոպացի, իսկ անցեալ տարի՝ 2019 թուականին, Գերմանիոյ մէջ շուրջ հազար մարդ:

Մարդը երբ աշխարհ եկած է ապրելու, արտայայտուելու, ուսում ստանալու եւ այլ հիմնարար իրաւունքներու հետ նաեւ ունեցած է «կանաչ» իրաւունքներ, առանց որոնց պարզապէս կեանքը անկարելի կը դառնայ: «Կանաչ» իրաւունքները գեղեցիկ արտայայտութիւն մը չէ, անիկա մաքուր օդի մատչելիութեան իրաւունքն է, որ մարդը կը պահէ բնական եւ առողջ: Մարդը կարիք ունի բարենպաստ շրջակայ միջավայրի իրաւունքի, որն ունենալու պարագային միայն ան կրնայ առողջ ապրիլ եւ գործել: Այսօր որքա՞ն առողջ է պեթոնով շէնքերուն մէջ ապրող մարդը կամ աշխատող մարդը, օրուան մեծ մասը համակարգիչին կամ հեռատեսիլին առջեւ անցնող մեր դարու բնակիչը: Մարդը ինքզինքը պարփակած է այդ շէնքերուն մէջ, ուր օդափոխութիւնը նոյնիսկ արհեստական է. միւս կողմէն ալ կը դժգոհի «կանաչ» իրաւունքի խախտումին համար: Շատ մեծ տարակերպութիւն կ'ապրի ժամանակակից մարդը, զոր առողջ չես նկատեր ոչ միայն ֆիզիքապէս, այլ նաեւ՝ հոգեպէս:

ԻՆՉ Կ'ԱՈՍՁԱՐԿԵՆ ԳԻՏՆԱԿԱՆՆԵՐԸ

Քանի որ երկիրը կը կլանէ արեւի ճառագայթներուն 70 առ հարիւրը, միւս կողմէն միջնորոտ կը նետուին ջերմոցային կազեր, ապա գիտնականները զանազան միջոցներ կ'առաջարկեն:

Աստղագէտ Ռոճըր Անցէլ կ'առաջարկէ մոլորակին շուրջ տեղադրել 60 սմ. շառաւիղով եւ քանի մը կրամնոց միլիոնաւոր ոսպնեակներ, որոնց միջոցով հնարաւոր ըլլայ ցրուել արեւուն ճառագայթները: Անցէլ համոզուած է, որ այդ մէկը կը յանգեցնէ արեւային ճառագայթման նուազեցման:

Ուրիշ գիտնական մը կ'առաջարկէ մեր մոլորակը շրջապատել մանր մասնիկներու կամ տիեզերանաւերու օդակով, որ ստուերի տակ կ'առնէ արեւադարձային գոտիները՝ այդ կերպով մեղմելով կլիման: Արտացոլող մասնիկները կարելի է ստանալ երկրին, լուսինին կամ աստ-

Ետ Ամանոր-եան Խորհրդածուրթիւններ

ՊՕՂՈՍ ԱՐՄԵՆԱԿ ԼԱԳԻՍԵԱՆ

Ք.ա. 46 թուականին, հռովմէական կայսր Գայոս Յուլիոս Կեսարը, Հռոմի աստղագէտներին յանձնարարել էր տարեցոյցի նոր տոմար ստեղծել: Կեսարը առաջարկել էր տօնացոյցի առաջին ամիսը, որպէս նոր տարուայ սկիզբ, անուանել դարպասների «Յանոս» աստուծոյ անունով՝ Յունուար: Այդ տօնացոյցով էր, որ առաջին անգամ Յունուարի 1-ը հաստատուել որպէս նոր տարուայ առաջին օր՝ «Նոր Տարի»: Ի պատիւ Կեսարի այն կոչուել էր «Յուլեան Տոմար»: Հռովմէական «Janus» (Յանոս) աստուածը դռների ու դարպասների աստուածն էր: Այն ունեցել երկու դէմք՝ մէկը նայել էտ, միւսը առաջ: Կեսարը մտածել՝ Janus աստուածը կը լինէր տարուայ «Դուռ»-ը, տօնացոյցի առաջին ամսուայ անունը՝ January-Յունուար: Ք.ա. 45 թուականին, ըստ Յուլեան Տոմարի՝ Յունուարի մէկը կոչուել նաեւ՝ Happy New Year: Նոր տօնացոյցի ամիսների անուններն էին՝

Յունուար: January-Janus- Յանոս՝ Դարպասների աստուած

Փետրուար: February-Fumus-Մոխր՝ Մաքրութեան, սրբութեան տօն

Մարտ: March- Mars-Արէս, Հրատ մոլորակ, պատերազմի աստուած

Ապրիլ: April- Aprilis- միա-միտների խաբելու օր

Մայիս: May-Maius -ծաղկաքաղ- հռովմէական աստուծոյ անուն Յունիս: June- Junius- մարգագ (կանաչագեղութիւն)

Յուլիոս: July-Julius-Գայոս Յուլիոս Կեսար-ի անունով

Օգոստոս: August-Augustus-վսեմ-Օգոստոս կայսրի անունով

Սեպտեմբեր: September-September- եօթնեայ

Հոկտեմբեր: October- October-ութնեայ

Նոյեմբեր: November-November-իննեայ

Դեկտեմբեր: December- December-տասնեայ

Արմին-հայեր, Արմինա երկրում քրիստոնէութեան հաւատքի պարտադրանքից յետոյ, ընդունել էին նաեւ օտար երկրի տօնացոյցի

ամիսների անունները: Հազար-հազար տարիներ առաջ Մեծամորի, Զօրաց Քարերի Արմին աստղագէտները դիտել էին երկինքը, հետեւել աստղերի երթին: Արմինա երկրի երեք մոգեր, երկնքի ամենալուսավառ Սիրիոյս աստղի ընթացքին էին հետեւում: Այդ ատէն, Իսրայէլի Բեթղեհէմ քաղաքում ծնուել էր Փրկիչ՝ Յիսուսը: Արմին մոգերը այցելել էին մանուկ Յիսուսին, ապա շարունակել հետեւել երկնքի լուսաւոր աստղ՝ Սիրիոյսի հետագծին: Մոգերը, Արմինա երկրի Մովք գաւառի մեհեանների աստղագէտներից էին, որոնցից մէկը յուղարկաւորուել հայրենի գաւառում:

Զօրաց Քարեր, Սիւնիքի Քարահունչ բնակավայրին մօտիկ սարահարթ, նրա երեսին հազարհազար դարերի շունչից մամրակալած, յաղթ կանգնած են 7500 տարիների վաղեմիութեան մարդահասակ ու աւելի բարձր 203 բազալտ քարեր: Կառուցը, ըստ հայրենի գիտնական Բարիս Հերոնիի, աստղադիտարան եղել, քարերի մի մասի վրայ տարբեր ուղղութիւնների անցքեր են, դիտելու համար երկնքի աստղերի դիրքը ու շարժումները: Հաստատուած է, որ քարերի ծիրը համապատասխանել էր «Կարապ»-ի համաստեղութեանը: Որոշ քարերի վրայ փորագրուած են ճաղատ գլուխներով ու շեղ աչքերով մարդկային արարածների նման մարդակերպ էակներ, որոնք կարող էին արտերկրայինների պատկերներ եղած լինէին: Այդ փորագրութիւնների հետաքրքիրը նաեւ այն է, որ նրանց վրայ փորագրուածները պատկերները սկաւառակներ են վերել պահել: Հնարաւոր է, որ Քարահունչ ժամանած այլ մոլորակների մարդկանց փոխադրող թուղ սկաւառակները լինէին, Քարահունչի սարահարթը օգտագործել որպէս երկիր վայրէջքի յարմար վայր:

Մեծամորի աստղադիտարան, հարթակներից մէկի աստղադիտարանը գործել է ք.ա. 2800-2600 թուականներին, որտեղից դիտարկել էին Հայկ-Օրիոն համաստեղութիւնը եւ երկնակամարի ամենապայծառ Սիրիոյս աստղը: Կոմմագենէի հայոց թագաւորութեան Ար-

սամեայ քաղաքում, Արշամ արքան ք.ա. երրորդ դարում հիմնադրել ժայռափոր աստղադիտարան: Աստղագիտութիւնը խիստ զարգացած եղել Արմին-հայերի աշխարհում, աստղագէտներ ստեղծել էին «Հայոց Բուն Տոմար»-ը: Տիր աստուծոյ մեհեանը եղել դարութեան, գիտութիւնների, արուեստների, բանաստեղծութեան ուսուցման կեդրոն: Առաջինը, Անահիտի ու Տիր աստուծոյ մեհեաններն էին քանդել, մեր օրերի նման թալանել տեղի անբաւ հարստութիւնը, այրել մոգերի արարած մատեանները:

Բաբելոնի Բել արքան, պատուիրակներ ճամբել Արմինա երկիր, Հայկին յորդորել հնազանդիլ իրեն: Նահապետ Հայկ մերժել էր հպատակիլ, երկրից վռնուել Բելի պատուիրակներին: Բել, հետեւակ գորքի մեծ բազմութեամբ հասել Արմինա երկրի Հայկի բնակութեան սահմաններ, Հայկին պարտադրել կռուով հպատակելու իրեն: Հայկ Նահապետ վայելչակազմ ագատտենչ ու հայրենասէր, թիկնեղ ու հաստաբազուկ, կորովի նետածիգ էր: Հաւաքել յանդուգն որդիներին ու թոռներին, քաջ ու աղեղնաւոր մարդկանց, գնացել հասել մի աղի ծովակի ափեր: Հայկ իր մարդկանցով գնացել բարձր լեռների գոգերի դաշտ, դիրք գրաւել գետի աջ կողմի ափեր, իսկ սպառազէն Բելի բանակը գետի ձախ կողմի ափերում: Հայկ, Արամանեակ որդին երկու եղբայրներով, Կատոս երկու որդիներով շարան կանգնեցրել, Հայկն էլ իր մարդկանցով դիրքաւորուել նրանցից առաջ, իսկ իր աղիին պահել ետեւում: Զօրքը դասաւորելով եռանկիւնի, հանդարտ առաջ շարժուել: Հայկ Նահապետի եռանկիւնի պաշտպանութիւնը համաշխարհային ուսումնասիրութիւն եղել:

Իրար էին հասել Հայկի ու Բելի հսկաները, ճակատել, մօտակայ լեռներն էին դղրդացել, երկու կողմերից էլ քաջ մարդիկ ընկել: Բելը կռուի դաշտի անորոշութիւնը տեսնելով սկսել էտ քաշուել: Խորհել էր ամրանալ ամբոխի մէջ, մինչեւ թիկունքի գորքը հասնէր: Աղեղնաւոր Հայկ Նահապետը կռահելով Բելի մտադրութիւնը, առաջ էր անցել, յաղթանակի ոգով գեղուն, հաստ բազուկներով, կանգնել նրանից 500 մեթր հեռու, պինդ քաշել լայնալիճ աղեղը: Երեքթեւ-

եան նետը թռել աղեղից, գնացել զարկուել Բելի կրծքի պղինձէ տախտակին, այն անցել թիկունքի միջով, խրուել հողին... Բել անառկու ոռնոցով փլուել գետին շ...: Յանգել էր Բելը: Նրա հետ կռուի եկած ամբոխը, շտապել շարժուել դէպի Բաբելոնի կողմը: Ազատ էր Արմինա երկիրը, ազատ էին արմինները: Ի պատիւ Բելի դէմ յաղթանակի օրուան, երկրի աստղագէտներ՝ հայոց «Բուն Տոմար»-ի, նոր տարեցոյց ստեղծել, որը ըստ Մխիթարեան Միաբանութեան նուիրեալ, քանքարաշատ Ղեւոնդ Ալիշանի, այն պատահած պիտի լինէր ք.ա. 2492 թուականի Օգոստոս 11-ին: Տարեցոյցը արէգակնային էր: Այն ունէր 365 օր, բաղկացած, 30 օր ունեցող 12 ամիսներից եւ Աւելեաց կոչուած 5-օրեայ տօնական մէկ ամսից: Ըստ Անանիա Շիրակացիի տարուայ ամիսների անունները՝ 1.Նաւասարդ, 2.Հոռի, 3.Սահմի, 4.Տրէ, 5.քաղոց, 6.Արաց, 7.Մեհեկան, 8.Արեգ, 9.Ահեկան, 10.Մարերի, 11.Մարգաց, 12.Հրոտի, 13 Աւելեաց: Յատուկ անուններով կոչուել էին նաեւ ամսուայ բոլոր օրերը եւ օրուայ բոլոր ժամերը: Սիրելի ընթերցող բարեկամ, Յուլեան տարեցոյցի՝ 2020 թուականի Հայոց Բուն Տոմարի տարին է 4512 թուականը:

Յունուարի մէկ, Նոր Տարի, նախօրեակի իրիկուն հայոց փոքրացած երկրի աղուոր ոստանի աշխարհի գեղեցկագոյն հրապարակում Երեւանի հազար-հազար հայերն էին, առաջին անգամ Նոր Տարի-Ամանորը տօնախմբել իրենց ոստանի սրտում, տօնածառի հրավառութեան լոյսի հետ, լոյսի բոցերի հեղեղի, աստղերի լոյսի ճաճանչներին յենած իրենց նախնիների ստուերների հետ: Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանն էր կնոջ ու աղջնակների հետ, գինուոր դարձած որդին ձիւնով լեցուն ճակատային խրամատում ազրպէյճանցի անբարոյ թուրքի ոտնձգութիւններից հսկում հայրենի երկրի սահմանների ապահովութիւնը: Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանին դիմաւորելու որոտները հասնում մոլորակի չորս դին, աւետում աշխարհին, որ ժողովրդային յեղափոխական ոգու ընդվզմունով կեանքի նոր հեւք ստեղծուել Արմինա երկրում: Ամանորի գանգերն էին դո-

INNOVATIVE

Designs Manufacturing, Inc.

idmifurnishings.com

Կը Տողանցէ Բանակը

Շարունակուած էջ 6-էն

յետագային՝ հարկադրուած պիտի կերակրես օտարի բանակին, ստրկանաս եւ ծանրօրէն վճարես գինը՝ քեզի իշխողին: Հետեւաբար՝ տէրը եղի՛ր եւ լաւապէս իմացի՛ր արժէքն ու առաքելութիւնը քո՛ւ ազգային բանակիդ:

Երրորդ հանրապետութեան ծնունդին երկունքը անմիջականօրէն առնչուած է արցախեան ազատամարտին հետ: 1988-ին՝ ինքնաբուխ կերպով կեանքի կոչուած ջոկատները, տարերայնօրէն կազմաւորուած խումբերը եւ ինքնակամօրէն ճակատ նետուող ուժերը հետզհետէ կազմակերպուեցան դառնալու համար կորիզը հայկական բանակին, որուն պաշտօնական տարեդարձը կը նշուի այսօր: Առաջին մկրտութիւնը անոր եղաւ գերագանց: 1992-ին՝ դարձաւ ամուր կառույց եւ երկաթեայ կարգապահութեամբ կարգի հրաւիրեց անհանդարտ թշնամին: Այս հրեղէն գուպարին իրենց մեծղի վաստակը ներդրեցին խորհրդային օրերէն ռազմական փորձ ու փորձառութիւն շահած հրամանատարներ, զէնքի ատակ եւ ունակ հմուտ հայրերին: Արդարեւ, երախտագիտութեամբ պարտինք չի շէլ խորհրդային ռազմական այն հարուստ դպրոցը որուն բովէն անցան մարտական յաջողական սերունդներ:

Փառաբանել բանակի օրը եւ չյիշել անոր առաջին կնքահայրը՝ պաշտպանութեան նախարար Վազգէն

Սարգսեանը՝ պիտի ըլլար կոպիտ մեղանչում մը: Ան հիմնասիւնն էր բանակաշինութեան գործին՝ կարծէք պատմութեան արձագանգը ըլլալով կ'ուզէր սրբագրել անցեալի թերացումը եւ բանակը դարձնել հիմնական կառույցն ու խարխիւր հայ ժողովուրդի ապահովութեան եւ հայրենիքի սահմաններուն անասանելիութեան: Յարգանք իր անմեռ յիշատակին ու վաստակին:

Սրտի անհուն իայտանքով եւ հպարտութեան ուռած կուրծքերով վերջերս իմացանք, որ այժմ հայկական բանակը կը գտնուի երբեւէ արձանագրած իր հզօրութեան բարձրութեան վրայ: Այս լուրջ իրողութիւնը աւետեց բանակի շտապի պետ, զօրահրամանատար Արտակ Դաւթեանը: Ուրեմն՝ այսուհետեւ, երբ պիտի տողանցէ բանակը, իր հետ տողանցած պիտի ըլլայ պատմութիւնը: Պատմութեան մեծագոյն դասը, այսինքն՝ հզօր բանակ ունենալու հրահանգը:

Ողջո՛յն հայկական բանակի ստեղծման պանծալի տարեդարձին: Փա՛նք անոր անցեալի եւ մերօրեայ կերտիչներուն:

Յարգանք ու խո՛նկ անոր բիւրեւոր եւ նահատակներուն, հերոսներուն եւ հայ պայքարի ճանապարհին ինկած բոլոր քաջերու նուիրական յիշատակին:

Դոփէ՛ հայկական բանակ, քանզի քու հետդ կը տողանցէ պատմութիւնը հայոց:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ «ԱՐԱՐԱՏ»

Երկու Հրանդ. Մէկ Աղաղակ

Շարունակուած էջ 7-էն

ին ի՞նչ եղաւ»:

Այնուհետեւ՝ բանտ, չարչարանք, խոշտանգում: Թրքավարի պատասխան մը մարդասիրական գործի: Ութուկէս ամիս ետք, ազդու միջամտութիւններէ ետք ազատ կ'արձակուի եւ 1982-ին կը փոխադրուի Մարտէջլ՝ հոն մնալով մինչեւ մահ: Փակուած էին իր սիրելի ձեռակերտերը նաեւ...:

2000-ին, Մարտէջլի մէջ երկու գրքոյկներ կը հրատարակէ Պատանեկան Տան շուրջ: 2007-ին, գրքոյկները՝ լուսանկարներով եւ Պատանեկան Տան մասին յաւելեալ տեղեկութիւններով հատոր մը լոյսին կ'ընծայէ Դոկտ. Երուանդ Հ. Քասունի Պէյրութի մէջ («Պոլսոյ Պատանեկան Տունը. Մնացորդացի Տունդարձի Պատմութիւն Մը»): Շահեկան եւ յուզիչ յուշագրութիւն մը: Աստուած իմ, ի՞նչպէս զսպել ժայթքող արտասուքներդ: Ծայրէ ծայր կարդալու համար անսպառօրէն աղի արցունք է հարկաւոր: Սիրտ կրծող յուշեր եւ հոգի ճմլող դրուագներ:

Ե. Քասունի կիւզէլեանին մասին գրած գրութիւնը կ'եզրակացնէ այսպէս՝ «Հրանդ՝ «Պարոն»ը, փրկուած էր մահափորձէն, բայց

Հրանդ՝ «սան»ը, ինկած էր դիտապաստ: Փակուած է

Պոլսոյ Պատանեկան Տունը, բայց թուրքը տակաւին կը շարունակէ հալածանքը, իսկ հալածուածները իրենց ազգային գոյութեան պայքարը»:

Երկու Հրանդ. մէկ աղաղակ: Այդ աղաղակն է.՝ սիրելի հայ եղբայրներ եւ քոյրեր. դուք հարիւր հազարաւոր թրքախօս եւ քրտախօս հարագատներ ունիք ձեր հողերուն վրայ: Անոնք ձեզ կը սպասեն: Փնտուեցէ՛ք եւ սիրեցէ՛ք զանոնք, գուրգուրացէ՛ք անոնց վրայ: Դաւանափոխ եղած են պարտադրուած, հայերէնին անծանօթ՝ ակամայ: Մեղք չունին անոնք՝ որ կեանքը անոնց հարկադրած էր անագորոյն ճակատագիր մը, պայմանները՝ դժխեմ երեւոյթներ:

Երկու Հրանդներուն այս հոժակու եւ ցնցող աղաղակները անընդունելի էին թուրքիոյ մէջ:

Տինքը ինկաւ՝ քանի որոշած էր աղաղակել ընդմիջտ, բարձրագո՛ւ:

Յարգանք հերոսավայել կեանքեր կերտած երկու Հրանդներու նուիրական յիշատակին:

Հրանդները չկան, սակայն՝ աղաղակը կ'արձագանգէ՛ տակաւին:

ուզում: Գոնէ մեքենաս առանց հարկի կարողանայի տեղափոխել այստեղ:

*****

ՀԳ - ԲԺՂԿԻ հետ գրուցել ենք յունուարի սկզբին: Աւելի ուշ յայտնի դարձաւ, որ Ազգային ժողովի պատգամաւոր Սիսակ Գաբրիէլեանը համապատասխան նախագիծ է մշակել, որն առաջիկայում կ'անցնի սահմանուած ընթացակարգերով:

Յեղափոխութիւնից Յետոյ Վարչապետի Հազը Բուժած Ֆրանսիացի Բժիշկը

Շարունակուած էջ 13-էն

վատ են ապրում:

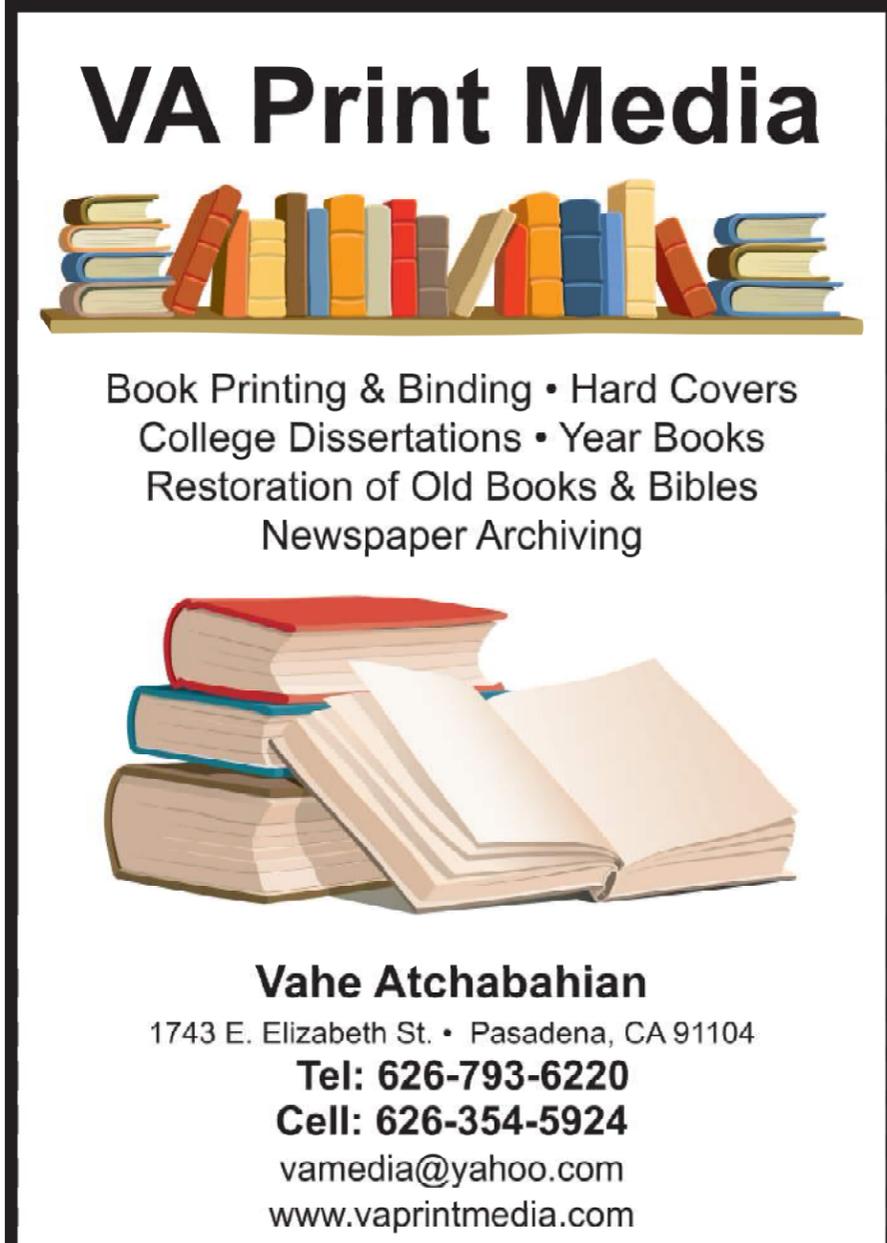
- Ամէն նորութիւն, մանաւանդ Հայաստանում, մի դժգոհութիւն առաջացնում է: Նայում եմ՝ բոլորը շատ բաներից դժգոհ են, սակայն երբ որ տեղը գալիս է, գոհ են: Օրինակի համար այս ինսուլտի ծրագիրը: Ասացին՝ գի՞ծ էք, ինչ էք, փողերը տալիս էք այդ ծրագրին: Շատ լաւ են անում: Օրինակ, մեքենաների բալային համակարգից շատ մարդ դժգոհ պիտի լինի, աղմուկ պիտի բարձրացնեն, հնարաւոր է նաեւ ցոյցեր անեն: Ամբողջ աշխարհում այդպէս է: Բայց նայէ՛ք՝ ոնց էք մեքենայ վարում: Ապահովագրութեան համար էլ նոյն բանն է: Ես կարծում եմ, որ դա պէտք է ունենալ անել: Այս իշխանութիւններին ես վստահում եմ, կարող են հասցնել: Ու շատ բաներ

տեսնում եմ, հասցնում են:

- Կա՞յ մի բան, որ կառավարութիւնը, ձեր կարծիքով, ճիշտ չի անում կամ դանդաղում է:

- Այո: Շատ բաներ կան, որ պիզնես մթնոլորտի մէջ տեսնում եմ: Ես պիզնեսից չեմ հասկանում, սակայն սանիկ ունեմ, որ յեղափոխութիւնից յետոյ Գերմանիայում ամէն ինչ թողեց ու ընտանիքն առաւ, եկաւ այստեղ: Եւ ինքն ուզում է «գուզլը» բերել Հայաստան: Ուր որ դիմեց՝ դանդաղ են շարժուում: Դանդաղ: Եթէ մի քիչ արագութիւն լինի, շատ հարցեր կը լուծուեն:

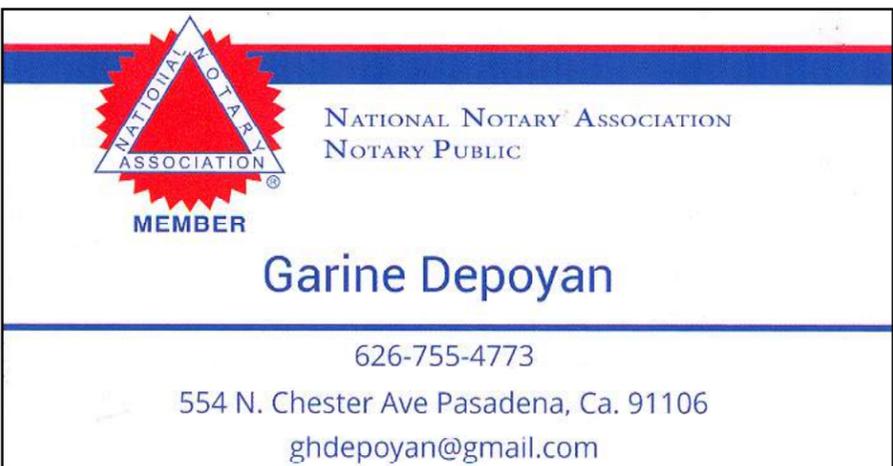
Կ'ուզէի նաեւ, որ Հայաստանում մշտական բնակութեան տեղափոխուող սփիւռքահայերի համար առանձնապատուկ պայմաններ ապահովուեն: Սփիւռքահայն այնտեղ տունը փակում, գալիս է: Իմ օրինակը՝ ունեմ գոյք, ուզում եմ

VA Print Media

Book Printing & Binding • Hard Covers
College Dissertations • Year Books
Restoration of Old Books & Bibles
Newspaper Archiving

Vahe Atchabahian
1743 E. Elizabeth St. • Pasadena, CA 91104
Tel: 626-793-6220
Cell: 626-354-5924
vamedia@yahoo.com
www.vaprintmedia.com

NATIONAL NOTARY ASSOCIATION
NOTARY PUBLIC

MEMBER

Garine Depoyan

626-755-4773
554 N. Chester Ave Pasadena, Ca. 91106
ghdepyan@gmail.com

www.massispost.com
Daily News Updated

Վաթուճանակ Ար

Շարունակուած էջ 14-էն

յօրինուէին, որոնց պատճառով ալ որպէս սքօրեայ պատրուակ հոգեւորականէ գուրկ մնացած թեմերու հոգածութիւնը անհրաժեշտ կը տեսնուէր: Սակայն այդ բարերար գործը նախաձեռնելու ատեն կ'անտեսուէր Հայ Եկեղեցւոյ կանոնն ու սարքը, Մայր Աթոռի իրաւասութիւնն ու Հայ Եկեղեցւոյ բարձրագոյն հեղինակութիւնն ու կառոյցը մասնակի եւ երկրորդական Աթոռի մը կողմէ:

Հարց կուտանք թէ Ս. Էջմիածնի անհամեմատօրէն շատ աւելի նկուն տարիներուն, երեսունական թուականներուն նուիրապետական Աթոռներէն ո՞ր մէկը մտածեց թեմեր գրաւել Մայր Աթոռէն: Ընդհակառակը, Երուսաղէմն ու նորահաստատ Անթիլիասը, իրենց լուսամիտ եւ իմաստուն հոգեւոր պետերով գորավիզ եղան անոր ամենայնոքին մտածումն անգամ հեռացնելով իրենց եւ այլոց միտքերէն ընդդէմ Հայ Եկեղեցւոյ մօր, եւ ոգի ի բուն գրիչով եւ գործով պաշտպանեցին Հայ Եկեղեցւոյ հեղինակութիւնը:

Եթէ թեմերը առաջնորդներով եւ հոգեւորականներով օժտե-

լու բարի իղձը անկեղծ ըլլալէ անդին ըլլար նաեւ անպառակտիչ եւ խաղաղաբեր, այն ատեն անհրաժեշտ էր անպայման խորհրդակցիլ խնդրոյ առարկայ թեմերուն իրաւատիրոջ Մայր Աթոռին հետ, առանց անջատելու զանոնք անկէ, ի հարկին օժտելով Կիլիկիոյ Աթոռէն ղրկուելիք հոգեւորականներով: Բուն հարցը առաջնորդին անձը պիտի չըլլար, այլ թեմերու կանոնադրանք անջատումը Մայր Աթոռէն, ոտնակոխ ընելով Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան իրաւունքն ու պարտականութիւնը:

Տանն Կիլիկիոյ Աթոռը երախտապարտ լիջելու է Ա. պատերազմի վաղորդային իրեն հասած եղբայրական բարի օգնութիւնը Երուսաղէմէն, Եղիշէ Դուրեան մեծանուն Պատրիարքէն ու միաբանութենէն, ինչպէս նաեւ Ամենայն Հայոց Տ.Տ. Գէորգ Ե. Կաթողիկոսի օրհնութեամբ եւ հաւանութեամբ, երբ Լիբանանի եւ Սիւրիոյ հոգեւոր տեսչութիւնները Տ.Տ. Սահակ Բ. Խապայեան Կիլիկիոյ Կաթողիկոսի խնդրանքին ընդառաջ փոխանցուեցան Կիլիկիոյ Աթոռին: Անցեալի պատկառանքը իսկական օրինակ պէտք է ըլլար մերօրեայ անկանոն վիճակին:

«Կանաչ» Իրաւունքներ

Շարունակուած էջ 16-էն

ղակերպերուն վրայի լեռնային մշակումներէն: Ի դէպ, եթէ այդ նախագիծը գործի դրուի, ապա տիեզերանաւերու արտադրման պարագային կը ծախսուի 500 միլիար, իսկ մասնիկներու պարագային մինչեւ 200 թրիլիոն տոլար:

Կլիմայագէտ Ուոլթա Պրոքթըր կ'առաջարկէ փուչիկներու եւ օդանաւերու օգնութեամբ մթնոլորտի շերտերէն մէկուն՝ վերոլորտին մէջ շաղ տալ ծծումբի մասնիկներ, որոնք այդ մակարդակի վրայ կը մնան մօտ երկու տարի: Այդ նախագիծը կը գնահատուի մօտաւորապէս 50 միլիար տոլար:

Առաջարկներ կան նաեւ յատուկ սարքաւորումներու միջոցով ծովի ջուրէն աղային գոլորշիներ ստանալ եւ գանոնք վերածել կերակուրի աղով յագեցած իսկական ամպերու, որոնց ստուերին մէջ Երկիր մոլորակը «կը թաքնուի» արեւէն:

Եղած է նաեւ գիտական այսպիսի առաջարկ մը. ջրային հատուածներու վրայ ստեղծել ձերմակ մակերեսով կամ կերպրկակէ գանգուածով պատուած լողացող արհեստական կղզեակներ՝ երկիր թափանցող արեւային ճառագայթումը արտացոլելու համար:

Այս մտայղացումները կրնան երբեմն երեւակայական թուիլ, բայց ուշ թէ կանուխ անոնցմէ ոմանք կրնան պիտանի ըլլալ, մանաւանդ ճգնաժամային եւ օրհասական պահերուն: Մինչ ոմանք քամահրանքով կը նային համաշխարհային ջերմացումին եւ շատ չեն հաւատար անոր կործանարար ազդեցութեան, գիտնականները արդէն գայն անուանած են համաշխարհային երկրորդ ջրհեղեղ: Բնապահպանները հաւատացած են, որ իւրաքանչիւր մարդ նոյնիսկ կրնայ կանխել համաշխարհային ջերմացումը՝ ամէն օր աւելի բնականին մօտ կեանքի ջանալով:

«ԺԱՄԱՆԱԿ»/ՊՈԼԻՍ

Ետ Ամանոր-եան Խորհրդածութիւններ

Շարունակուած էջ 17-էն

ղանչում, հազար գոյնի հրթիռներու լոյսի հրավառութիւն էր ոստանի սրտին, լոյս վառում հազարհազար արեւորդիների հոգիներին, մանչեր վար ընկնող լոյսի աստղիկներ ժողում, որպէս ծաղիկ տանոմ մայրերին:

Ամանոր էին նաեւ կոչում «Նոր Տարին»: Ամանոր, ահա այսպէս էին այն տօնախմբում իրենց նախնի-նախնիները: Բազաւանի Ամանոր աստուծոյ մեհեանի հրապարակում, արքան, իշխանները աշխարհական մարդիկ Ամանորի հանդէս տօնախմբում: Գողթան աշխարհի երգիչներ երգեր հնչում, երգեր, որոնց հնչիւնները արձագանգները հասել Գառնի Միհրի տաճար, որտեղ արեւային քրմուհիներ ինչքան անուշ են երգում այն: Թմբուկ զարկում, փողեր հնչում, տարբեր գործիքների լարերից մեղմանուշ հնչիւններ ծորում: Մեհեանի շուրջ բոլորը խորոյներ էին բացաւառում, որոնց բոցերը ճախրում երկինք, գնալու կրակի ու լոյսի աստուած Արային ողջոյնելու, աւետելու նրան իրենց լինելութեան առհաւատչեան, աւետելու նրան կրակի ու լոյսի խորհուրդի յաւերժութիւնը: Ծամփուրների վրայ լեռների լանջերից որսացած երէնների խորոված մսի անուշ բոցն էր թեւածում մեհեանի հրապարակում: Երկու կտրիճ տղաներ, խորոված երէի շամփուրի երկու կողմերից պահած, տանում մատուցելու իրենց արքային: Ամանոր աստուծոյ տօնախմբութեանը առաւել խրախճանալու համար սովորականից աւելի կանուխ էին ճաշում: Վանատուր աստուծոյ հիւրընկալ խրճիթների սպասաւորները կայացարան էին տրամադրում մեհեանի վայրերից ժամանածներին, մեհեանի բազիլներին զոհուած կենդանիների եփած միս, նոր բերքի երախայրիքի մրգեր հիւրասիրում, կարգն էր այդպէս: Արմինա-Հայաստան աշխարհում, աստուածների բաշխած բերքի առատութիւն էր: Արմինա-Հայ, այդ ինչքան երախտիքի ոգի են քու հին աստուածները լցրել հոգուդ տաճարների բազիլներին, որ մինչեւ հիմա էլ քու արարչական երկրից լեռների ճամբաներին կացարաններ կան . . . պատասպարելու կարիքաւոր անցորդներին, փառք առհաւատչեայ լինելութեանդ: Աշխարհական մարդիկ, արքան, արքունիքը, իշխանական տները, մեհեանի առաջի հրապարակում էին: Մեհեանի քրմայետն էր այսպէս խօսել:

-Արմինա աշխարհի արքայ, ողջ լեր: Ողջոյն Արմինա երկրի իշխաններին, աշխարհական մարդկանց: Տօն է այսօր՝ Նահապետ Հայկի յաղթանակի, Արամազդ աստուածաօր, ամենաբեր դից Անահիտի, Ամանոր աստուծոյ յիշատակութեան: Տօն է՝ Ամանոր աստուծոյ, բնութեան ծաղկունքի լինելութեան, Արմինա-Հայերի նոր տարին անձնաւորող «Նոր պտուղների ամենաբեր» բերքի ու ուրախութեան: Տօն է Նաւասարդի՝ մրգերն են հասունանում, արտերում ցորենի հասկերի ոսկեծուփ հեղեղ է

հոտում: Նաւասարդ, Նահապետ Հայկի յաղթանակի օր, Արմինա աշխարհում «Նոր Տար»-ի, Ամանորի յիշողութեան օրն է: Բոլորի սրտերին խրախճանքի խարոյկներ բռնկեն, աշխարհական տօնախմբութիւն լինի, գինի հոսի մեհեանի որմերին ու նրա բացատին: Թմկահարներ՝ թմբուկ զակէ՛ք, երգիչներ, փողահարներ՝ աստուածների յիշատակութեան տաղեր հնչեցէ՛ք, գինի ըմպէ՛ք, շուրջ պարեր լինեն, քաջերի խաղեր լինեն:

Սպիտակ հագուստներով պարմանուհիների բոլորակ շարքն էր, հանդերում պարի ելած փերիների նման ելեւէջում, նրանց իրաններից ձիւնի փաթիլներ մաղում: Նրանց շարժումների նազանքից՝ պարմանների սրտերին ովկիանների անդունդների խոռովքն էր փոթորկում: Արքան էր կանգնել, բուռն ծափահարում: Պարմաններ էին բացատ ելել: Իրենց հատու վերամբարձ շարժումները աստղեր էին վար բերում, որպէս իրենց աստուածների տաճարներից փրցուած ծաղիկներ՝ պարմանուհիներին մեկնում: Թմբուկների զարկերի հետ գետինն էին ուժգին տոփում, կարծէս շարքերով թշնամու դէմ մարտի էին ելել: Լանջաբաց երկու կտրիճ պարմաններ, դաշոյնները վեր պահած խոյացել բացատ: Արեւ աստուած Միհրի լոյսն էր դաշոյններից փախուում, գնում պարմանուհիների այտերին վառուում: Դաշոյններն էին իրար զարկում, Արմինա աշխարհի փափկասուն կանայք երկիւղում: . . ծիծաղում էին պարմանները: Մարտ վարելու բացում հնարքներից յետոյ գրկախառնում, Արմինա աշխարհի գոյցապար բռնում: Վերեւ պարզած թաշկինակները թափահարում, Միհրի լոյսի եօթ գոյններն էին ծաղկում մեհեանի որմերին: Նրա բացատում էին թմկահարները, փողահարները, գողթան երգիչները, պարում են, երգում են, թասերով գինի ըմպում, թասերով գինի ցողում պարմանուհիների իրաններին, ծնրադրում, նրանց հանդերձներից ծորած գինի ըմպում: Արքան, արքունիքը, իշխանները այդ օրը խրախճանում էին աշխարհական մարդկանց հետ, դիտում մեհեանի բացատում Ամանորի Նաւասարդեան խաղերի մրցումները, արքան էր ծաղկունքով հիւսուած պսակներով պարզեւատրում յաղթողին: Բազում օրեր խրախճանում, քրմայետն էր ազդարարում տօնի աւարտը:

Ամանոր աստուած, Արմինա-Հայերը բազում դարեր տօնախմբեցին նրա յիշողութիւնը, մի անօրէն մարդու գաւակ, թագաւորի հետ ստիպեցին մարել այն, այրեցին ու փլեցին այն բոլորը, որ կարող էին յիշեցնել նրանց աստուածների իմաստութիւնը: Նրանց տօները վերիմաստաւորեցին նոր հաւատքի ուսմունքին: Իզուր եղեւ վայրի ցեղերի յանդգնութիւնը մարելու արարչական այս մարդկանց ցեղի ոգին, նրանց հին աստուածների յիշողութիւնը: «Վեմը հիւսիսային ժողովուրդների» այդ ցեղի մարդկանց ոգու կրակը շարունակում է աւկայծել:

ՄԱՍԻՍ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՈՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly

Enclosed a check for (one year)

* \$50,00 * \$100,00 (first class) for USA

\$ 125,00 (Air Mail) for Canada.

\$ 250,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----

Address: -----

City: ----- State: ----- Zip Code: -----

Country: -----

Tel : ----- Email: -----

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք

«Մասիս» Շաբաթաթերթին

T: (626) 797-7680 massis2@earthlink.net

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

«Ռեալը» Յաղթեց եւ Շրջանցեց «Բարսելոնային»

Սպանիայի առաջնութեան 21-րդ տուրում Մադրիդի «Ռեալը» մրցակցի խաղադաշտում հանդիպեց «Վալյադոլիդի» հետ եւ առաւելութեան հասաւ նուազագոյն հաշուով:

Ֆրանսացի Զինեդին Զիդանի գլխավորած թիմին յաղթանակ բերեց սպանացի պաշտպան Խոսէ Իգնասիօ Նաչոյի գոլը վերջնամասում: Գոլային փոխանցումը կատարեց գերմանացի կիսապաշտպան Տոնի Կրոսը: «Ռեալը» 46 միաւորով գլխավորեց մրցաշարային աղիւսակը եւ 3 միաւոր առաջ է երկրորդ տեղում ընթացող «Բարսելոնայից»: «Վալյադոլիդը» 16-րդն է՝ 22 միաւոր:

«Վալենսիան» Ուժեղ էր «Բարսելոնայից»

Սպանիայի առաջնութեան 21-րդ տուրում ախոյեան «Բարսելոնան» հիւրընկալուեց «Վալենսիային» եւ առաջին պարտութիւնը կրեց նորանշանակ գլխավոր մարզիչ Էնրիկէ Սետիէնի ղեկավարութեամբ:

12-րդ րոպէին 11 մեթրանոց հարուած նշանակուեց «Բարսելոնայի» դարպասին սպանացի պաշտպան Ժերար Պիլիէի խախտման համար: Սակայն դաշտի տէրերի ուրուգուալցի յարձակուող Մաքսիմիլիանօ Գոմեսի հարուածից յետոյ կատարողական թիմի գերմանացի դարպասապահ Մարկ-Անդրէ Տեր Շտեգենը հետ մղեց գնդակը:

48-րդ րոպէին Մաքսիմիլիանօ Գոմեսի ուժեղ հարուածից յետոյ գնդակը «Բարսելոնայի» սպանացի պաշտպան Ժորդի Ալբայից անդրադարձով յայտնուեց Տէր Շտեգենի պաշտպանած դարպասում: Գրանցուեց ինքնակոլ:

Մաքսիմիլիանօ Գոմեսը կոլի հեղինակ դարձաւ 77-րդ րոպէին՝ կրկնապատկելով «Վալենսիայի» առաւելութիւնը՝ 2:0:

«Ռոմա» - «Լացիօ» Հռոմէական Դերբիում Գրանցուեց Ոչ-ոքի

Իտալիայի ֆուտպոլի առաջնութեան 21-րդ տուրի կեդրոնական խաղում «Ռոման» սեփական դաշտում ընդունեց իր անմիջական հարեւանին՝ «Լացիօյին»:

Հանդիպումն անցաւ հետաքրքիր պայքարում: Առաջին խաղակէստում թիմերը մէկական գնդակ փոխանակեցին: Ընդմիջումից յետոյ տանտէրերն աւելի ակտիւ էին գործում, սակայն նրանք այդպէս էլ չկարողացան կոլ խփել, քանի որ հիւրերին մի դրուագում օգնութեան հասաւ դարպասաձողը, իսկ միւսում VAR համակարգը, որը չեղարկեց «Լացիօի» դարպասին մրցավարի նշանակած 11մ հարուածը: Արդիւնքում՝ գրանցուեց մարտական ոչ-ոքի՝ 1:1:

«Ռոման» այժմ 39 միաւորով միայնակ գեղեցնում է 4-րդ տեղը, իսկ «Լացիօն» 46-ով ընթանում է 3-րդ հորիզոնականում:

Անգլիայի Գաւաթ. «Մանչեսթեր Սիթին»-«Ֆուլհեմ»՝ 4:0

«Մանչեսթեր Սիթին» դուրս եկաւ Անգլիայի գաւաթի խաղարկութեան 1/8 եզրափակիչ: Կատալոնացի Խոսեպ Գուարդիոլայի գլխավորած թիմը մրցեց «Ֆուլհեմի» հետ եւ առաւելութեան հասաւ 4:0 հաշուով:

Առաջին խաղակէստում աչքի ընկան Գերմանիան ներկայացնող կիսապաշտպան Իլկայ Գիւնդոգանն ու պորտուգալացի յարձակուող Բեռնարդու Սիլվան: «Ֆուլհեմը» 6-րդ րոպէից հանդէս էր գալիս 10 ֆուտպոլիստներով: Ամերիկացի պաշտպան Թիմ Ռիմը հեռացուեց վերջին յոյսի խախտման համար:

Երկրորդ խաղակէստում դուբլի հեղինակ դարձաւ պրագիւացի յարձակուող Գաբրիէլ ժեզուսը:

«Լիւերպոլը» Չյաղթեց Երրորդ Դիւիզիոնը Ներկայացնող «Շրուսբերիին»

Անգլիայի գաւաթի խաղարկութեան 1/16 եզրափակիչում «Լիւերպոլը» չկարողացաւ առաւելութեան հասնել երրորդ դիւիզիոնը ներկայացնող «Շրուսբերի թաունին»: Գերմանացի Յուրգեն Կլոպի գլխավորած թիմը մրցակցի խաղադաշտում բաւարարուեց ոչ ոքի արդիւնքով՝ 2:2:

IWF. Սիմոն Մարտիրոսեանը՝ Տարուայ Լաւագոյն Ծանրորդի Կոչման Յաւակնորդ

Ծանրամարտի միջազգային ֆեդերացիան սկսել է 2019թ. աշխարհի լաւագոյն ծանրորդի կոչման քուէարկութիւնը: Յաւակնորդների թւում է նաեւ Հայաստանի հաւքականի առաջատարներից 109 կգ քաշային Սիմոն Մարտիրոսեանը: Միջազգային ֆեդերացիայի կայքում անցկացուող քուէարկութիւնը կը տեւի մինչեւ Փետրուարի 10-ը:

Յիշեցնենք, որ օլիմպիական փոխախոյեան, աշխարհի ու Եւրոպայի ախոյեան Սիմոն Մարտիրոսեանը փայլեց նաեւ 2019 թուականին՝ երկրորդ անգամ Հայաստանին պարգեւելով աշխարհի ախոյեանի տիտղոսը:

Սեպտեմբերի 26-ին Թաիլանդի Պատայա քաղաքում տեղի ունեցած ծանրամարտի աշխարհի առաջնութիւնում Սիմոն Մարտիրոսեանը իր մարզական կարիերայում երկրորդ անգամ նուաճեց աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը: Սիմոնը բարձրացրեց 429 կգ եւ հռչակուեց աշխարհի կրկնակի ախոյեան: 22-ամեայ ծանրորդը սահմանեց նաեւ աշխարհի ռեկորդ՝ պոկում վարժութիւնում բարձրացնելով 199 կգ:

Տիգրան Բարսեղեանը՝ «Աստանայի» Ֆուտբոլիստ

Հայաստանի հաւքականի կիսապաշտպան Տիգրան Բարսեղեանը կարիերան կը շարունակի ղազախական «Աստանայում»: Այս մասին յայտնում է Ղազախստանի գործող ախոյեանի պաշտօնական կայքը:

26-ամեայ ֆուտպոլիստը Պորտուգալիայում լիարժէք բուժզննում է անցել ու պայմանագիր կնքել «Աստանայի» հետ:

Տիգրան Բարսեղեանը մինչ այդ հանդէս է եկել «Բանանցի», «Գանձասարի», «Միկայի», ինչպէս նաեւ մակեդոնական «Վարդարի» ու ղազախական «Կայսարի» կազմում: «Կայսարի» կազմում դարձել է Ղազախստանի գաւաթակիր, ինչպէս նաեւ երկրի լաւագոյն ռեքորդներէն մէկը:

Չիչարիտոն Տեղափոխուեց «Լոս Անճելոս Կելաքսի»

Սպանական «Սեւիլիայի» մեքսիկացի յարձակուող Խավիէր Էրնանդեսը մարզական կարիերան կշարունակի ամերիկեան «Լոս Անճելոս Կելաքսիում», տեղեկացնում է իսպանական ակումբի մամուլի ծառայութիւնը:

Չիչարիտոն «Լոս Անճելոս Կելաքսիում» կը ստանայ այնքան աշխատավարձ, որքան նախորդ մրցաշրջանում ստացել է շուէտ յարձակուող Ջլատան Իբրահիմովիչը՝ 6.5 միլիոն եւրօ:

Մեքսիկացի յարձակուողի պայմանագրի վերաբերեալ այլ մանրամասներ չեն հաղորդուում:

Չիչարիտոն «Սեւիլիա» էր տեղափոխուել 2019 թուականի ամրանը՝ անգլիական «Վեսթ Հեմից»:

«Բաւարիայի» Վստահ Յաղթանակը՝ 5:0

Գերմանիայի առաջնութեան 19-րդ տուրում ախոյեան «Բաւարիան» Միւնխենում ընդունեց «Շալկէին»: Գերմանացի Հանս-Դիտեր Ֆլիկի գլխավորած թիմը յաղթանակ տարաւ 5:0 հաշուով:

«Բաւարիայի» կազմում աչքի ընկաւ լեհ Ռոբերտ Լեւանդովսկին, գերմանացիներ թոմաս Միւլլերը, Լեոն Գորեցկան ու Սերժ Գնաբրին եւ սպանացի Տիագո Ալկանտարան:

Լեւանդովսկին 21 կոլով Բունդեսլիգայի ընթացիկ մրցաշրջանի ռեքորդներէն ցուցակում բարձրացաւ առաջին տեղ՝ շրջանցելով «ՌԲ Լայպցիգի» յարձակուող Տիմօ Վերներին՝ 20 կոլ:

Դաշտի տէրերի կազմում դուբլի հեղինակ դարձաւ շոտլանդացի յարձակուող Ջեյսոն Գամինգար: «Լիւերպոլից» աչքի ընկաւ անգլիացի կիսապաշտպան Քյորթիս Չոնսը: Մէկ կոլ էլ «Շրուսբերի թաունը» ուղարկեց սեփական դարպասը:

Թիմերը 1/8 եզրափակիչի ուղեգրի համար կ'անցկացնեն երկրորդ հանդիպում:

